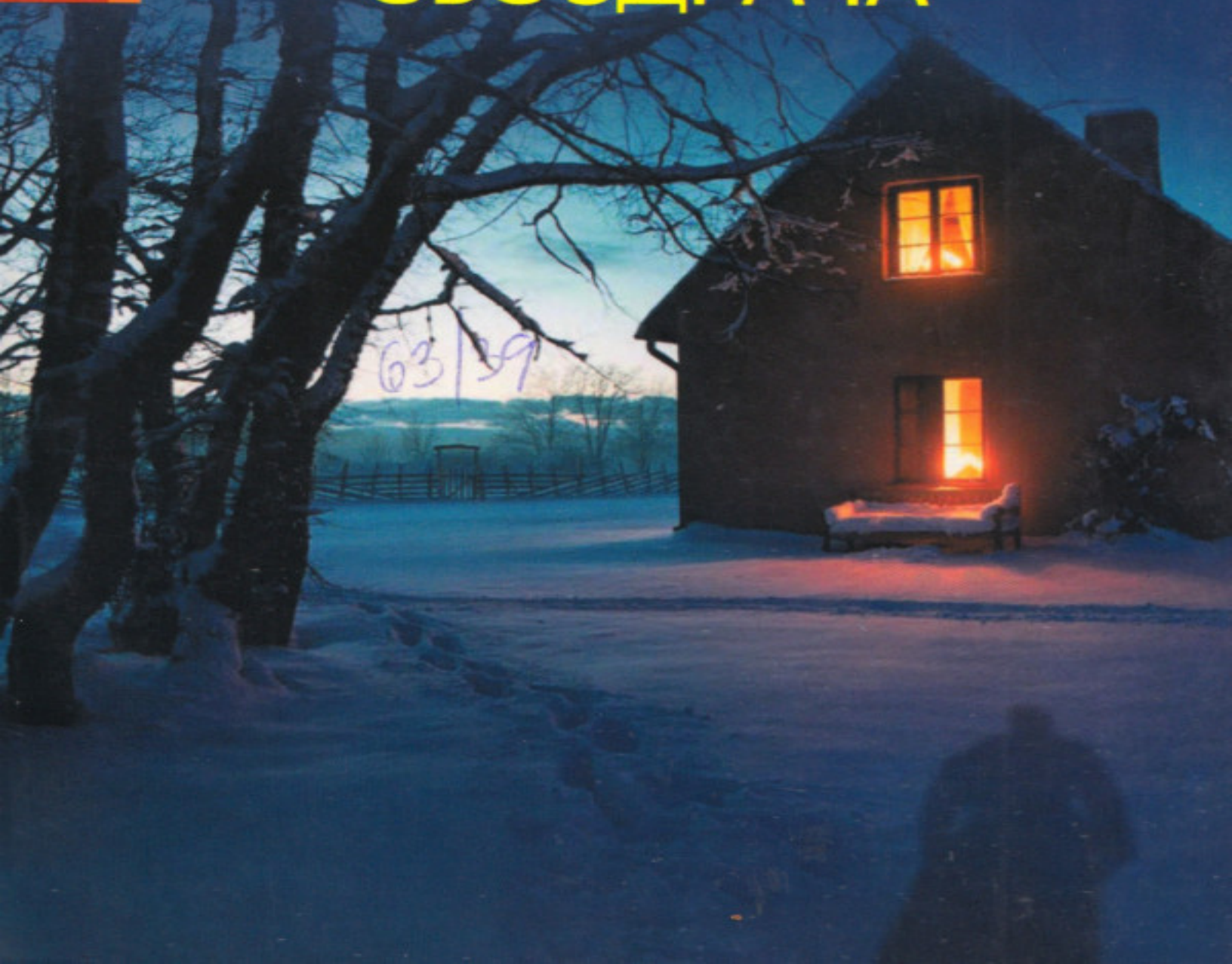

ЕМАС
ЕВРОПЕЙСКИ РАЗКАЗВАЧИ
XX-XXI ВЕК

Хенинг
Манкел

**СЕНКИТЕ РАСТАТ
СЪС ЗДРАЧА**

ХЕНИНГ МАНКЕЛ СЕНКИТЕ РАСТАТ СЪС ЗДРАЧА

Превод: Ева Кънева

chitanka.info

Вече познаваме Юел Гюстафсон от книгата „Кучето, запътило се към далечна звезда“ — чувствителен, с богато въображение и нюх към приключенията, той бе тръгнал по следите на тайнствено куче в нощта.

Да, но сега го виждаме пораснал. Кучето вече не го вълнува. Юел очаква с нетърпение дванайсетия си рожден ден и мечтае да стане на петнайсет — тогава ще може да кара мотопед и да гледа забранени филми в читалището. Ала съдбата му поднася сериозно изпитание: едва не го прегазва автобус. Юел оцелява като по чудо и тази случка го подтиква да извърши добро дело. Но какво да е то? Да намери мъж на странната си приятелка Йертрюд и да я види усмихната — решава момчето. Какво по-благородно нещо от това да направиш някого щастлив! Ала задачата се оказва нелека за невръстния герой и го вкарва в куп приключения.

Докато Юел върви неотстъпно към целта си, ще се срещнете с всестранно развит музикант, с човек-хайвер, с намусена библиотекарка и с добродушна и доста лековерна телефонистка. Дали всички те ще му помогнат да осъществи благородното си намерение?

1

Искам да продължа историята за Юел, да ви разкажа какво стана след края на лятото, когато комарите престанаха да жужат, а нощем времето се застуди.

Дойде есента, а с нея в главата на Юел се появиха и други мисли. Много рядко се сещаше да се отбие при скалата си до реката и да поглежда към небето.

Сякаш кучето, което се бе запътило към далечна звезда, престана да съществува.

А вероятно никога не бе съществувало и всичко е било само сън.

Юел не знаеше какво да мисли. Предположи все пак, че всичко се е променило, защото скоро му предстоеше да навърши дванайсет и вече беше голям да си мечтае за мистериозни кучета, които навярно изобщо не съществуват.

Юел очакваше дванайсетия си рожден ден с огромно нетърпение. Още три години и ще стане на петнайсет, а тогава ще му позволят да кара мотопед и да гледа забранени филми в читалището. Петнайсетгодишните са по-скоро възрастни, отколкото деца.

Ето такива мисли се въртяха из главата на Юел в един септемврийски следобед на 1957-а. Беше неделя и Юел пое на експедиция из необятната гора около градчето, където живееха. Искаше да разбере дали е възможно да се изгуби нарочно. А го занимаваха и още два сериозни въпроса: дали не би било по-добре да се бе родил момиче — Юела например — и какво ще работи, като порасне.

Юел, разбира се, не споделяше с баща си какво си мисли.

Седнал на широкия перваз, наблюдаваше как татко Самюел се бръсне. Понеже Юел не помнеше случай баща му да не се пореже при бръснене, момчето реши някой ден, когато му поникне брада, да я остави дълга. Веднъж — беше сам вкъщи — си начерни лицето с края на обгоряла цепеница, за да провери дали ще му отива брада. После си уви лисича кожа около бузите с цел да разбере какво е усещането

лицето ти да е покрито с косми. Предпочиташе брада вместо рани от бръснач. Дано само брадата не мирише като лисича кожа.

Самюел довърши бръсненето и се натъкми в официален костюм. Юел му завърза вратовръзката. Бащата вече беше готов да отиде у Сара, сервитьорката в бирарията. Днес тя имаше свободен ден.

„Ей сега ще обещае, че няма да закъснява“ — рече си Юел.

— Няма да закъснея — оправда очакванията му Самюел. — Какво ще правиш следобед?

— Ще сглобявам пъзел. — Юел отдавна бе подготвил отговора си. — Онзи, големия, с индианския вожд Джеронимо. Съдържа цели 954 парчета.

Самюел го огледа замислено.

— Защо не поиграеш на въздух? — попита той. — Времето е чудесно.

— Искам да си подобря рекорда за сглобяването на пъзела. Миналия път успях за четири часа, сега ще се пробвам за три.

Самюел кимна и излезе. Юел му махна през прозореца. После извади стара раница изпод леглото и пхна вътре няколко сандвича. Свари си чай и го наля в червения термос на Самюел. Рискуваше да ядоса баща си, ако повреди или счупи термоса. Тогава го очакваха безкрайни дотегливи обяснения. Все пак Юел реши да го вземе. Експедиция без термос не е никаква експедиция.

Извади и дневника си изпод макета на кораба „Селестине“, потънал в прах. Стегна връвта на раницата, обу си гумените ботуши и си облече якето. Взе стълбите до първия етаж на три скока. Само допреди половин година му бяха нужни четири.

Слънцето грееше, ала вееше есенен хлад. За да си наложи да върви бързо, Юел си представи, че зад склада на Търговското сдружение дебне индианският вожд Джеронимо заедно с хората си. Затова Юел възседна въображаемия си кон, удари с език по небцето си, за да го пришпори, и жребецът се понесе в стремителен бяг. Ботушите на Юел се превърнаха в току-що подковани копита на пъстро пони, червеникавокафявите товарни вагони на страничните коловози — в скали, зад които да се скрие от индианците. Добере ли се до гарата, Джеронимо и хората му никога няма да го настигнат, защото оттам започва гората.

Щом навлезе между дърветата, прекрати играта. Юел умееше да включва и изключва въображението си като кран на чешма.

Слънцето слезе ниско на небосклона и между масивните стволове на дърветата се спусна здрач. Сенките се удължаваха все повече.

Изведнъж пътеката изчезна. Около Юел имаше само дървета.

„Една-единствена стъпка — помисли си той. — Една-единствена стъпка и целият свят изчезва.“

Заслуша се в шумоленето на вятъра. Беше решил да се упражнява в нарочно изгубване из гората. Така ще бъде първият, доказал, че се губят не само онези, които не знаят пътя.

Неочаквано от върха на близкото дърво литна сврака. Юел се стресна. После всичко отново утихна. Свраката го изплаши. Панически отстъпи крачка назад, за да се увери, че светът още не е изчезнал. Окачи раницата си на протягащ се над него клон и извървя десет крачки в гората. После още десет. Обърна се. Оттам раницата не се виждаше. Затвори очи и се завъртя, докато му се зави свят и изгуби представа за посоките. Отвори очи. Не знаеше накъде да тръгне. Ето че успя да се изгуби.

Около него не се чуваше нищо освен шумоленето на вятъра в листата на дърветата.

Изведнъж му се прииска да зареже всичко.

Какъв смисъл има да се изгубиш нарочно? Това е детска игра и никак не подхожда на дванайсетгодишни.

„Ето тук се крие голямата разлика — даде си сметка Юел. — С детството свършва и играта наужким.“

Между дърветата се спускаше мрак. Юел намери раницата и тръгна по пътеката. Питаше се дали щеше да е по-щастлив, ако се бе родил момиче. Кое е за предпочитане — да бъдеш Юел или Юела?

Момчетата са по-силни и се занимават с по-интересни неща от момичетата. А когато пораснат, имат по-вълнуващи професии. И все пак Юел се колебаеше. Кое е за предпочитане: да имаш брада с миризмата на лисича кожа или наболи под пуловера гърди? Да раждаш деца или да ти се раждат? Да закачаш или да те закачат?

Запъти се към къщи, без да стигне до някакъв извод. Ядосан, ритна един камък. Тази неделя мина ужасно. Реши да запише в дневника си, че е прекарал много лош ден. Нямахше никакво желание

да нарежда пъзела с Джеронимо. Всъщност с нищо не му се занимаваше. А на следващата сутрин започваше учебната година.

За да влоши още повече и бездруго ужасния си ден, Юел си прехапа езика. Най-големият му кошмар беше да не знае с какво да се занимава в бъдеще.

Отдавна бе проумял, че животът е низ от „после“-та, и трябва да се стараеш следващото „после“ да бъде по-добро от предходното. Днес обаче всичко се обърка.

Бутна портата към занемарения двор, където живееше.

Червените цветове на офиката блеснаха пред очите му. Слънцето залязваше на хоризонта отвъд реката.

„Нищо не се случва — помисли си обезсърчен Юел. — В този скапан град е пълна скука.“

Грешеше. На следващия ден — дъждовен, мъглив понеделник — се случи нещо, което Юел не си бе представял и в най-смелите си мечти.

Съдбата му поднесе истинско чудо.

2

Денят започна по възможно най-благоприятния начин.

Самюел го събуди — разтърси го за рамото няколко минути след седем — и го изтръгна от кошмар. Юел бе сънувал, че гори. От ноздрите му излизаха съскащи пламъци. Чувстваше се като огнедишащ дракон. Пръстите му посиняха като пламъците, които хвърчат изпод електрожените в работилницата на Пътното управление, където Юел носеше да му подострят кънките. Интересно, но не изпитваше болка, докато гореше насън. И все пак се ужаси. Молеше се да се събуди. Чак когато Самюел раздруса рамото му, огънят угасна. Юел се надигна рязко от леглото.

— Какво има? — попита баща му.

— Не знам. Май сънувах, че целият горя.

Самюел се намръщи. Винаги се притесняваше от кошмарите на Юел, сигурно защото самият той също сънуваше неприятни сънища. Не един и два пъти момчето се бе събуждало от крясъците му насън.

Юел смяташе при удобен случай да го попита какво сънува. Дори си го записа в дневника, където си отбелязваше всички въпроси, чийто отговор го интересува.

Тази сутрин обаче всичко мина добре. Юел почувства неизразимо облекчение, когато разбра, че е било само сън. Тялото му не бе обгърнато от пламъци.

Обикновено се събуждаше кисел. Мразеше да стъпва върху ледения паркет, а и все не успяваше да си намери дрехите. Смяташе шивачите на детски дрехи за истински злодеи. Защо ги правят така, че точно когато бърза и зъзне от студ в стаята си, или ще си обуе чорапите наопаки, или ще си закопчае накриво ризата?

За разлика от друг път тази сутрин се справи с обличането доста лесно. А в кухнята го очакваше изненада: две кутийки с шоколадови дражета и чаша с какао.

— Лакомствата са от Сара — поясни Самюел, докато сресваше сплъстената си коса пред огледалото.

Две кутийки с бонбони в понеделник сутрин и то след като почти бе изгорял!

Очакваше го хубав ден. Развесели се още повече, когато отвори кутийките. Паднаха му се две нови картинки с футболисти. Юел събираше само футболисти. Побесняваше, ако намери снимка на борец. Не понасяше тези тлъсти буци, които почти без изключение носеха малко име Рюне и фамилия Свенсон.

Ето че сега му се паднаха двама футболисти!

— Като се прибиращ от училище, отбий се в бирарията да й благодариш — подсети го Самюел, докато си обличаше якето. — Ще се зарадва.

— Защо ми ги е пратила?

— Защото те харесва, разбира се. — Самюел се обърна на вратата: — И не забравяй да купиш картофи и мляко.

— Няма — обеща Юел.

Винаги се радваше да чуе, че Сара го харесва, макар тя да не му беше майка, да имаше прекалено големи гърди и да миришеше на пот. Много повече щеше да се зарадва, ако получеше одобрението на майка си Йени, ала нея я нямаше. Бе изчезнала. А докато двамата със Самюел я открият, Сара спокойно може да му прави комплименти.

Както обикновено, Юел се унесе и накрая се принуди да тича до училище, за да не закъснее. Госпожа Недерщрьом никак не обичаше ученици, които не идват навреме. Когато се ядосаше на някое момче, задето му е станало навик да закъснява, го хващаше и го стисваше за ухото толкова силно, че в очите му избиваха сълзи. А закъснелите момичета не ги грозеше такава опасност. Още една причина Юел да се замисли дали не е за предпочитане да се казва Юела Гюстафсон.

Облече си връхната дреха, метна раницата на гръб, заключи вратата, пъкна ключа под ботушите на баща си на първия етаж и взе стълбите на три скока и половина. После хукна към училище. От трите възможни пътя дотам избра улица „Бликстен“. Вървеше по нея само когато закъсняваше, защото беше права и скучна, но пък и най-къса.

Юел тичаше, колкото му държат краката, и успя да стигне тъкмо преди госпожа Недерщрьом да затвори вратата на класната стая.

— Bravo на теб, Юел — похвали го тя. — Напоследък се стараеш да не закъсняваш.

В два часа свърши последният учебен час. Юел остана доволен. Успя да отговори на всички поставени му въпроси. Освен това имаха география — любимия му предмет. Колкото обичаше географията, толкова ненавиждаше математиката. Нищо не схващаше от всички тези числа. Явно и математиката е създадена от злосторници — също като дрехите за деца.

Най-хубавият момент през деня настъпи, когато учителката се ядоса на Ото, задето не внимава в час. Юел и Ото бяха заклетии врагове. Ото се намираше на челно място в списъка на Юел с хора, които заслужават да им се случи нещастие. Той повтаряше класа и не пропускаше случай да се заяде с Юел. За жалост беше много силен и Юел все не успяваше да го удари както трябва, докато зиме се целеха със снежни топки.

По време на часа по география на Юел му хрумна страхотна идея: да измисли игра със зар, като целта е участниците да обиколят най-бързо земното кълбо. Още не бе уточнил подробностите, затова нямаше търпение да се прибере и да се заеме със задачата. Разполагаше с колекция от стари карти, които смяташе да изреже и изрисува подходящо. Улисан в такива мисли, едва не забрави да купи картофи и мляко. В бакалницата на Юнгрен извади късмет. Нямаше никакви клиенти и напазарува бързо. После забрави за обещанието да се отбие в бирарията и да благодари на Сара за кутийките с шоколадови дражета. Сети се чак като стигна вкъщи.

Първо реши да не се връща. Ще ѝ благодари друг ден. После обаче си промени решението. И точно тогава, на път към бирарията, го застигна чудото. Не се огледа, преди да притича през улицата. Пред железарията бучеше циментобъркачка, а до книжарницата бибиткаше камион.

Неочаквано пред Юел се изпречи голям автобус. Дали момчето чу отчаяния писък на спирачките? Не знаеше, ала тъкмо когато гигантската гума щеше да го смачка, Юел залитна и падна назад. Автобусът мина през него, удари се в улична лампа пред бирарията и спря.

Юел лежеше напълно неподвижен. Усещаше миризмата на моторно масло в ноздрите си, а от ауспуха на автобуса само на сантиметри от лицето му като мръсна стоманена змия се виеше дим.

Всичко стана толкова бързо, че Юел дори не се изплаши.

Докато лежеше под автобуса, се питаше какво се е случило.

Как се озова там? Какво е това над лицето му?

Обърна глава настрана. Видя движещи се крака. Върху кожата под едното му око капна масло. Отнякъде долетяха гласове и писъци:

— Прегазиха дете!

За него ли говореха? Значи вече е мъртъв? Напротив, жив е! Чувстваше се добре, само дето лежеше по гръб върху мокрия асфалт, а върху лицето му капеше масло. Нали все пак има разлика между усещането да си жив и умрял?

Някой го хвана за ръката. До него се промуши лице. Позна го: Нюберг, охранителят в бирарията.

— Жив ли си, момче? — попита той. — Слава богу!

— Да, май съм жив — отвърна Юел.

Чак тогава почувства страх. Постепенно осъзна, че е преживял истинско чудо. Прегазил го автобус, ала извади късмет и се спъна точно навреме, за да падне и да се озове между колелата. Освен това раницата с учебниците, млякото и картофите се смъкна от гърба му. Иначе лицето му щеше да се размаже в долната част на автобуса.

„Сигурно е бил автобусът за Юсдал“ — помисли си Юел.

Автобусът за Юсдал сътвори неговото чудо.

Юел затвори очи. Нечии ръце го издърпаха съвсем внимателно на шосето, сякаш още се бояха да не е мъртъв. Наоколо се чуваха викове и сподавен шепот. После го сложиха върху люлеещо се легло. Метални врати се хлопнаха и забръмча двигател.

Някой, седнал до него, го държеше за ръката.

Юел предпазливо повдигна клепачи, само колкото да надникне през тях. Дълго се бе упражнявал пред огледалото на баща си как да поглежда, без да го забележат.

Ръката му държеше Еулалия Мьоркер — фризьорката със салон до железарията. Еулалия говореше на чужд език и непрекъснато гонеше децата, които вдигат врява пред вратата ѝ. Излизаше навън и размахваше заплашително машата за къдрене, а хлапетата тутакси си плюеха на петите, защото не разбираха какво бърби на неразбрания си език.

Сега обаче тя държеше грижовно ръката на Юел.

Той надигна още веднъж клепачи, за да се увери, че не греша.

Внимателно се обърна настрани. Возеше се в линейка — единствената кола с легло.

В болницата го преместиха на носилка. Юел прецени, че е добре да започне да охка. Не много силно, но достатъчно убедително. Не искаше твърде бързо да издава на хората какво чудо е преживял.

Главният лекар Стенстрьом го прегледа. На Юел му стана неприятно, защото медицинските сестри го съблякоха по бельо. Притесняваше се от дупката в долните си гащи, а и май предния ден не си бе измил краката. Все пак човек, преживял чудо, трябва да изглежда като току-що излязъл от банята.

— Това момче е извадило небивал късмет — заяви Стенстрьом с плътен глас. — През него е минал автобус, без да му остави и драскотина. Истинско чудо!

Чудо!

Такава беше истината. Лекарят я прозря.

Юел отвори очи. Заслепи го ярка лампа. В ноздрите му нахлу остра миризма. Лампата го изгаряше като слънце. Лицата пред него приличаха на бели сенки.

Неочаквано Юел се сети за Исус, който вървял по вода. Госпожа Недерщрьом много обичаше да им разказва тази притча. Бяха я слушали стотици пъти и Юел я знаеше почти наизуст.

Какво викали хората от брега, когато Исус излязъл от вълните?

Една дълга и неразбираема дума.

— Алилуя! — извика Юел, защото се сети.

— Наистина — съгласи се доктор Стенстрьом. — Опитай се да се изправиш.

Сестрата му помогна да седне върху кушетката. Юел размаха крака. На съседния стол висяха скъсаните му долни гащи. Юел скочи върху пода.

— Няма дори драскотина — повтори доволно лекарят. — Познайте кой ще се зарадва.

— Татко Самюел — отвърна Юел, който сметна, че доктор Стенстрьом очаква отговор.

— И той — кимна лекарят. — Но най-вече шофьорът на автобуса.

Юел започна да се облича.

— Ще те задържим за през нощта — предупреди го доктор Стенстрьом. — За всеки случай.

— Трябва да се прибирам и да сготвя — възрази момчето. — Татко ще се чуди какво става.

— Той ще пристигне тук всеки момент — обади се сестрата.

Юел я позна по гласа: майката на Ева-Лиса, неговата съученичка, която бягаше като хрътка.

Юел пак легна послушно върху кушетката. Искаше само да го оставят на мира. Още не проумяваше какво точно се е случило.

Сякаш прочели мислите му, лекарят и сестрата го оставиха сам. Той тутакси скочи от кушетката и скри долните си гащи под ризата, за да не се вижда дупката. После огледа краката си. Наистина бяха мръсни. Взе няколко памучни тампона от стъклена купа и ги напои в кафява течност с остър мирис. После си изчисти старателно стъпалата и веднага се мушна под чаршафа върху кушетката — тъкмо навреме, защото вратата се отвори.

Влезе шофьорът на автобуса. Юел го познаваше. Казваше се Еклунд. Веднъж бе застрелял мечка. Винаги той караше автобуса за Юсдал.

— Момче, нямаш представа как се радвам, че си добре!

— Забравих да се огледам, преди да пресека. Развали ли се автобусът?

— Изобщо не ме е грижа за автобуса — отвърна Еклунд и избърса носа си с голямата си лапа. Очите му бяха зачервени. — Не успях да ударя спирачки навреме. Ти изскочи изневиделица. Мислех, че съм те убил.

— Стана чудо.

— Да — кимна Еклунд. — Май трябва да ходя по-често на църква. Да, непременно започвам пак да ходя.

Вратата отново се отвори. Влезе майката на Хрътката.

— Бащата на Юел дойде — съобщи тя. — Тръгвайте си, господин Еклунд. Както виждате, момчето е добре.

— И слава богу!

— Занапред Внимавайте повече — продължи жената. — Вие, шофьорите на автобуси, си въобразявате, че всичко ви е позволено!

— Никога не превишавам позволената скорост — оправда се малко ядосано Еклунд.

— Станалото — станало — заключи майката на Хрътката и го избута навън като мръсно псе.

В стаята влезе Самюел. Юел реши да се престори на измъчен. Баща му, бял като платно, дишаше тежко, сякаш бе бягал от гората до болницата, без да спира. Приседна на леглото и огледа Юел. Момчето затвори очи. В стаята цареше тишина. „По-различна от всяка друга — помисли си Юел. — Различна от тишината в гората вчера, от тишината нощем, когато се събудя, от тишината, преди госпожа Недерщрьом да те дръпне силно за ухото.“

В стаята наистина настъпи съвършено нова тишина.

Тишината на станалото чудо.

— Картофите са в раницата — подхвана Юел. — Но бутилката с млякото сигурно се е строшила.

Изведнъж го връхлетя силен страх. Бутилката с мляко се е строшила! Станала е на парчета, а бялото мляко е изтекло.

Ами ако неговото тяло се бе строшило точно като тази бутилка, а кръвта му бе изтекла като млякото?

Вцепени се от ужас.

Чак сега осъзна, че смъртта му се бе разминала на косъм. Вместо да лежи мъртъв под колелата на автобуса, сега лежеше върху лекарска кушетка без нито една драскотина по тялото си.

И въпреки че не бе пострадал, изпитваше болка.

Някак тиха, спотаена болка. Затвори очи. Чу как в болничната стая влезе майката на Хрътката.

— Момчето е много изморено — прошепна тя на Самюел.

— Сигурно ли е, че не е получил никакви наранявания? — попита угрижено баща му.

— Да, доктор Стенстрьом е категоричен. Позвънете, ако има нещо — поръча жената и излезе.

„Истинско чудо — удивляваше се наум Юел. — Исус е ходел по вода, а мен ме прегази автобус, без да получа и драскотина.“ Отвори очи. Самюел седеше до прозореца със замислен вид. Юел се досещаше за какво си мисли баща му. За Йени, разбира се. За мама Йени, която някога си бе събрала багажа и си беше тръгнала, без да я е грижа как ще се оправят двамата.

Юел знаеше, че баща му се сеца за нея винаги когато се случи нещо необичайно или неочаквано. Тогава Самюел сядаше на дивана в

кухнята или на леглото и се вторачваше във въздуха пред себе си. В такива моменти Юел се опитваше да влезе в главата му и понякога сякаш успяваше. Понякога, ала невинаги.

Още не се бе свечерило, а Юел се чувстваше страшно изморен. През прозореца още падаха коси слънчеви лъчи и сенките в стаята се издължиха. Падаше здрач.

Юел заспа и се събуди чак на следващата сутрин. Самюел остана цяла нощ в болницата. Не отиде на работа. Прибраха се с черно такси.

— Днес няма ли да ходя на училище? — попита Юел.

— Не. Ще пропуснеш един ден.

— А ти защо не си на работа?

— Днес си взех почивен ден. Ще си остана вкъщи.

Юел отиде в стаята си — неговото местенце.

Макар да му се бе случило чудо, щеше да продължи да си живее в своя дом.

За обяд Самюел приготви огретен с бекон. Малко го позагори, но Юел не се оплака от вкуса.

— Какво означава да ти се случи чудо? — попита момчето.

Самюел остана изненадан от въпроса.

— Попитай някой свещеник.

— Не е ли чудо, че през мен мина автобус, без да ме нарани?

— Извадил си късмет. Небивал късмет. За чудеса говорят само хората, които вярват в Бог.

Юел престана да разпитва. По гласа на баща си разбра, че не му се говори за чудеса. Самюел не вярваше в Бог. Веднъж, когато се прибра пиян, запрати кофа в стената и изкрещя, че няма Бог. Ако се вярва на госпожа Недерщрьом, Самюел беше изгубена душа.

Юел всъщност не разбираше какво означава този израз, ала се чувстваше задължен да обмисли отношението си към Бог, след като автобусът за Юсдал като по чудо не го прегازی.

Следобед — Самюел задряма на дивана — Юел извади дневника си от витрината със „Селестине“. На последната страница, където записваше всичките си въпроси, едва намери свободно място да допълни една-единствена дума и въпросителен знак: *Бог?*

Случи ли ти се чудо, редно е да Му благодариш.

Ала ако и Юел като баща си е изгубена душа, как да се отблагодари на Господ, щом не вярва в него?

А какво ще стане, ако не го направи?

Ами ако Бог си вземе чудото обратно и автобусът за Юсдал пак прегази Юел — този път смъртоносно?

Момчето въздъхна. Измъчваха го прекалено много въпроси и то сложни. Искаше му се поне един ден в седмицата въпросите да са забранени.

Прибра дневника на мястото му, върна се в стаята си и се зае да реже на парчета стара географска карта на света. Нали бе решил да създаде собствена игра.

Неочаквано на вратата се появи Самюел. Беше се събудил.

— Какво правиш? — поинтересува се той.

— Игра.

— Мислиш ли за злополуката?

— Случилото се не беше злополука.

— А какво?

— Нали не пострадах. За каква злополука може да се говори в такъв случай?

Самюел изглеждаше затруднен да му отговори.

— Опитай се да не мислиш за това. Ако сънуваш кошмари, събуди ме.

После се прибра в стаята си и пусна радиото. Излъчваха вечерните новини. Юел долепи ухо до вратата. Дали ще съобщят за случилото се с него чудо?

Не споменаха нищо.

Явно чудото им се струваше прекалено незначително, за да присъства в новините.

На следващия ден Юел отиде на училище както обикновено. Нарочно не мина покрай бирарията. Не искаше да вижда огънатия от автобуса стълб на уличната лампа. Освен това малко се боеше да не му се случи пак някое нещастие.

Реши възможно най-скоро да намери начин да се отблагодари за чудото.

В училище госпожа Недерщрьом го прегърна. Досега не се бе случвало. Притисна го толкова силно, че Юел едва не се задуши. Не му хареса и натрапчивият мирис на парфюма ѝ. Съучениците му го

посрещнаха с тържествени физиономии и изглеждаха малко изплашени от присъствието му, сякаш виждаха не човек, а дух. Бродещ призрак.

Юел изпита смесени чувства. От една страна се зарадва, задето всички му обръщат внимание, ала, от друга, се запита защо се сецат за него чак когато се е превърнал кажи-речи в призрак.

Положението му се утежни още повече, защото госпожа Недерщрьом заяви пред всички, че е редно Юел да благодари на Господ, задето е оцелял.

„Само дано не ме накара да го направя пред всички“ — молеше се Юел, решен да се възпротиви, ако учителката поиска от него такова нещо.

За щастие госпожа Недерщрьом го остави на мира. Юел си отдъхна.

През деня не успя да се съсредоточи върху учебния материал, а през междучасията съучениците му го отбягваха. Дори Ото не посмя да го доближи. Юел никак не хареса това отношение. Защо ти е да преживяваш чудо, ако после хората ще гледат на теб като на заразновен?

Виновен за всичко беше проклетият Еклунд с големите си ръце! Защо не внимава повече, докато шофира? Винаги има опасност пред автобуса да изскочи момче, забързало се да благодари за две кутии с дражета! Как им дават книжки на тези шофьори, щом не могат да карат предпазливо?

След последния час Юел се затътри към къщи. Трябваше да измисли как да се отблагодари за чудото. И то бързо. Сигурно му личи отдалеч, че още не е показал колко признателен е на Господ.

Неохотно слезе до реката и седна на скалата, която бе обявил за своя. Нуждаеше се да поговори с някого за случилото се. Не с татко Самюел. Той никак не обичаше разговори за Бог.

Тогава с кого?

Със Симон Вихрушка — Стария зидар?

Или с Йертруд — жената без нос?

Колко му се искаше да си има истински приятел, с когото да споделя всичко!

Реши непременно да си намери.

Още тази есен.

Не може да навършиш дванайсет и още да нямаш истински приятел.

Още тази вечер ще се посъветва с Йертрюд.

Стана от скалата, прибра се и сложи тенджерата с картофи върху котлона.

След като се навечеряха, дойде време да съобщи на Самюел, че ще излиза. Юел се бе подготвил:

— Ще се отбия да видя Ева-Лиса.

Самюел остави вестника.

— При кого отиваш, казваш?

— При Ева-Лиса.

— Коя е тя?

— Не се ли сецаш? С нея сме съученици — дъщеря е на медицинската сестра, която ме наглеждаше в болницата.

— А, да. Не е ли по-добре тази вечер да си останеш вкъщи?

— Защо? Нямам дори драскотина!

Самюел кимна и се засмя.

— Само не закъснявай. И гледай да вървиш само по тротоара.

— Непременно — обеща Юел. — Няма да се бавя. След два часа ще съм си у дома.

Излезе и хукна към реката. Арките на моста се извисяваха над главата му. Юел тичаше към къщата на Йертрюд. Спря чак пред портата й да си поеме дъх. Студеният есенен въздух жулеше дробовете му.

В кухнята й светеше. Сянката й се очертаваше върху пердетата. Юел се надяваше Йертрюд да го посъветва как да благодари за чудото и да се отплати на Бог или на който там го бе спасил от сигурна смърт.

Отвори скърцащата порта. Хвърли бърз поглед към ясното звездно небе.

От тайнственото куче нямаше и следа.

3

Колкото до Йертрюд, Юел беше сигурен само в едно: тя няма нос. Всичко останало представляваше загадка. Юел не знаеше какво да очаква от тази жена, изгубила носа си по време на неуспешна операция в болницата. Йертрюд вършеше почти всичко наопаки. Въпреки че ходеше в свободната църква, където Хурапеле отслужваше литургиите, тя не приличаше на останалите лелки. Докато те ходеха облечени в черно, с широкополи шапки с черна мрежичка пред очите, с галоши и кафяви дамски чанти, тя си шиеше дрехите сама. Неведнъж Юел я бе наблюдавал как натиска педалите на шевната машина и майстори причудливи одежди. Йертрюд умееше да преправя стари дрехи. Например, разпаряше зимно палто на две, снаждаше едната част с парче от друго палто и така се получаваше съвсем нова връхна дреха. За да я ушие както трябва, първо обличаше двете половини и караше Юел да забодне карфиците така, че да знае къде точно да мине тегелът. Не носеше шапки с периферия. Често обаче нахлупваше ниско над очите си стара военна ушанка, някога била жълто-бяла. Понеже обичаше по-ярките цветове, Йертрюд я бе боядисала в червено.

Според Юел безносата му приятелка имаше тежък характер. Не можеше да предвиди какво ще й щукне или какво ще каже. Идеите й хем го забавляваха, хем му се струваха прекалено детински. Понякога хрумванията й го караха да се чувства неловко, особено когато го молеше да се включи в начинанията й. Друг път пък се въодушевяваше от щуротиите й.

Йертрюд беше почти трийсетгодишна, три пъти по-възрастна от Юел. И въпреки това често се държеше като петгодишно хлапе.

Именно тази странна смесица от поведение на дете и възрастен притесняваше Юел.

Той спря пред вратата на кухнята и се послуша. Понякога Йертрюд се натъжаваше и той я заварваше да плаче винаги на един и същи стол, натикан в ъгъла до печката. Приличаше на наказана.

Юел не обичаше да стои при нея, докато е разстроена. Тя ридаеше прекалено силно, въпреки че нито я болеше корем, нито бе паднала лошо. И все пак ревеше като ранена.

Юел смяташе, че когато човек е тъжен, не бива да реве с цяло гърло, та да го чуе целият свят, а да си поплаче съвсем тихичко. Ако изпитваш болка, може да викаш. Но не и ако си разстроен.

Няколко пъти се случи да чуе още отвън, че Йертрюд ридае в кухнята. Тогава просто се връщаше вкъщи, без да влиза при нея.

Този път обаче не се чуваше плач. Юел се послуша с ухо до студената врата. После дръпна шнура на стената. Вътре веднага започна да звъни. Ето това най-много му харесваше в дома ѝ. Всичко беше различно. Йертрюд нямаше дори обикновен звънец с копче за натискане, а си бе изработила съвсем сама собствен механизъм с шнур. Как ли? Разглобила беше един стар будилник и бе съединила частите му с няколко звънчета, които бе измолила от търговеца на коне Ундер.

Цялата ѝ къща беше обзаведена с подобни „изобретения“.

Веднъж — Юел ѝ беше на гости и двамата почти бяха подредили един много скучен пъзел — тя неочаквано скочи от стола и разпръсна всички парчета по пода.

— Сетих се! — извика.

— Няма ли да довършим пъзела? — попита Юел и в същия миг осъзна колко глупав въпрос е задал: всички парчета лежаха пръснати върху пода. Ако искаха да наредят целия пъзел, трябваше да започнат отначало.

Йертрюд си бе сложила червения клоунски нос. Обикновено пъхаше носна кърпичка в дупката под очите си, ала изпаднаше ли във философско или весело настроение, предпочиташе клоунския нос. Наричаше го „носа за размисъл“.

— Зарежи пъзела — извика Йертрюд. — Ще направим друго.

— Какво?

Вместо отговор Йертрюд го погледна загадъчно, а после мушна глава в гардероба, започна да вади оттам дрехи и да ги хвърля върху пода.

— Ще преобразяваме — отвърна.

Юел не я разбра.

— Какво ще преобразяваме?

— Всичко обикновено и скучно.

И това уточнение не хвърли светлина върху намеренията ѝ. Юел се питаше дали нейното хрумване ще го смуги, или пък ще се позабавляват.

— Сега ще се преоблечем и ще се превърнем в съвсем други хора — продължи тя и започна да дърпа разни дрехи от купчината. — За начало ще се преобразим ние.

Юел се съгласи с желание да се включи в играта. Обичаше да се облича в интересни дрехи. Често, докато чакаше картофите да заврат, се намъкваше в дрехите на татко Самюел. Допреди няколко години се преобличаше само на шега, но отскоро играта се превърна във възможност да изпробва как се чувства в ролята на възрастен. Дрехите на баща му не само бяха по-големи от неговите, но бяха и снабдени със специални джобове, напълно ненужни на децата: в тях възрастните държаха часовник или дребни монети.

Юел забеляза, че облякъл дрехите на татко Самюел, започва да разсъждава другояче. Често, оглеждайки се в огледалото, влизаше в ролята на баща си и питаше отражението си как е минал учебният ден и дали е купил хляб. Отражението, разбира се, мълчеше, но Юел вадеше въображаем часовник от джоба си, въздишаше и подканяше отражението на следващия ден да не забравя покупките.

Веднъж намери рокля в дъното на гардероба в стаята на Самюел. Беше прибрана в калъф, от който се носеше миризма на нафталин. Юел предположи, че роклята е на мама Йени — забравила я е на тръгване. На кого другиго да бъде? Сара от бирарията беше прекалено дебела, за да се побере в нея. А и тя никога не оставаше да спи в дома им.

Юел го забрани.

Не, не бе казал нищо, ала въпреки това го забрани.

Толкова много се боеше от това, че Сара сякаш прочете мислите му.

Значи роклята беше на мама Йени.

Дали наистина я бе забравила, или нарочно я бе оставила, за да я облече, когато се върне някой ден?

Юел внимателно я извади от калъфа и я сложи върху масата. Беше синя, с шал, защит на талията.

Стоя прехласнат дълго и накрая картофите в тенджерата загоряха. Едва когато замириса на изгоряло и кухнята се задими, Юел

дойде на себе си и откъсна очи от роклята. Пак я окачи в гардероба.

След няколко дни пак я извади. И я облече. Качи се на стол пред пукнатото огледало, за да огледа шала на кръста.

После прибра роклята в гардероба.

Така и не успя да прецени дали мама Йени я е забравила по невнимание, или я е оставила нарочно...

Йертрюд го извади от мислите му, защото продължаваше да рови из купчината дрехи.

— Облечи това — подаде му чифт жълти панталони. — Побързай! След осем вечерта нямаме право да променяме обичайните неща.

— И защо? — изненада се Юел.

— Защото така. Хайде, не се бави!

Юел обу панталоните. Оказаха се прекалено дълги. Спомни си, че Йертрюд ги уши от стари пердета. После облече карирана риза, а Йертрюд му върза вратовръзка, както той връзваше на баща си. Тя се „премени“ в стар работен гащеризон с лого на пожарната. Веднъж Юел я попита откъде има всичките тези стари дрехи.

— Тайна — отвърна тя. — Знаеш какво е тайна, нали?

Момчето кимна. Знаеше, разбира се. Тайната е нещо, което човек пази само за себе си.

В къщата на Йертрюд имаше три стаи. Дотук съвсем обичайно. Ала не съвсем, защото тя разполагаше с две кухни. Юел не познаваше друг човек с повече от една кухня.

По-малката се намираше в спалнята. Представляваше електрически котлон и малка мивка с топла и студена вода.

— Защо са ти две кухни? — поинтересува се Юел, когато за пръв път влезе в дома ѝ.

— Много съм мързелива — обясни тя — и сутрин не ми се мърда от спалнята. Затова си приготвям кафето там.

Отговорът ѝ му се стори малко налудничав. Но понеже в странностите на Йертрюд не откриваше нищо опасно или застрашително, с времето Юел започна да ги възприема като интересни.

Да, Йертрюд беше чудновата и интересна.

Юел дори измисли дума, която най-точно да описва безносата му приятелка, защото познатите му думи не бяха достатъчно подходящи.

Той просто сля определенията „чудновата“ и „интересна“ и се получи „чудноресна“.

Запази хрумването си в тайна. Ами ако е забранено да се измислят нови думи? Юел си представяше, че някъде, в кабинет, чичковци със сериозни лица решават кои думи са позволени и кои — не.

Дори измисли как да нарича забранените думи — „не-думи“.

Йертрюд го повлече към голямото огледало в средната стая — най-голямата и най-интересната от трите. Вътре беше почти невъзможно да си проправиш път заради многото предмети и вещи. От тавана висеше голяма клетка за птици, където Йертрюд бе пъхнала препариран заек. Върху маса, долепена до едната стена, стоеше аквариум. Лампа, закачена за ръба му, осветяваше пясъка на дъното. Там не плуваха рибки, а локомотив-играчка. Насред стаята се мъдреше диван, отрупан с книги, а на стените висяха килимчета. Юел беше свикнал да гледа постелки само върху пода, ала подът в дома на Йертрюд бе „постлан“ с пясък и камъни, а през зимата — и с елхови клонки.

Огледалото се намиреше в единия ъгъл. Двамата се огледаха и избухнаха в смях.

— Чудесно! — зарадва се Йертрюд. — Преобразихме се успешно. Вече можем да започваме.

Юел я изгледа учуден. Чувстваше се глупаво в жълтите панталони и карираната риза, но същевременно изгаряше от любопитство да разбере какво е намислила Йертрюд. Тя седна на пода. Юел — също.

— Гледай сега!

— Какво? — попита той.

Йертрюд посочи лампата, която се люлееше от тавана.

— Погледни тази лампа. Изглежда съвсем обикновена, нали? Обикновена лампа, която виси на обикновен шнур от обикновен таван. Трябва да я променим. В какво да я превърнем?

— Нямам представа — отвърна колебливо Юел. — Лампата си е лампа и нищо повече...

— Да, но защо да изглежда толкова обикновена? Ще я превърнем в гъба!

— В гъба ли?

— Да. Виждал си гъби, а сега ще видиш гъболампа.

— Гампа — не се сдържа Юел.

Йертрюд се разсмя и кимна одобрително. После се качи върху камарите с книги на дивана и извади щепсела от контакта, като внимаваше да не падне. Донесе стара дръжка за метла от килера и зави края ѝ за кръстовидна поставка за коледна елха. След това закрепил крушката за дръжката и поставил върху нея счупена плафониера. От дрехите върху пода изровил парче жълт плат и го метнал върху плафониерата. После отново включил щепсела в контакта.

Безкрайно изненадан, Юел видя как лампата се превърна в гъба.

Разбра замисъла на начинанието. Превърнал радиатора под прозореца в тигър, като му нарисувал ивици и опашка. После се заел да прави автомобил от кошчето за смет. Прикрепил за дръжката му „волан“ от усукана тел. През това време Йертрюд местеше тежък скрин, който възнамеряваше да превърне в платноходка.

След като привършиха, двамата седнаха на пода да си отдъхнат.

— Сега стаята изглежда много по-добре — установил доволно Йертрюд. — Но ще трябва да я преобоядисам. А може и да заковам прозорците и да нарисувам прозорци на стените.

— А как ще проветряваш?

— Хм... Сигурно ще бъде невъзможно. Но кой знае?

Юел се огледал. Понякога и в неговата стая наставаше подобен хаос. За разлика от него обаче Йертрюд изобщо не се смущаваше от разхвърляните вещи. Думата „безпорядък“ не съществуваше в речника ѝ...

Юел си припомнил всички тези неща, докато чакаше Йертрюд да му отвори. Само за секунди през главата му минаха часовете, прекарани в дома ѝ. Това беше един от въпросите на последната страница в дневника му, чийто отговор още не бе намерил:

Защо спомените за продължителни събития са толкова кратки?

Пак дръпнал шнура на специалния звънец. Отвътре се разнесе звън.

Да не би Йертрюд да е излязла?

Понякога надвечер ходеше на сбирки в църквата. Друг път обикаляше къщите, за да продава религиозни вестници. С парите се прехранваше. От други хора Юел чу, че Йертрюд била много бедна.

Той обаче не вярваше. Няма ли пари, Йертрюд веднага би си измислила въображаеми.

Най-сетне зад вратата се чу тътрузене на домашни пантофи. Юел мигом си придаде вид на човек, оцелял като по чудо.

Вратата се отвори. Йертрюд се появи пред него. Лицето ѝ синееше като лятно небе.

— Юел! — възкликна тя, дръпна го в антрето и го прегърна.

И неговото лице посиня. „Всичко пропадна — ядоса се той. — Хората, преживели чудо, не са сини. Изобщо по света няма сини хора.“

— Разбрах за случилото се — сериозно рече Йертрюд. — Слава богу, че всичко е приключило благополучно.

Заведе го в топлатата кухня. Беше запалила печката на дърва. Върху кухненската маса стоеше дълбока паница със синя боя.

— Какво правиш? — попита Юел.

— Реших да пребоядисам бялата посуда, но ми стана много скучно и затова започнах да мацам и по себе си.

Юел си свали шапката и си разкопча якето. В малкото огледало върху кухненската маса видя, че носът и едната му буза са изцапани със синя боя. По лицето на Йертрюд пък не се виждаше кожа. Синя беше дори носната кърпичка в дупката на лицето ѝ.

Изведнъж Юел ѝ се ядоса, задето се държи толкова идиотски.

Нали се бе досетила, че след случилото се той ще ѝ дойде на гости? Защо тогава не бе отложила цялото това цапотене със синя боя за друг път?

Йертрюд седна срещу него и го изгледа сериозно.

— Когато разбрах за злополуката, се изплаших ужасно. Сърцето ме заболя. Какво бих правила без теб, Юел?

В гърлото му заседна буца. Захапа бузата си отвътре, за да не рукнат сълзи от очите му, и се насили да мисли за друго: за раницата, окачена на клон в гората, за неделния следобед, когато вместо да нарежда големия пъзел с Джеронимо, предпочете да се разходи из гората, за да докаже, че е възможно да се изгубиш нарочно...

Всичко това му се струваше толкова далечно, сякаш бе станало преди цяла вечност.

Йертрюд продължаваше да го гледа сериозно. На Юел му се струваше странно лице, боядисано в синьо, да излъчва такава строгост.

Особено пък лицето на побърканата Йертрюд!

— Стана чудо — рече той. — Как иначе да си го обясня?

— Бог ни праща чудеса — кимна тя. — Някога спаси и моя живот.

Юел знаеше за какво говори Йертрюд. Преди време, точно след неуспешната операция, когато ѝ отрязали носа, тя се опитала да се самоубие. Не ѝ се живеело така. Чувствала се ужасно грозна. Натъпкала две стари ютии в джобовете си и се хвърлила в ледената река. Но не се удавила. Заседнала в някакво коренище на дъното и главата ѝ останала над водата. Като по чудо не измръзнала. По същото време търговецът на коне Ундер вървял по брега на реката, за да търси избягал кон. Забелязал главата на Йертрюд и я помислил за коня. Хукнал да вземе гребна лодка, метнал се вътре и доплавал до жената. Качил я на лодката и така я спасил.

Йертрюд му разказа всичко това една вечер, когато си построиха иглу от бели чаршафи и решиха да играят на „кажи ми истината“. Юел разказа за мама Йени, която някога изоставила него и баща му, а Йертрюд — за онзи път, когато се хвърлила в реката.

Юел се радваше, че тя знае какво означава да преживееш чудо.

— И сега какво да правя? — попита.

— В смисъл?

— Какво да правя, след като преживях чудо? Трябва ли да благодаря?

— Не трябва да благодариш, а да си благодарен — усмихна се Йертрюд.

Юел не остана никак доволен от отговора.

— Не искам чудото да се повтаря. Не искам пак да ме прегазва автобусът за Юсдал.

— Вярваш ли в Господ като мен? — погледа го замислено Йертрюд.

— Не знам — сви рамене Юел. — Май съм като Самюел.

— А именно?

— Изгубена душа.

Йертрюд се разсмя. Синята боя се разтече по лицето ѝ и започна да капе върху бялата ѝ блуза.

— Кой ти го каза? — попита тя. — Че баща ти бил изгубена душа?

Юел отново сви рамене — реагираше така винаги когато се чудеше какво да отговори.

— Госпожа Недерщрьом често говори за изгубени души — смотолели той.

— Господ не е отмъстителен — поклати глава Йертрюд. — Но ако искаш да покажеш колко си признателен, че си оцелял, направи добро дело.

Ама разбира се! Точно така! Ще направи добро дело. Как не се сети по-рано! Нали беше чел за това в книгите. Хора, оцелели при тежка злополука, се отплащат за късмета си с добро дело.

— Непременно ще измисля нещо — кимна Юел. — Ще направя добро на някого.

Неочаквано Йертрюд се натъжи. Най-неприятното й качество беше, че непрекъснато си променяше настроението. Юел също се ядосваше или натъжаваше много бързо, но никога без причина. Йертрюд пък често избухваше в плач, докато се смееше. Юел не разбираше как е възможно от гърло, клокочещо от смях, само след секунди да се изтръгнат оглушителни ридания.

Тези промени в настроението й го караха да се чувства разколебан. В такива момента тя се затваряше в себе си и Юел се питаше дали не е сбъркал някъде. Тъгата й обаче обикновено преминаваше бързо.

И сега Юел поглеждаше скришом и боязливо тъжното й синьо лице. Синята Йертрюд. Безносата Синя Йертрюд.

Юел нервничеше върху стола, искаше му се да се прибере. Преди да заспи, ще измисли какво добро дело да извърши на следващия ден.

И все пак предпочете да остане, докато настроението й се пооправи.

Не можеше да си тръгне просто така.

Опита се да измисли как да я развесели.

Да й приготви чаша чай?

Не, това надали ще помогне.

Да й разкаже нещо забавно? Йертрюд обичаше да слуша неговите истории, дори да са измислени.

Само дето нищо не му хрумваше, главата му сякаш беше празна.

Неочаквано погледът му падна върху лицата със синя боя. Топна пръст в нея и започна да пише върху челото си. Беше му трудно,

защото огледалото обръщаше буквите. С много усилия все пак успя. През това време Йертрюд се взираше през прозореца.

Юел огледа резултата върху челото си. Беше написал грешно едната дума, но нямаше как да я поправи. Какво толкова.

Дори по тила ѝ Юел разбираше, че още е тъжна.

— Йертрюд — предпазливо прошепна той, все едно се боеше тя да не изпадне твърде бързо в приповдигнато настроение.

Не го чу.

— Йертрюд — малко по-високо повтори той.

Тя бавно извърна глава и го погледна. След няколко секунди успя да прочете написаното на челото му: „ЙЕРРЮД ВЕСЕЛА“. Юел бе изпуснал едно „т“ в името ѝ.

— Има грешка — призна той. — Но не мисли, че е лесно да пишеш на обратно.

Сериозната физиономия на Йертрюд не се промени. „Не успях“ — обезсърчи се веднага Юел. Понечи да избърше с длан думите на челото си и точно тогава синьото ѝ помрачено лице изведнъж грейна. Белите ѝ зъби блеснаха под синьото.

— Бях се замислила — обясни. — Сега пак съм весела.

Юел стискаше зъби, ала неусетно и неговите устни се разтеглиха в широка усмивка. Понякога радостта просто бликва отвътре и дори стиснатите зъби не могат да я спрат.

— Време е да се прибирам — каза Юел.

Йертрюд избърса боята от лицето му с влажна кърпа. Той затвори очи и се сети за роклята на мама Йени, закачена в дъното на гардероба у дома.

Понякога Йертрюд го докосваше като истинска майка.

Юел си тръгна. Навън се бе стъмнило съвсем. Чудото вече не му тежеше толкова много. Знаеше какво трябва да направи: да направи добро дело, което да не му отнеме дълго време, и после ще забрави за проклетия автобус и за Еклунд, дете застрелва мечки, но не се оглежда, докато шофира.

Юел се спусна по моста. На другия бряг спря и погледна към звездите.

Не видя онова тайнствено куче.

Питаше се защо Йертрюд се натъжава така понякога.

Много просто — сигурно не е лесно да живееш без нос.

Или се разстройваше, защото си няма мъж и деца?

Юел пхна ръце в джобовете си и пое към къщи.

Реши тази вечер да не мисли повече за Йертрюд, а за доброто дело, което ще извърши, и какво ще отговори на Самюел, като го попита защо е стоял цяла вечер у Ева-Лиса...

4

На другия ден след училище Юел тръгна към дома на Симон Вихрушка. Валеше дъжд, а и момчето се ядосваше, защото още не бе измислило какво добро дело да извърши.

Защо му се струваше толкова трудно?

Сутринта, когато татко Самюел го разтърси за рамото и го предупреди да става веднага, ако не иска да закъснее, Юел се надигна от леглото с мисълта за доброто дело. Предната вечер не му остана време за мислене. Върна се вкъщи и завари баща си, наведен над стара морска карта. Дебелият му показалец шареше по хартията, описвайки маршрути по море.

Юел се зарадва: Самюел вадеше картите само когато се намираше в добро настроение и имаше желание да разказва за приключенията си като моряк. Заедно се надвесваха над картата и тръгваха по следите на корабите, с които бе плавал.

Самюел изобщо не го попита защо се е забавил толкова у Ева-Лиса. Още една причина да се радва.

— Корабът тръгва след минута — обяви Самюел.

Юел бързо си изхлузи ботушите и хвърли якето си на закачалката. После седна на стола срещу баща си.

— Замалко да те оставим на брега — рече Самюел с престорено строг глас.

Сериозната игра започна.

— Ти ли си Юел Гюстафсон — новият помощник в кухнята?

— Да.

— Отговаря се: „Да, капитане!“.

— Да, капитане!

После отплаваха. Отвързаха въжетата, витлата заработиха, моряците и юнгите се разтичаха по палубата, щурманът започна да дава заповеди, а капитан Самюел Гюстафсон наблюдаваше всичко от командния мостик.

Бащата на Юел, навремето обикновен моряк, се превръщаше в капитан, когато пътуваше с Юел.

— Как се казва корабът? — полюбопитства момчето.

— Днес пътуваме със „Селестине“ — отвърна баща му и го погледна над ръба на очилата си. — Най-хубавият кораб. Но съм му сложил двигател, за да плава по-бързо.

Юел погледна макета зад витрината на стената, до рафта с чиниите.

Стори му се, че стените на кухнята скърцат като вътрешността на кораб, който бавно поема към открито море.

Самюел сложи показалец върху картата:

— Панаирът в град Скарбъроу. Махаме се оттук.

— Какво пренасяме?

— Диви коне, желязна руда и няколко сандъка с неизвестно съдържание. Само капитанът знае какво има в тях.

„Какво прекрасно пътешествие ни очаква! — помисли си Юел. — Няма нищо по-въълнуващо от пренасянето на мистериозни сандъци.“ Щяха да разберат какво има вътре чак когато спрат на пристанище.

— Ще заобиколим от север островите Оркни. — Самюел посочи върху картата. — Трябва много да внимаваме да не се ударим в някой ледник. Ако се извие силна буря от запад, ще поемем курс към Исландия. Ала преди това екипажът се нуждае от топла супа, за да се сгрее.

Чак сега Юел забеляза тенджерата върху котлона. Самюел извади две купички и ги напълни със супа. Беше я сварил от кокали.

— Супа от костенурки — заяви гордо той.

Докато се хранеха, къщата се люшкеше като кораб по време на буря. Силният вятър ги завлече до брега на Исландия, чиито високи скали се виждаха над пенещите се вълни. Един от моряците падна зад борда, но за щастие успяха да го спасят. Корабът минаваше покрай мълчаливи чудновати ледници, а дивите коне цвилеха и ритяха в клетките под палубата. Самюел разказваше ли, разказваше за рева на морската буря, за огромните китове, от които хвърчат пръски вода в далечината. Най-сетне една ранна сутрин пред тях се появи брегът на Ню Фаундленд и поеха към Филадельфия. Посрещна ги кораб-влекач и не след дълго акостираха на пристанището.

Самюел се облегна на дивана и изпъна гръб.

— Пътуването мина много добре, само дето онзи юнга, който падна зад борда, можеше сериозно да пострада.

— Спасихме го като по чудо — съгласи се Юел.

— Просто извади голям късмет — поправи го Самюел.

— А какво стана с тайнствените сандъци? — предпазливо попита Юел.

— Замалко да ги забравя — Самюел стана и отиде в стаята си.

Юел го очакваше с нетърпение, защото знаеше, че му е подготвил изненада.

— В сандъците имаше стари спомени — рече баща му, като се върна, и му подаде избледняла снимка с откъснато крайче.

На нея се виждаше акостирали кораб. На мостика стояха няколко моряци и се вираха право във фотоапарата. Само един от тях носеше униформа, останалите бяха облечени в работни дрехи.

— Това тук съм аз. — Самюел посочи моряк с размито на снимката лице: явно бе извърнал глава в момента на щракването на апарата. — Точно преди фотографът да натисне копчето, една муха ми влезе в носа. Сигурно и нея я има на снимката, но е прекалено малка, за да я забележим. Намерих тази фотография, докато търсех нещо друго. Често става така. Търсиш едно, а намираш друго. Искам да ти подаря тази снимка. Корабът се казва „Пилигрим“ и идва от Бристол.

— Благодаря — трогна се Юел и внимателно сложи снимката върху мушамата.

Сдоби се със съкровище, неоченимо за богатото му въображение.

Самюел седна на дивана, прозина се и се зае да кърпи вълнен чорап. Юел разтреби масата. Изведнъж го налегна ужасна умора. Тази вечер не му останаха сили да мисли за доброто дело, което искаше да извърши. Само да легне, и веднага щеше да заспи.

Съблече се, изми си зъбите и си облече дългата до глезените нощница. Мушна се под завивката и преди да заспи, извика на баща си да дойде. Самюел влезе с чорапа в ръка и приседна на ръба на леглото. То изскърца под тежестта му.

— Много ли мислиш за злополуката? — попита той.

— Не — отвърна Юел. — Изобщо не съм се сещал за автобуса.

Не беше съвсем вярно, защото случилото се непрекъснато дебнеше, скрито зад останалите в главата му мисли. От време на време

успяваше да си пробие път и Юел имаше чувството, че споменът за камиона ще се нахвърли върху него като хищник.

Мъчеше се да не обръща внимание на връхлитащите го представи, ала мислите, особено неприятните, не се оставят да ги прогониш толкова лесно.

Юел се страхуваше най-много за живота на Самюел. Непрекъснато се боеше да не го убие някое дърво. По-голямо нещастие от това не можеше да си представи. Понякога чак се разтреперваше от ужас, сякаш дървото вече е паднало върху баща му. Юел се примири, че е безсилен да избяга от кошмарните мисли в главата си.

Навярно инцидентът с автобуса щеше да го преследва до края на живота му.

Самюел го потупа по бузата и се върна в кухнята. Юел се помъчи да се съсредоточи върху доброто дело, което се канеше да извърши, но мислите му се разпиляваха във всички посоки и не успя да хване нито една. Все едно да се опитваш да уловиш врабчета, подскачащи из локва на улицата...

И на следващия ден не му хрумна подходяща идея за добро дело, колкото и да си напрягаше ума. На два пъти така се отнесе, че забрави да слуша какво преподава госпожа Недерщрьом. За щастие тя не забеляза колко е разсеян или просто реши да не го закача след преживяното чудо.

В междучасията всичко си беше почти постарому, но не съвсем. Съучениците му продължаваха да го гледат някак странно. Юел се чувстваше неловко заради прекалената тържественост в отношението им към него.

След края на часовете реши да се отбие у Симон Вихрушка. Надяваше се той да му подхвърли някоя идея за добро дело. Симон — по прякор Стария зидар — живееше в занемарена къща недалеч от болницата. За разлика от Йертрюд, която просто имаше налудничави хрумвания, Симон си беше доказано откачен. Бе прекарал дълги години в лудница. После, след като оздравял, го пуснали, но мнозина смятаха, че още не се е оправил, и се страхуваха от него. Юел обаче не се боеше от Симон. Откакто Стария зидар го заведе при Езерото на четирите вятъра, страхът му изчезна...

Юел сви встрани от главния път и пое по тясна пътека, която криволичеше между гъста иглолистна растителност. Човек лесно би се изгубил, ако не знае пътя. Симон лично бе проправил множество объркващи пътеки — истински лабиринт, за да заблуди натрапниците, които идваха да го безпокоят. Не знаеш ли точно откъде да минеш, излизаш отново на главния път.

Симон живееше в стара ковачница. Повечето жители на градчето настояваха той да се премести в старчески дом. Понякога го посещаваха облечени в черно жени с широкополи шапки и мъже — също в черни дрехи — и се опитваха да го придумат да напусне порутената ковачница. Винаги пристигаха по няколко души, защото се бояха от Симон и не смееха да го посещават поединично. Случваше се Стария зидар да се разгневи ужасно, а веднъж дори запрати кокошка в главата на някаква жена с широкопола шапка. Настана голяма олелия и в крайна сметка хората оставиха Симон на мира за известно време. После обаче пак започнаха да му досаждат.

Юел се колебаеше дали Широкополите шапки имат право да решават къде ще живее Симон, но изобщо не се съмняваше, че тези хора са от вражеско племе и трябва да се пази от тях.

Докато вървеше между високите дървета и внимаваше да не обърка пътя, Юел си мислеше колко му е нужен истински приятел. Не можеше да продължава да прекарва свободното си време с големи хора, които на всичкото отгоре не са с всичкия си. Искаше му се да си намери приятел връстник.

Неочаквано дърветата се разрешиха и пред Юел се появи къщата на Симон, заобиколена от градина, пълна със стари железни предмети. Там стоеше и старият камион, който Симон караше, когато не можеше да спи нощем. От комина се виеше дим, а кокошка кълвеше по пода на малката веранда пред входа.

Юел спря и огледа свинарника — старо такси, превърнато от Симон в кочина. Оттам, където някога е било предното стъкло, се подаваше малка розова зурла.

Юел почука на вратата и влезе. Винаги минаваше известно време, докато свикне с миризмата в дома на Симон. Не беше никак приятна. Юел се принуждаваше да диша през носа, за да не му прилошее.

Бе забелязал, че Симон не се къпе често. За смрадта допринасяха и кокошките, и сивото куче, което дъвчеше кокали до печката.

Все пак Юел се научи да привиква към тази смрад и след около половин час вече не я усещаше толкова силно.

Този път завари Симон да чете на голямата маса. Стария зидар държеше химикалка в ръка и преписваше каквото му хареса. Из цялата къща се търкаляха книги. Кокошките снасяха яйца между тях и Юел често помагаше на Симон да ги открие. Стария зидар бе облечен в неизменния си дебел кожух. Носеше го и зиме, и лете. Брадата му се намираще в пълн безпорядък, а косата му стърчеше настрана. Когато Юел влезе, Симон тъкмо пренаписваше края на дебела книга. Момчето знаеше, че Стария зидар много мрази да го прекъсват точно в такъв момент. Симон зачеркна написаното в книгата и започна да пише между редовете. Юел клекна да погали кучето и търпеливо изчака Симон да приключи.

След известно време Стария зидар захвърли химикалката, погледна Юел и се усмихна.

— Романът стана много по-хубав. Краят вече ми харесва.

— Позволено ли е човек да променя книгите просто така? — поинтересува се Юел.

— Позволено или не, изобщо не ме е грижа.

Юел седна на табуретка до масата. Симон го гледаше с любопитство. Стария зидар не общуваше почти с никого и едва ли бе чул за злополуката. Юел му разказа какво се бе случило. Симон се намръщи, докато слушаше. Юел се поотдръпна назад, защото от Стария зидар се носеше непоносима смрад.

„Дали ще се сметне за добро дело, ако се погрижа Симон да се изкъпе?“ Не, идеята му се стори лоша. Ами ако Симон се ядоса и започне да хвърля кокошки като онзи път?

— Трябва да извърша добро дело — сподели с него Юел. — Нали след като си преживял чудо, е редно да направиш добро за благодарност.

— Да, да — промълви Симон. — Юел, преживял си нещо ужасно!

— Нищо не ме боли — успокои го момчето. — Дори не си прехапах езика.

Неочаквано очите на Симон плувнаха в сълзи. Случваше се за пръв път. Юел усети буца в гърлото си.

— Ужасно — промърмори пак Симон. — Ужасно, ужасно...

— Аз бях виновен за злополуката. Забравих да се огледам.

Върху масата кацна кокошка и се изцвъка върху книгата на Симон. Юел избухна в смях. Симон си избърса сълзите и също се разсмя.

— Удари печата си върху страницата — пошегува се той.

— Как да измисля какво добро дело да сторя? — попита Юел, като продължаваше да се смее.

— Трябва да помислим. Най-добре да си сложим очила.

Юел съвсем бе забравил за специалните Очила за мислене на Симон. Изглеждаха като обикновени очила с единствената разлика, че стъклата бяха боядисани в черно. Сложиш ли ги, ослепяваш.

Симон стана от стола и се огледа.

— Къде ли съм ги забутал? — промърмори и погледна въпросително Юел. — Човек къде си оставя очилата?

— На някой рафт — предположи Юел, защото татко Самюел ги оставяше там.

— На рафт — кимна Симон. — А къде има рафтове?

Юел се огледа. В стаята нямаше.

— В килера — отвърна той. — Провери там.

— Точно така. Ще отида в килера.

Оттам се разнесе тракане на корита и тенджери, дрънчене на празни бутилки и шумолене на торбички. После проехтя победоносен вик и Симон се върна с два чифта очила.

— Сега ще започнем да мислим. Ако очилата не помогнат, ще се качим на Каляската и ще отидем до Езерото на четирите вятъра.

Каляската — името на най-красивата карета на краля — така Симон наричаше стария си камион.

И ето, сложиха си очилата — стари като на мотоциклетистите, които прилепваха плътно към главата с помощта на ластик и превръщаха всичко в тъмница, дори да стоиш с отворени очи.

— Започваме да мислим! — обяви Симон.

Млъкнаха. Кучето душеше под масата, а една кокошка кълвеше в ъгъла. Юел се мъчеше да се съсредоточи, но му идеше да прихне. Напоследък му се случваше много често, докато се занимава с нещо

сериозно, да го напуши на смях. В такива моменти сякаш някой започваше да гъделичка ходилата му.

А тази мисъл го размиваше още повече. „Не бива да се смея така“ — разгневи се той на себе си. И прихна. Напирацията смях рукна неудържимо от устата му.

Юел се притесни да не би Симон да се ядоса. Но дори притеснението не укроти смеха му. За негова изненада Стария зидар изобщо не се подразни. Симон беше от малцината възрастни, които още помнеха какво е да си на дванайсет.

Татко Самюел напълно го бе забравил, но не и Йертруд.

Госпожа Недерщрьом също го бе забравила, за разлика от Симон Вихрушка.

— Мисленето май не ни се получава — заключи Стария зидар. — Очилата не помагат.

Свалиха ги.

— Искаш ли да отидем до Езерото на четирите вятъра? — попита Симон.

Юел винаги посрещаше с възторг предложението да се повози на предната седалка на камиона през тайнствения сняг навътре в гората, ала днес нямаше желание. След злополуката изпитваше страх от големи автомобили. Да, наистина в кабината на камиона не съществуваше опасност да го прегазят, но той се боеше да не би някой пешеходец да попадне под колелата му.

Не, днес определено не искаше да се вози в камиона.

— Нямам време — промърмори Юел. — Имам среща с баща ми.

— Съжалявам, задето не успях да ти помогна. Сигурно човек сам трябва да измисли какво добро дело да стори.

Юел си тръгна.

Навън дъждът бе спрял. По небето се гонеха облаци с оръфани краища.

Обърка се в лабиринта и вместо да излезе на главния път, пак се озова пред къщата на Симон.

Ядосан, тръгна отново и не повтори грешката си. Дърветата се разрешиха и шосето се показва.

Омръзна му да мисли и да се чуди. Прииска му се да размаха ръце и да прогони всички мисли като ято комари. „Ако проклетият Еклунд бе шофирал по-внимателно, нямаше да ми се налага да се

отплащам за чудеса — ядосваше се той. — А сега си губя времето с добри дела, вместо да си търся приятел и да тренирам футбол.“

Докато вървеше към къщи, подритваше камъчета. Пръстите на краката го заболяха. Изпитваше съжаление към себе си. Нямаше нито майка, нито близък приятел. Срещаше се само със Симон Вихрушка, който мирише лошо, и с безносата Йертрюд.

Липсваха му толкова много неща. „Същият съм като Йертрюд. Тя няма нос, аз нямам майка...“

Изведнъж се спря насред пътя. А може би идеите му как да извърши добро дело съвсем не бяха изчерпани.

Юел не можеше да върне на Йертрюд носа ѝ.

Освен нос обаче тя се нуждаеше и от мъж.

Ама разбира се!

Беше на трийсет, а още не беше омъжена и нямаше деца.

Ето с това ще ѝ помогне!

Точно така!

Юел измисли какво добро дело да извърши: ще намери мъж на Йертрюд, за да не седи сама вечер.

Къде обаче да намери такъв мъж?

Веднага се сети.

В бирарията, къде другаде! Нали Сара често разказваше на Самюел колко много ергени от градчето прекарвали цялото си свободно време в пиене на бира.

Изведнъж Юел се разбърза. Спусна се по склона към центъра. Там се намираха магазинът за бои и магазинът за обувки, а на ъгъла — бирарията.

От бягане се задъха и спря за малко. Огледа се. Стоеше точно на улицата, която бе пресякъл, без да се огледа, а злополуката му се размина.

„Това трябва да е знак, че постъпвам правилно — прецени Юел. — Ще започна доброто си дело от мястото, където ми се случи чудото.“

Вратата на бирарията се отвори, на стълбите излезе охранителят Нюберг, стисна с пръсти носа си и се изсекна. Юел бързо се скри зад паркирана наблизо кола. Предпочиташе да остане незабелязан, защото Нюберг сигурно щеше да го разпитва.

Охранителят се прокашля и плю върху тротоара. После пак влезе в бирарията. Юел се огледа и чак след това пресече улицата. От задната страна на заведението имаше друг вход. Сара му бе казала да използва него, когато идва при нея.

Юел се поколеба за миг, после посегна към дръжката на вратата и влезе в бирарията, за да намери мъж на Йертрюд.

5

Случваше се Юел да счупи някоя чаша или чиния, докато миеше съдовете вкъщи, ала това беше нищо в сравнение с купчините посуда, които изпотрошаваше дребният дебеланко Луде, съдържателят на бирарията. Вместо да си пие бирата в заведението, през цялото време той стоеше наведен над легените с мръсна вода, а ръцете му постоянно бяха подпухнали и зачервени от миене.

На вратата към кухнята от задната страна на бирарията пишеше, че входът е забранен за външни лица, но това не важеше за Юел, защото Сара работеше в бирарията. Той обаче не обичаше да влиза в разхвърляната кухня, където непрекъснато тракаха чаши и чинии. А и се дразнеше, когато Сара и останалите сервитьорки го потупваха майчински по главата, все едно е неин син. Юел не искаше да го мислят за нейно дете. Сара наистина се държеше мило и татко Самюел се чувстваше добре с нея, но въпреки това Юел нямаше никакво намерение да се преструва, че тя му е майка. Той си имаше майка на име Йени. Ако ще и никога да не я види през живота си, не би позволил на друга жена да заеме нейното място.

Този път в бирарията го водеше важна работа: да намери мъж на Йертрюд.

Вътре го посрещна още по-оглушителен шум от обикновено. Луде, надвесен над легените с вода за миене, търкаше съдовете като побъркан. Изпод дебелия слой пяна се разнасяше бясно тракане на чаши, чинии и прибори, но най-вече на халби, защото в заведението предлагаха предимно бира. Случваше се клиентите и да огладнеят. Докато миеше съдовете, Луде се грижеше и за яденето върху печката. В бирарията поднасяха едно-единствено ястие — „Яхнията на Луде“. Веднъж Сара разказа на Юел, че Луде, който държал бирарията повече от двайсет години, сервирал на посетителите все една и съща яхния. Оттогава всеки път, когато погледнеше голямата тенджерата върху печката, Юел си представяше как яденето къкри от цели двайсет години, а Луде само добавя някое и друго парче месо и от време на

време разбърква гъстия кафяв сос. Веднъж пристигна гладен в бирарията и Сара му сипа от яхнията. Юел хапна, сигурен, че яде яхния, сложена на печката още преди раждането му.

— Юел! — извика Луде, докато миеше съдовете. — Да знаеш само колко се зарадвахме, заедно не си пострадал!

— Оцелях като по чудо — отвърна разсеяно Юел.

Сара влезе през летящата врата с поднос, отрупан с празни бутилки и чаши, мръсни пепелници и лепкави чинии.

Юел неволно се запита дали ще може да повдигне подноса.

Сара определено беше много силна. Веднъж Юел се изуми, като я видя да мята на гръб цял чувал с въглища. И баща му беше як, ала понякога Юел се питаше дали Сара не е по-силна от него.

Всъщност всички сервитьорки в бирарията изглеждаха мускулести и здрави. Приличаха си. Едри, дебели и потни. Освен това носеха и еднакви дрехи: черни поли и бели блузи. Веднъж, докато Юел седеше в кухнята, те влязоха една след друга и той си помисли, че от бирената джунгла се задават тромави черно-бели слоници...

Сара тресна подноса върху плота и Луде веднага се зае да слага мръсните съдове в легена за миене. Една дълбока чиния и една стъклена чаша се изхлузиха от подноса и се счупиха върху пода. Юел не смееше да погледне натам от страх да не прихне. Около краката на Луде винаги имаше купчини строшени съдове. За да не се пореже, той намъкваше галоши върху домашните си пантофи. Юел си помисли, че Луде едва ли обича да му се присмиват, и затова присви очи, та да не се разсмее.

По думите на Сара всички пари, които Луде печелел от клиентите на бирарията, отивали за покупка на нови съдове. В края на месеца, когато Сара, другите сервитьорки и охранителят Нюберг си получили заплатите, пари оставали само колкото да купи нова посуда. И така — година след година. А тенджерата с яхния продължавала да къкри върху печката.

— Юел! — зарадва се Сара и избърса потта от челото си.

„Само дано не се нахвърли да ме прегръща!“ — притесни се Юел.

— Колко хубаво, че си дошъл да ни видиш! — продължи Сара и го притисна към гърдите си.

Юел се опита да се възпротиви, ала тя имаше ръце на щангист. Спокойно би могла да обикаля по панаирите и да показва мускули. Насам, насам, елате да видите Силната Сара!

— Гладен ли си? — попита тя. — Искаш ли да ти сипя ядене?

Юел нямаше представа как да намери мъж на Йертрюд и се чудеше дали Сара ще иска да му помогне, затова отвърна:

— Не. Дойдох само да те видя.

Докато тичаше надолу по склона от къщата на Симон Вихрушка, се опита да си припомни какво е чувал за начините двама възрастни да се запознаят. Всъщност всичко, свързано с любовта, му беше тъмна Индия. Е, знаеше горе-долу кое как става. Зад училищната сграда, където се намираха кофите за смет, веднъж Ото се смили и обясни на Юел и няколко други момчета как се правят деца. Тогава Юел се превърна целият в слух, за да не пропусне нищо. Думите на Ото първо му се сториха абсурдни. Нима е възможно децата да стават така? И какво *всъщност* се случва?

Тогава Юел съвсем благоразумно не зададе никакви въпроси. После дълго време се съмняваше дали Ото е казал истината, ала след като чу същото от други, съмненията му се изпариха, макар всичко това да му се струваше прекалено странно и трудно. И въпреки цялата мъчнотия, на света се раждаха толкова много деца!

И така, Юел не беше съвсем неук в тази област. Знаеше дори как да се целува, макар досега да се бе упражнявал сам с огледалото, а не с момиче.

Оставаше големият въпрос къде се запознават възрастните.

Сецаше се например, че хората ходят в читалището събота вечер да танцуват под звуците на Крингстрьомовия оркестър. В книгите бе чел и за други начини. В приказките принцовете се катерят по косите на принцеси, затворени във високи кули. Но в градчето на Юел нямаше други кули освен камбанарията и червената кула на пожарната, където огнеборците провесваха маркучите за гасене. На Юел обаче никак не му се вярваше Йертрюд да иска да лъсне без нос от пожарникарската кула.

Имаше, разбира се, и други начини хората да се запознаят. В повечето книги се описваше как героите са се срещнали, преди да се оженят, но не и онова, което обсъждаха момчетата до кофите за смет.

„Явно е прекалено скучно, за да пишат за него по книгите“ — заключи Юел.

Двама възрастни могат да се срещнат дори в останките от паднал в клисура влак. А какво пречи на мъж да си извади жена от дупка в леда и да се ожени за нея или да си сложи черна маска и да я отвлече?

Имаше толкова много начини, но когато слезе запъхтян по склона и отвори задната врата на бирарията, Юел реши, че ще е най-добре Йертрюд да срещне мъжа, който още не я бе открил, в градското читалище.

Юел седна в единия ъгъл, за да не пречи. Сара пак изчезна през летящата врата с поднос, натежал от бутилки с бира. Той се чудеше как да я накара да му помогне, без тя да се усети. Например, да я разпита кои клиенти на бирарията са ергени и са приятни, та да избере най-подходящия за Йертрюд. Така възникваше следващият въпрос: какъв мъж би ѝ се харесал? В кухнята, където Луде вдигаше невъобразим шум, а Сара и другите сервитьорки непрекъснато влизаха и излизаха с подноси, оставяха празните чаши и подреждаха пълни, се оказа невъзможно да мисли.

— След минутка сядам — обеща Сара.

Другите две сервитьорки — Карин и Хилда — повториха същото. Юел мълчеше. Съжали, задето първо не се постара да обмисли какъв точно мъж ще подхожда на Йертрюд, а избърза с посещението в бирарията. Още не бе решил и как да разпита Сара, без да ѝ обяснява подробности.

Юел доста често действаше, преди да е помислил. И този път стана така.

Луде изпусна поредната чаша върху плочите на пода.

— Време е за почивка! — извика Сара, захвърли настрани подноса и се отпусна върху един стол.

Наля си кафе, лапна бучка захар и започна да отпива. Погледна Юел и се усмихна.

— Толкова се радвам, че не пострада. Всички клиенти говорят за злополуката. Поне имат какво да обсъждат. Станал си известен в целия град, Юел Гюстафсон.

Той не успя да прецени дали това е хубаво, или лошо. Ами ако хората започнат да се обръщат след него по улицата: това е Юел

Гюстафсон, който се отърва без драскотина под колелата на автобуса за Юсдал.

Вероятно дори щяха да му измислят прозвище. Търговецът на коне Ундер, например, беше известен главно с името Цвилещия Хари.

А малцина знаеха, че Шамара — електротехник и най-добрият хокеист в градчето — всъщност се казва Хюго.

„Светът е пълен с прозвища — заключи Юел. — Шамара, Франс Въшката, Карлсон Драскача, всъщност художник...“ На коминочистача Андерш му казваха Уле, а на хлебаря — Мухата, защото докато говореше, издаваше бръмчащ звук, понеже единият му преден зъб липсваше. Един зидар пък се бе сдобил с прякора Мамка му — най-честите му думи. Пасторът Никодемус пък беше известен сред познатите си като Нике, а останалите го наричаха просто Пастора. Юел се сети и за още примери: скиорът Нисе Щеката, разносвачът на бира Халбата и — най-странното прозвище — Юхансон Оксигениста, който всъщност беше дърводелец.

Какво прозвище би подходило на Юел?

Юел Юсдал Гюстафсон?

Юел Късметлията?

Гюстафсон Чудото?

Неволно се намръщи, недоволен, задето човек не може сам да си избере прякор. Измислят му го другите.

— Защо се мръщиш? — засмя се Сара.

— А, случайно.

— Много мило, че се отби да ме видиш.

— Искях да те питам нещо — подхвана Юел, без да има представа какъв точно въпрос ще ѝ зададе.

Сара кимна. В същия миг в кухнята влетя Карин, почервеняла от гняв.

— Не мога повече да се разправам с тези проклети пияници! Двама пак се сбиха.

Луде престана да мие.

— А какво прави Нюберг? Защо не ги изхвърли?

— Опита се — отвърна Карин. — Но се озова под тях.

Всички се втурнаха към летящата врата. Юел — също.

— Ти оставаш тук — категорично отсече Сара.

Юел се ядоса, задето не му позволяват и той да види какво става в кръчмата, ала не можеше да отрече, че се страхува. Надникна в процепа на вратата.

Върху пода се търкаляха прекатурени маси и столове. Охранителят Нюберг изпъзля изпод размахваща се купчина от ръце и крака. Държеше се за носа и изглеждаше много ядосан. Сара сграбчи някакъв пиан мъж и го разтърси като дете. Луде размахваше ръце и крещеше нещо неразбрано. Юел не виждаше и кои точно се бият.

На една маса седяха двама мъже, напълно незаинтересовани от случващото се. Пиеха си невъзмутимо бирата и разговаряха, почти прилепили глави. Единият беше рус и приличаше на светлокосото момче върху сините тубички с хайвер, макар да бе три пъти по-възрастен. Събеседникът му си бе сресал тъмната коса като Елвис Пресли.

„Един от тях може да се омъжи за Йертруд!“ — зарадва се Юел.

Искаше да ги погледа още от скривалището си, ала Луде и Сара се върнаха в кухнята. Нюберг изхвърли двамина пияници през главния вход. Карин и Хилда се заеха да разтребват бъркотията.

Юел бързо се върна на стола.

Луде застана до легена и изпусна още една чиния. Сара се просна върху стола, извади носна кърпичка, натъпкана между двете ѝ големи гърди, и си избърса лицето.

— Как стана? — поинтересува се Юел и се престори, че не е мърдал от мястото си.

— Видях те, че надничаш през процепа — прошепна Сара.

Юел се изчерви до корените на косата си. Първо мислеше да отрече, но после реши да не лъже. Щеше да се изчерви още повече.

— Няма нищо опасно: след като се поохладят страстите, стават кротки като агънца.

— Защо се сбиха? — попита Юел, още смутен, задето Сара го бе разкрила.

— Нямам представа — сви рамене тя. — Карин, ти разбра ли?

— Какво?

— Защо се сбиха.

Карин изпразни лопатката със смет в кофата между печката и легена с мръсната вода, където Луде продължаваше да трака с чинии и чаши.

— За момиче, разбира се. Мъжете се бият само когато е замесена жена — отсече Карин.

Юел слушаше озадачен.

— Май и двамата си падат по една и съща — продължи Карин. — По Анели, която работи в магазина за обувки.

— Че то струва ли си човек да се бие заради нея? — обади се Хилда, току-що влязла в кухнята. После погледна Юел. — Ти какво ще кажеш? Заслужава ли си двама мъже да се бият заради продавачка на обувки?

Сервитьорките избухнаха в смях, а Луде изпусна още една чаша върху пода. Юел пак се изчерви. Реши да покаже, че е разбрал за какво се смеят:

— Никога не бих се сбил заради продавачка на обувки. Никога.

Те пак се разсмяха, а Хилда го потупа по главата. Юел се опита да се отдръпне, но тя не го пусна и дори му разроши косата.

— Същата душица е като Ролф и Давид. Жените им ще са големи късметлийки.

После Хилда седна до Сара и Карин. Юел не изпускаше нито една тяхна дума. Беше се убедил, че понякога е важно да се вслушваш в разговорите на възрастните. Така научаваш важни неща. Сега например трите жени говореха за мъжете, които не обърнаха никакво внимание на мелето около тях.

— Ех, да бях по-млада! — размечта се Хилда и разтърка изморените си крака.

— Ех, да имах синове като тях! — въздъхна Карин.

Сара мълчеше, но кимаше в знак на съгласие. Луде продължаваше да трака.

Юел стана с намерението да се измъкне незабелязано от кухнята, но не видя кофата до стола, спъна се в нея и се просна по очи пред сервитьорките.

— Я вижте! Приземи се летящо момче! — пошегува се Хилда и избухна в смях.

Юел пак се изчерви. Какво му ставаше днес?

Карин стана, взе подноса и излезе.

Хилда отиде в склада за бира.

— Какво искаше да ме питаш? — попита Сара.

— Единият не прилича ли на онзи от тубичките с хайвер?

— Какво? — изгледа го изумена тя. — Какви тубички с хайвер?
За кого точно ме питаш?

— Давид или Ролф. Единият прилича на момчето от тубичките.

Чак сега Сара разбра, разсмя се и се тупна по коленете.

— Явно говориш за Давид — отвърна тя. — Той наистина прилича на русичкото хлапе върху тубичките.

— Само това исках да те питам. Чао!

И Юел побърза да се махне, преди Сара да му зададе друг въпрос.

Навън вече се спускаше мрак. Юел вдигна яката на якето си и изтича зад ъгъла да види какво показва часовникът на камбанарията.

Пет!

Трябваше веднага да се прибере и да свари картофи. Татко Самюел се прибираше най-късно в шест, и то гладен.

Давид и Ролф щяха да почакат. Сега Юел имаше по-спешна работа...

Свечери се съвсем. От другата стая се чуваше радиото. Юел си седеше в леглото и пишеше в дневника си. Всъщност вече бе приключил:

Днес в бирарията няколко души се сбиха...

Само толкова измисли. Изведнъж му се стори глупаво да пише в дневника си или в бордовия дневник, както понякога наричаше тетрадката с черни корици. Затова започна да чете. Беше залепил пет-шест страници по ръба и бе нарисувал червен печат — знак, че са засекретени за една година. Вече смяташе такива неща за много наивни и недопустими за момче, почти навършило дванайсет години.

„ПСНKKCBЗKДЗ“ — пишеше на корицата.

„По следите на кучето, което се бе запътило към далечна звезда“.
Неговото тайно общество.

Попрочете тук-там в дневника и установи, че описаните събития сякаш се бяха случили преди цяла вечност, макар оттогава да бе изминала едва половин година. Всъщност дори по-малко.

Времето летеше и това никак, ама никак не му харесваше. Всичко се променяше много бързо. Дори самият той. Искаше му се нещата да си останат същите. Защо не може човек просто да си избере един хубав ден и да каже: „Ето така трябва да бъде винаги!“?

Юел въздъхна и захвърли дневника.

Навярно така се става възрастен. Малко по малко започваш да осъзнаваш, че промяната е неизбежна.

Сигурно затова повечето възрастни постоянно изглеждат сърдити и изморени.

Юел стана от леглото, легна върху пода и взе да мисли как да съчетае в игра нарязаните на парчета карти, но идеята изведнъж му се стори скучна и предпочете да се взира в тавана и да разглежда какви форми имат петната от влага по мазилката.

Неочаквано го връхлетя усещането, че пак се е озовал под автобуса.

Ами ако бе умрял! Тогава никога повече нямаше да усети неприятната миризма в дома на Симон Вихрушка, нито да седне до татко Самюел пред кухненската маса и двамата да кръстосват задно моретата.

Никога повече нямаше да заспи и да се събуди.

Тези мисли го натъжиха. Кръжаха като досадни комари из главата му. Надигна се от пода. Май беше по-добре да си легне.

Всъщност му се прииска да зареже всички мисли за доброто дело. Ако на Йертрюд ѝ трябва мъж, сама да си го намери. Да се затвори в камбанарията и да чака някой да се изкачи до нея...

Проклетото чудо! Не е ли редно не Юел, а Еклунд да извърши добро дело?

Нали именно шофьорът беше виновен за злополуката и извади късмет, задето не уби човек?

Дълбоко в себе си обаче Юел чувстваше, че трябва да направи добро. Не биваше да го отлага повече.

Сви се в леглото и започна да пише в дневника: „Днес аз, Юел Гюстафсон, който още не се е сдобил с прякор, реших да намеря мъж на Йертрюд. Така ще се отблагодаря за чудото. За съпруг на Йертрюд съм избрал Давид или Ролф. Сега ще се заема да проуча кой е по-подходящ...“.

Юел прочете написаното. Одобри го.

— Няма ли да си лягаш? — извика татко Самюел от стаята си.

Юел чуваше как радиото бръмчи, без да е нагласено на определена станция. Баща му правеше така, когато искаше да чуе бученето на морето.

— Ей сега — отвърна Юел.

Градчето беше малко, но за пръв път виждаше Давид и Ролф. Не знаеше какви фамилни имена имат, къде живеят и какво работят. Какво ще прави, ако се окаже, че не са оттук?

Юел реши още утре да попита Ото. Той знаеше имената на всички жители.

Влезе в кухнята да остави дневника си във витрината на „Селестине“, съблече се, изми си зъбите и се мушна в леглото. Мускулите му се стегнаха, защото му беше много студено. Постепенно се стопли.

— Легнах си! — извика той на баща си.

Татко Самюел дойде по пантофи.

— Тате, ти имал ли си прякор?

— Защо питаш?

— Просто така.

— Когато бях моряк, някои ми казваха Сам, но това едва ли може да се сметне за прякор — поклати глава Самюел.

— А мама? Тя има ли прякор?

Въпросът просто му се изплъзна. Изобщо не възнамеряваше да пита такова нещо. Самюел се намръщи.

— Не. Наричаха я само Йени.

Юел се надигна рязко в леглото и възрази:

— Не е правилно!

— Кое? — изненада се Самюел.

— Още я наричат Йени, нали е жива. Защо говориш в минало време?

— Така е — съгласи се Самюел. — Още я наричат Йени. Прав си. Хайде, заспивай.

Погали го по бузата и излезе. Остави вратата открената. Тесен лъч светлина пропълзя до леглото на Юел. Всяка вечер, преди да заспи, момчето гледаше този лъч.

Чу как баща му излива водата от прането в мивката.

Случваше се всяка вечер, откакто Юел се помнеше.

Клепачите му натежаха. Преди сънят да го обори, реши да не пита Ото за фамилията и адреса на Давид и Ролф. Заядливият му съученик не беше никак приятен събеседник и Юел предпочиташе да стои далеч от него.

Но кого да попита?

Обърна се към стената и се сви под завивката.

На следващия ден ще тръгне по следите на Човека-хайвер и на неговия приятел...

6

Стана точно както очакваше. Ото не изневери на подлата си природа. През второто междучасие Юел събра смелост и се приближи до него на двора. Ото тъкмо разменяше ръждясал нож за чифт стари ръкавици за мотоциклет. Юел изчака търпеливо двете момчета да приключат сделката. Ото пхна доволно ръкавиците в джоба на якето си.

— Искам да говоря с теб — осмели се да действа Юел.

— Ама ти можеш ли изобщо да говориш? — изгледа го недоверчиво Ото. — Мислех, че ревльовци като теб само циврят.

Юел едва се сдържа да не му се нахвърли. Не биваше. Ото целеше точно това: някой по-слаб и дребен от него да го удари, а той да го набие и после да се оправдае, че другият е започнал.

— Ще те питам нещо и ако ми отговориш, ще ти дам две картинки за колекцията ти.

Ото се интересуваше от футбол и Юел реши да пожертва снимките от кутийките с дражета, които му подари Сара.

Ото продължаваше да го гледа мнително.

— Не те лъжа — увери го Юел.

— Ако ме будалкаш, ще ядеш голям бой — заплаши го Ото и тръгна към кофите за смет зад училището.

Тези кофи играеха ролята на своеобразен съвет. Там се събираха само момчета от горните класове. На момчетата не бе позволено дори да припарват, а малките момчета можеха да идват само в компанията на големите.

— Дай да видя картинките — поиска Ото.

Юел осъзнаваше каква опасност го грози. Ако не внимава, Ото ще дръпне картинките от ръцете му и ще духне, без да отговори на въпросите му. Затова Юел извади само едната снимка и отстъпи малко назад.

— Къде е другата? — сопна се Ото.

— В мен. Но първо ще ми отговориш на въпросите.

— Какви въпроси?

Юел поклати глава, мина зад ъгъла, подпря се на една кофа и се насили да погледне Ото право в очите.

— Става дума за двама мъже: Ролф и Давид. Често ходят в бирарията. Единият прилича на момчето от тубичките с хайвер. Какви са фамилните им имена? Къде живеят? Какво работят?

— Това са цели три въпроса — ухили се ехидно Ото. — Ще трябва да ми дадеш три картинки.

Юел се чудеше как да реагира.

— За три въпроса ми се полага един безплатен — колебливо рече той.

— И кой го казва?

— Така е устроен светът, но ти сигурно нямаш понятие.

Опасен отговор. Рискуваше да разгневи Ото и да получи някое кроше. Юел предвидливо извади ръце от джобовете си и се приготви за отбрана. Ото обаче не посегна да го удари. Продължаваше да гледа подигравателно.

— Много добре знам как е устроен светът. Не си въобразявай, че можеш да ми даваш акъл.

„Измамих го! — помисли си победоносно Юел. — Малцина биха успели!“

— Защо те интересуват тези двамата? — попита Ото.

— Не е твоя работа.

— Тогава няма да ти отговоря.

— И няма да получиш картинки.

Ото сви рамене.

— Ролф Першон живее в дома на майка си до Агенцията за поддръжка на пътищата. Работи каквото му падне.

— Не разбирам.

— Каквото му падне! Кое му е сложното?

Ото явно също не знаеше значението на израза.

— А другият? — попита Юел.

— Казва се Давид Лундберг. Чистач към общинската служба. Гони плъхове.

Юел се усъмни в думите на Ото. За пръв път чуваше някой да получава заплата, задето гони плъхове.

— Сигурен ли си, че работи точно това?

— Да! За лъжец ли ме смяташ?

Ото пристъпи заплашително към Юел.

— Не — побърза да го увери Юел, а гласът му неволно потрепери.

— Чисти клоаките. Живее в барака в двора на Ласе Таксиджията. Ти изобщо знаеш ли къде е къщата на Ласе?

— То е ясно, че знам!

Ото протегна голямата си длан:

— Давай картинките.

Юел се подчини. Ото ги прибра във вътрешния си джоб. После неочаквано сграбчи Юел за яката:

— А сега ще изядеш обещания пердах!

Звънецът удари. Междучасието приключи. Ото го пусна.

— Друг път. Така ще те натупам, че повече няма да питаш толкова много.

До края на часовете Юел трябваше да внимава какво говори учителката, а не да мисли за заканата на Ото. Госпожа Недерщрьом беше в ужасно настроение и Юел се съмняваше, че чудото, което му се случи, ще го опази от гнева ѝ.

След края на учебния ден отиде заедно с неколцина съученици да гледат нов автомобил, изложен в магазина на Краге. Дълго не можаха да откъснат очи от лъскавия „Понтиак“. Чудеха се кой ли богаташ ще го купи.

Юел закъсна с вечерята. Прибра се и тутакси взе да бели картофи, но се сети, че бе забравил да си вземе велосипеда от поправка.

Къде му беше умът?

Погледна часовника в кухнята. Ако пробяга разстоянието до магазина за велосипеди, ще стигне, преди да затворят. Но сутринта бе забравил да поиска пари от Самюел, а продавачът в магазина не се съгласяваше да се плаща по-късно.

Е, какво да се прави, велосипедът щеше да почака до утре.

Юел седна на дивана в кухнята и се размисли над думите на Ото. С кого от двамата да започне: с Ролф или с Давид? Най-добре да ги проучи тайно, преди да реши кой е по-подходящ за Йертруд.

Скочи от дивана, излезе в преддверието и прерови джобовете на Самюел. В единия откри монета от пет йоре. Реши да хвърли ези-тура.

Ези — Ролф, тура — Давид. Хвърли монетата върху кухненската маса.

Падна се ези. Значи ще започне с Ролф...

— Напоследък все скитосваш вечер — отбеляза баща му след вечеря.

Юел тъкмо си обуваше гумените ботуши.

— Няма да се бавя — обеща момчето.

— Къде отиваш?

— При Ева-Лиса — веднага отвърна Юел. Не му хрумна нищо по-добро.

Самюел пусна вестника в скута си и го погледна над ръба на очилата си за четене:

— Та ти ходиш при нея почти всяка вечер! Да не си започнал да се вълнуваш от момичета?

Юел се изчерви. Обърна гръб на Самюел и си облече якето.

— Да — кимна момчето. — А след няколко години може и да се ожения за нея.

Докато излизаше, с крайчеца на окото си мерна изумената физиономия на Самюел: челюстта му бе увиснала почти до ключицата.

„Така му се пада, като задава толкова въпроси“ — помисли си доволно Юел.

Навън беше хладно. Звезди блестяха по ясното небе. Юел не знаеше как точно да провери дали от Ролф би излязъл добър мъж за Йертрюд. Дали да позвъни на вратата му, да се представи и да обясни, че е дошъл, за да направи добро на Йертрюд и така да се отърве от чудото, което го преследва?

Не, що за глупава идея!

Ролф щеше да го помисли за откачен.

Юел се промуши през дупката в плета около аптеката — някога сам я изрязал с градинарска ножица — и пое покрай храстите френско грозде към мебелния магазин. Там имаше малка барака. Ако се покатери върху нея, ще може да наблюдава къщата на Ролф зад Агенцията за поддръжка на пътищата. Юел се прокрадваше много предпазливо покрай храстите. Собственикът на мебелния магазин беше избухлив и с него трябваше да се внимава. Спря и се ослуша. После се покатери върху покрива на бараката. Знаеше, че на горния етаж живее възрастна учителка, значи Ролф и майка му обитаваха долния. Къщата имаше само два етажа.

Зае позиция да наблюдава долния апартамент. Ставаше все по-вълнуващо...

Бавно повдигна глава и погледна огньовете в далечината. Генерал Къстър лично му бе поверил тази отговорна задача и му беше забранил да се връща, преди да е разузнал в подробности разположението на индианския лагер. Знаеше, че хванат ли го, няма измъкване. Чака го сигурна смърт...

От покрива на бараката се откриваше изглед право в стаята на Ролф. Пердетата не бяха дръпнати пред прозорците. Жена, седнала на стол — явно майка му — плетеше, а коте подмяташе кълбото прежда в краката ѝ. Понеже се намираше съвсем близо до тях, Юел дори успя да види какво плете старицата: червена ръкавица.

Къде обаче е Ролф? Юел плъзна поглед към съседния прозорец. Ето го!

Миеше чинии в кухнята. На кръста си бе вързал престилка.

Лицето на Юел се сгърчи от неудоволствие. Някак не си представяше бъдещия съпруг на Йертрюд с гъба и престилка. Ако ще я сгодява за такъв, то по-добре...

„Врагът е слаб — отсъди Юел. — В индианския лагер са останали само старици. Ще се върна при Генерала и ще му предложа да нападнем веднага, преди мъжете да са се върнали от далечната прерия, където са заминали на лов...“

Юел постоя още малко на пост. В апартамента не се случваше нищо. Жената на стола продължаваше да плете, котето — да си играе с преждата, а Ролф — да мие чинии. След като приключи, поднесе чаша кафе на майка си и се излегна на дивана да чете вестник — същия четеше и татко Самюел. Вътре нямаше нищо интересно: нито за мотори, нито за спорт. Страниците бяха пълни със снимки на хора, които махат или се ръкуват.

Юел усети, че започва да измръзва, и слезе от покрива на бараката. Не одобри Ролф. Дори му се прииска да му изпрати тайно послание „не ставаш за нищо“ и да го подпише с кръв...

Бавно излезе на улицата и пое неохотно към къщи.

Какво ще прави, ако и Давид, Човека-хайвер, се окаже също толкова скучен като Ролф? Как ще намери мъж на Йертрюд? Нямаше представа...

На следващата сутрин земята бе побеляла от скреж. Юел погледна недоволно през прозореца. Да, наистина, не беше валил сняг, но пак му се струваше, че зимата пристига твърде рано.

Обикновено очакваше първия сняг с голямо вълнение, а утрото, когато вдигне щората и види снежинки, винаги беше специално, ала още не бе минал септември. Юел не беше готов да посрещне зимата толкова рано.

Самюел — също.

— Май скоро пак ще газим из снега — въздъхна той.

На Юел му се прииска да му каже какво мисли: „Ако не се беше отказал толкова глупаво от моряшката служба, нямаше да газиш из снега, а да усещаш как се люлее палубата под краката ти под палещите лъчи на Карибското слънце. А и аз можех да бъда с теб“.

Предпочете да си замълчи, нали се канеше да поиска пари за поправката на велосипеда.

Самюел извади портфейла си и му подаде петкронова банкнота.

— Няма да стигнат — поклати глава Юел. — Ще струва около десет.

Баща му въздъхна, прибра банкнотата и му подаде друга, от десет крони. Юел си бе обещал никога да не посреща с въздишка молбите на децата си да им даде пари...

Самюел излезе, а Юел продължи да мисли за преживяванията си, надвесен над чашата с какао. Ролф отново изникна пред очите му с престилка на кръста.

Само дано Човека-хайвер не е същият!

Погледна часовника и скочи от стола. Пак се бе унесъл. Грабна якето, докато се ругаеше. Така и не се научи да следи времето! Тича до училище, но пак закъсня. Вратата на класната стая беше затворена и отвътре се чуваше хармониумът. Юел си закачи якето и се качи върху перваза на прозореца в коридора. Ако влезе в стаята по време на сутрешния псалм, госпожа Недерщрьом със сигурност ще го дръпне здраво за ухото.

Загледа се в заскрежения двор на училището. Какво оправдание да измисли за закъснението си?

Дали да не каже, че чудото му тежи ужасно и краката му се движат съвсем бавно под цялото това бреме?

Поклати глава в отговор на собствената си идея. Госпожа Недерщрьом не беше глупава. Щеше да се ядоса не на шега и да го накара да обиколи класната стая, та всички да видят колко изморени са краката му, а Ото щеше да се хили злорадо...

Музиката спря. Юел скочи от перваза и вдигна ръка да почука на вратата. Вътре го очакваха хищници, готови да му се нахвърлят.

Свали ръката си. „Болен съм. Доброто дело, което трябва да извърша, ме разболя.“

Неочаквано взе решение днес да не ходи на училище.

Грабна якето си от закачалката и внимателно се измъкна. Навън мина приведен под прозорците, за да не го види никой, и излезе от училищния двор.

На улицата изпита неизразимо облекчение. Взел бе най-доброто решение. Какво толкова, че ще пропусне един ден? Ще каже, че го е заболял коремът — случва се много често. Например, след като баща му е тръгнал на работа. Нищо сериозно, но не е могъл да отиде на училище.

Разполагаше с цял свободен ден. Първо ще си вземе велосипеда. После ще прави каквото си иска до два. Тогава трябва да се прибере, защото след часовете има опасност госпожа Недерщрьом да го засече по улиците.

Опипа банкнотата от десет крони в джоба си. Хрумна му идея. Поколеба се дали ще се получи, но си струваше да опита...

Старият Юхансон тъкмо отваряше лавката. Юел се загледа как продавачът вдига капациите пред витрината. На тротоара лежеше купчина вестници.

Юхансон забеляза момчето и посочи вестниците:

— Ще ги подредиш ли?

Юел приклепна и взе да развързва връвта около вестниците. Беше много здраво стегната. Между два камъка забеляза ръждив пирон, довлече купчината до него и развърза възела, като си помогна с пирона. Докато подреждаше вестниците, прочете едно от заглавията. С големи черни букви пишеше, че са се споразумели.

Кой и за какво?

За да разбере, трябваше да разгърне вестника.

Вместо това би могло да пише: „Чудото на Юел Гюстафсон“, „Борбата на Юел Гюстафсон с досадното добро дело“, „Ролф не става,

заклучи Юел Гюстафсон“, „Как ли ще се представи Човека-хайвер?“, „Кой ще се ожени за Йертруд? Не пропускайте вълнуващата развръзка!“.

Юел вдигна останалите вестници и ги пъкна през процепа. Стариият Юхансон ги пое и го почерпи с кока-кола за помощта.

— Ще ми развалиш ли десет крони? — попита Юел. — На една банкнота от пет крони и пет монети по една корона.

Стариият Юхансон отвори касата и отброи парите.

— Защо не си на училище?

— Учителката е болна — излъга Юел.

Добро хрумване. Хем звучеше достоверно, хем нямаше как да се провери.

Стариият Юхансон така или иначе ще забрави, че го е питал, защото го чакаха много вестници за сортиране.

Юел тръгна към магазина за велосипеди. Очакваше го следващото предизвикателство. Дано успее!

Звънче над вратата извести влизането му. Собственикът се появи от склада.

— Идвам да си взема колелото. Червеното, със скъсаната верига.

Мъжът го донесе от работилницата. На седлото беше залепена бележка.

— Дължиш ми десет крони.

— Имам само осем — смотолеви с тънко гласче Юел и си придаде умолителен вид.

— Ремонтът струва десет — заяви мъжът. — Написал съм го и на бележката.

Юел се престори, че ще се разплаче. Явно доста сполучливо.

— Добре, дай ми осем — съгласи се мъжът. — Но струва десет, да знаеш.

Юел остави парите и изведе велосипеда от магазина.

Успя да спаси цели две крони. Не беше никак зле.

Денят започна чудесно. Сключи изгодна сделка и изобщо не се разкайваше, задето избяга от училище.

Качи се на велосипеда и пое по наклона, покрит с чакъл. На няколко пъти нарочно сви рязко встрани, за да изпробва веригата. Дойде моментът да се отпрати по следите на Човека-хайвер. Удари спирачки до кръгъл капак на улична шахта. Навярно той се намира

долу, в подземията, и скита сред пльхове? Дали да не повдигне капака и да му извика?

Юел се въодушеви. Кой да предположи, че и в това забутано градче има подземен свят, където огромни пльхове с дълги мустачки цвърчат в тунели с водопроводни тръби?

Ако се мушне в шахтата, всичките къщи, улици и хора щяха да се озоват над него. Дали под училищната сграда, под краката на госпожа Недерщрьом също има тунел?

Огледа се. Не посмя да отвори капака и да се спусне надолу, защото щяха да го видят много хора, а посещенията в подземния свят трябва да останат тайна.

Юел пое по стръмния склон към червената сграда на общината срещу дома на свещеника. Остави велосипеда на стойка с надпис „За посетители на общината“ и влезе в сградата.

Озова се в просторна зала с каменен под. Към горния етаж водеше широко стълбище. На стената висяха портрети на строги мъже и го гледаха намръщено. Цареше тишина. В малка стая със стъклена стена Юел видя ръчна телефонна централа. Слушалката от апарата се люлееше наляво-надясно, увиснала на шнура.

Почувства се като на кораб, обитаван от призраци. Все едно някой бе пуснал панически слушалката и се бе хвърлил зад борда.

Ослуша се. Още беше тихо. Чуваше се само скърцането на ботушите му по каменния под. Стигна до коридора. Една от вратите — с надпис „Зали“ — стоеше открената. Юел надникна. Нямаше никого. Продължи нататък. Следващата врата беше затворена. По-следващата — също. Затова пък след няколко крачки се натъкна на широко отворена врата с табела „Общински инженер“. Юел влезе. По стените имаше рафтове с книги и стойки за карти. Върху писалището лежеше разгъната голяма карта — приличаше на морските карти на Самюел. Юел се приближи да я разгледа. Оказа се чертеж на къща. Момчето се обърна да излезе от стаята, ала на прага вече стоеше бос мъж в тъмносин работен гащеризон.

Юел се стресна.

— Инженера няма ли го? — попита непознатият.

— Само аз съм — отвърна Юел. — Влязох тук по погрешка.

Мъжът се плесна неочаквано по челото. Юел пак се сепна.

— Съвсем забравих! Цялото ръководство е на съвещание. —
Огледа Юел, но без следа от враждебност. — А кого търсиш?

— Давид.

— Аха — кимна Босия. — Определено си се объркал. Ела, ще те
заведа при него. Впрочем, как ти е името?

Какво да отговори? Без да се усети, непознатият го хвана
натясно. Юел не можеше да избяга, защото мъжът стоеше на вратата.
Неочаквано лицето на Босия грейна. В устата му липсваха няколко
зъба.

— Сетих се кой си! Малкото братче на Давид.

— Не, не...

Босия обаче не го чу.

— Точно така! Ела с мен.

Хвана Юел за ръката и го повлече със себе си. Не го стискаше и
не го дърпаше грубо, ала Юел се притесняваше, защото не можеше да
се отскубне. Човека-хайвер надали ще се зарадва, че някой се
представя за малкия му брат...

— Май е тук — рече Босия.

Двамата слязоха в тъмно мазе и спряха пред голяма, метална
врата. Оттам се чуваше бумтене. Босия завъртя дръжката с форма на
колело и вратата бавно се отвори.

Бумтенето се усили.

Юел се изплаши не на шега. Идеше му да побегне начаса, но не
помръдна, сякаш прикован от собствения си страх.

Босия бутна вратата, за да се разтвори широко. Бумтежът
премина в оглушителен грохот.

— Брат ти трябва да е тук — извика той.

Лъхна ги вълна от нагорещен въздух.

— Ела — подкани го Босия и го избута пред себе си.

Юел се поколеба на прага. Озова се в стая, обвита в пламъци. Те
пукаха и пращяха. Босия го побутна още веднъж напред, право към
огъня.

Изведнъж в съзнанието на Юел изплува сънят, в който целият
гори.

Пламъците пред него започнаха да се издигат от високо по-
високо.

Още малко и подземната стихия ще го погълне...

След случилото се Юел се почувства нелепо. Босия сигурно ще го помисли за един от племето на Симон Вихрушка. За един от Откачените.

— Какви ги вършиш, момче? — изкрещя Босия. — Ще паднеш в котела!

После сграбчи Юел за ръката и го премести настрана.

— Паднеш ли вътре, няма спасение — продължи той. — Не видя ли, че капациите са отворени?

Юел, разбира се, не беше сляп. И все пак зиналата паст на хищния котел го теглеше неудържимо към хилядите си огнени езици.

— Какво ти става, момче? — разтревожи се Босия. — Не са ли те учили, че огънят е опасен?

— Защо ходиш бос? — поинтересува се Юел. Понякога най-добрият начин да избегнеш обясненията е да отговориш на въпроса с въпрос.

— В помещението с котела е много горещо и краката ми се подуват в обувки. Затова предпочитам да ходя бос. Впрочем, ти как се казваш?

— Самюел.

— Давид и Самюел, значи — усмихна се Босия.

Юел се огледа. От кабелите и вентилите около котела се вдигаше пара.

„Ето къде, значи, са оковали чудовището на подземния свят.“

— Къде отива всичката тази топлина? — извика Юел, за да го чуе Босия, който тъкмо хвърляше още дърва в ненаситната паст на хищника.

— В болницата, в дома на свещеника, в старческия дом, в общината, в къщите на хората — отвърна той.

— И как се казва?

Босия се изправи и избърса потта от челото си:

— Аз ли? Аз съм Нилсон.

— Питам за котела.

— Котлите нямат имена — отсече мъжът, но попита: — Ти как предлагаш да го наречем?

Юел се замисли. Котелът приличаше на огнедишащ дракон.

— Повелителя на огъня.

— Чудесно име — кимна Босия. — Повелителя на огъня.

Хвърли още малко дърва и затвори капаците. Даде знак на Юел да го последва. Поведе го по лъкатушещи водопроводни тръби и стигнаха до метална врата с дебели дръжки. Босия я отвори и се озоваха в дълъг коридор, осветен от лампи. Вътре беше толкова влажно и студено, че Юел се зачуди как краката на Нилсон не замръзват.

— Знаеш ли къде сме? — попита го мъжът.

Юел поклати отрицателно глава.

— Точно под църквата.

Юел вдигна очи към тавана на каменния коридор. Наистина ли цялата църква се намираше над главата му? Срути ли се, Юел ще остане погребан не на гробището, а в самата църква...

— Не се бой — успокои го Босия. — Няма как да падне.

Продължиха по наглед безкрайния коридор, който ту завиваше рязко встрани, ту се спускаше главоломно надолу, ту се изкачваше рязко нагоре. Юел се чудеше къде ли отиват. Накрая Босия застана пред метална врата с надпис „Клоака едно“ и я отвори. Влязоха в стая, пълна с инструменти и разглобени машини.

— Тук го няма — заключи Босия.

— Жалко — отвърна Юел, вътрешно доволен, че измислената му роля на малкото братче няма да бъде разкрита.

— Сигурно са го повикали да ремонтира някоя спукана тръба — продължи Босия. — Ако искаш, ела да изчакаш в каютата ми.

Каята! Нима и под земята има каюти? Досега Юел си мислеше, че каюти има само на корабите.

Тръгна след Босия. Двамата се върнаха по същия път.

— Къде сме в момента? — поинтересува се Юел след поредния завой по коридора.

— Между магазина за обувки и сладкарницата на Леандер — усмихна се Босия и посочи желязна стълба, излята в каменната стена:

— Ако се покатериш по нея и отвориш капака, ще излезеш точно до сладкарницата.

„Колко вълнуващо било да се разхождаш из подземните лабиринти, а къщите, улиците, колите и хорските крака да се намират над главата ти!“ — помисли си Юел.

Давид, Човека-хайвер, ще бъде идеален мъж за Йертрюд, а и интересна компания за Юел, защото никой негов връстник не бе слизал под земята. Юел реши да промени името на Тайното общество. Вече не търсеше кучето. Например, Подземните господари. Юел и Човека-хайвер.

— Ето я каютата — посочи Босия.

Пак доближиха огнедишащия звяр. Бученето се усили.

— Ще сложа още дърва. Изчакай ме вътре — поръча мъжът.

Юел влезе в каютата — малка стая с размерите на килер. На тавана се люлееше самотна крушка, в средата стояха нестабилна маса и няколко разнебитени стола, а по стените висяха налепени вестникарски снимки на полуголи жени. Едната му заприлича на Сара. Имаше също толкова големи гърди като нея. Юел седна и се опита да се намести удобно, но част от облегалката се отчупи и падна. Стана бързо и се премести на друг стол. Този пък скърцаше при всяко движение и момчето пак стана. Предпочете да седне върху обърнатата каса за бира в ъгъла.

В каютата цареше тишина. През дебелите стени и затворената врата не се чуваше ревът на звяра.

Подземната тишина звучеше по-различно.

Юел се послуша. Представи си, че къщата им — корабът, който дърпа котвената си верига в очакване на попътен вятър — се намира точно над главата му.

Но ако къщата е кораб, подземният лабиринт е дъното на морето. А как се вписва в това дъно касата за бира, където седи Юел?

Мислите му се объркаха.

Опипа двете монети в джоба си. Подрънкването им го върна към действителността.

Изправи се и обиколи стаята. Разсъблечените жени на снимките го гледаха.

Къде се бави Босия?

Да не би Повелителя на огъня да го е погълнал?

Юел се озова до вратата с един леопардов скок. Ами ако Босия го е заключил в каютата?

Не, вратата беше отключена.

Открехна я предпазливо и надникна в коридора.

Желязната порта към голямата зала на звяра стоеше притворена.

Юел реши да се махне оттук веднага. Защо да чака Босия или Давид? Вече прецени, че Давид е най-подходящият мъж за Йертруд. Ще я запознае с Подземния господар и така ще направи добро. Тя едва ще устои на такъв подарък... Но Босия сигурно ще се зачуди защо момчето е изчезнало просто така, а Давид — кой се е представил за този негов по-малък брат.

Юел отвори вратата към залата на Звяра. Ревеше гръмко, а горещината от пламъците лъхна лицето на момчето. По-нататък, между тръбите, Юел видя как Босия хвърля дърва в зиналата паст. Приблужи се до него. Мъжът се изправи.

— Трябва да си тръгвам — извика Юел. — Поздрави Давид от мен. Утре може пак да дойда.

Босия избърса потното си чело с носна кърпичка.

— Досега изобщо не съм подозирал, че Давид има по-малък брат.

„Нито пък аз — че имам батко.“

— Ще се справиш ли да излезеш оттук сам? — попита Босия.

Юел кимна.

Босия му отвори тежката врата и я задържа. На сбогуване му разроши косата.

— Никак не си приличате — отбеляза той. — Давид е рус, а твоята коса е кестенява като козина на стара лисица.

— От различни майки сме — отвърна Юел. — Довиждане.

В голямото помещение нямаше никого. Само телефонната слушалка продължаваше да се люшка наляво-надясно.

— Чао! — извика Юел с цяло гърло.

Викът му отекна между стените. Побърза да излезе навън. Взе си колелото. Спря пред сладкарницата на Леандер и огледа капака на улицата.

Допреди малко се намиреше долу, в подземията на градчето.

Пое към лавката до гарата, като въртеше педалите с всички сили. Навсякъде продаваха бонбони с картинки, но тази лавка винаги му

носеше късмет и купеше ли бонбони оттам, никога не му се падаха омразните, тлъсти борци.

Купи си осем кутийки. За пръв път държеше в ръка толкова много наведнъж. Влезе в чакалнята на гарата и седна на една пейка в ъгъла. От време на време поглеждаше към гишетото за билети. Началникът на гарата, Книф, не позволяваше пейките да се използват, ако не чакаш влак. Затова Юел седеше нащрек. Иначе Книф току-виж се озовал до него с намерението да го издърпа за ухото.

Освен Юел в чакалнята имаше само една заспала възрастна жена. Юел се молеше старицата да не започне да хърка и така да привлече вниманието на Книф.

Отвори първата кутийка. Лапна жълто драже, киселичко на вкус. После внимателно извади картинката.

Хандбалист: Йоста Блумгрен, ЛУГИ.

Лош късмет. По-добре от борец, но хандбалистите не бяха ценни. От познатите му момчета само две колекционираха хандбалисти. При разочарованието спокойно. Все пак оставаха още седем кутийки. Един хандбалист не може да му развали настроението. Погледна към гишетото да провери дали Книф е там и отвори следващата кутийка. Лапна две дражета. Защо да ги пести? Във всяка кутийка имаше поне по двајсет. Понякога дори двајсет и две. Веднъж попадна на кутийка с двајсет и четири дражета, но никога не му се бе случвало да намери по-малко от двајсет. От няколко години си водеше статистика.

Следващата картинка: звездният хокеист Андерш Андершон от отбора на Шелефтео. Гледаше Юел с широко отворени очи. Юел го досмеша. И без това ниският централен нападател се бе смалил още, за да влезе като плоска картинка в кутийка за дражета. Плоскоглавец.

Хокеистите вървяха добре при размяна. Срещу три-четири картинки получаваш рядка картинка на футболист. А хокеистът Свен Тумба е много търсен и съвсем сам ще ти донесе каквато поискаш картинка.

Отвори още три кутийки. Паднаха му се още един хокеист, състезател по банди и борец — тлъст, противен борец на име Арне Блумгрен. „Проклятие!“ — ядоса се Юел и лапна четири дражета. Днес никак не му вървеше. Оставаха му още три кутийки. Отвори ги почти едновременно. О, не! Пак борец! И то същият като от първата кутийка! Дявол да го вземе! Нима е възможно? Тези хора как

разпределят картинките? За отмъщение Юел изсипа дражетата от цяла кутийка в устата си. Осем кутийки и нито един футболист! Последните две му донесоха колоездач и състезателка по фехтовка. Момиче с рапира? Кому изобщо е хрумнало да слага снимка на жена в кутийка с дражета?

Юел излезе от кожата си. Погледна старицата в ъгъла. Спеше с отворена уста и изплезен език. Юел се прокрадна на пръсти до нея и залепи фехтовачката върху езика ѝ. После хукна навън и затръшна вратата на чакалнята зад гърба си.

Докато вървеше към мястото, където остави велосипеда си, погледна изкосо лавката. Ако можеше, би заповядал на земята да се отвори, а на звяра долу — да погълне цялата лавка.

Наближаваше единайсет. Юел започна да огладнява. Изсипа съдържанието на цяла кутийка в устата си и пое към къщи. По склона към Складовото дружество и къщата на ветеринаря пусна кормилото и затвори очи. Преброи бързо до десет и отвори очи. За повече не му стигна смелостта. Беше си обещал до дванайсетия си рожден ден да кара колело със затворени очи и без да се държи, докато преброи до двайсет и пет.

Вкъщи веднага си отвори голям буркан с мляко и изсипа останалите 123 дражета върху мушамата. Ако бяха бисери, а не бонбони, щеше да е богат. Върна ги обратно в кутийките и ги прибра в една кутия за обувки, пхнатата под леглото му. Върху капака ѝ бе нарисувал черен череп на мъртвец и затова никой не би посмял да я отвори. Под капака ѝ висеше вълнен конец, който приличаше на възпламеняващ фитил...

Върна се в кухнята. Стомахът го наболяваше леко. Вътре усещаше известно напрежение. Седна на дивана и престана да мърда. Съсредоточи се върху усещанията си. Дали спазмите ще се усилят? Не, стомахът го присвиваше съвсем леко.

Отдъхна си. Мразеше да го боли стомах. От болката го заболяваше още повече. Когато от спазмите в очите му избиваха сълзи, го заболяваше цялото тяло. Дори мислите в главата.

Поседя така неподвижно, за да се увери, че спазмите няма да се обострят. Преброи бавно до 123. Постепенно се успокои. Днес щеше да му се размине.

За Юел не съществуваше нищо по-хубаво от изчезването на болката.

Изведнъж го обзе силен ентузиазъм и желание да начертае големия си план. Как да срещне Йертрюд с Човека-хайвер? Отново прехвърли наум всички сценарии от книгите за запознанство между бъдещи младоженци. Не одобри нито един.

Сети се за Самюел и мама Йени. Веднъж баща му разказа, че двамата си пишели писма. Корабът на Самюел спрял на пристанището в Гьотеборг за ремонт. Заедно с неколцина моряци бащата на Юел слязъл на сушата. Неочаквано се спънал по тротоара и се озовал право в обятията на мама Йени. „Явно хората се срещат и така — спъват се и падат върху някого — щом от запознанството на Самюел и мама Йени се е родил син, който дори преживя чудо. А после си пишат писма.“ Самюел му бе разказал, че след случката на тротоара успял да убеди Йени да му даде адреса си. Започнал да ѝ изпраща писма от всяко пристанище, където акостирали. Веднъж я помолил да се срещнат в Гьотеборг. Тя се съгласила и се видели зад една статуя в някакъв парк.

Юел обмисли внимателно какво да прави.

Няма как да организира нещата така, че Човека-хайвер да се спъне на тротоара и да се озове право в обятията на Йертрюд. Затова премина направо към писмата.

Ще си изпратят тайно писмо, за да си уредят среща, а после останалото ще стане от само себе си.

Двете тайни писма ще напише Юел Гюстафсон. Но как? Досега не бе писал такива писма.

Сети се, че в библиотеката сигурно има някой наръчник за съставяне на тайни писма. Откъде иначе хората ще знаят как се прави?

Погледна часовника в кухнята. Зареди се с търпение, защото госпожа Арвидсон отваряше библиотеката едва след няколко часа.

В четири часа — оставаха му само 72 дражета — Юел хукна надолу по стълбите, метна се на колелото и полетя право към библиотеката.

Госпожа Арвидсон, главен библиотекар, се славеше с изключителната си строгост. Винаги смяташе, че хората не вземат правилните книги. Освен това отказваше да дава на децата романи по техен избор. Юел на няколко пъти слага вълнуващи книги за убийства

и други престъпления върху бюрото ѝ, ала тя всеки път се цупеше и отсичаше, че не са подходящи за деца.

Юел се надяваше необходимият му наръчник да не е забранен за деца. Защо да чакаш да навършиш петнайсет, за да се научиш да пишеш тайни писма?

И все пак реши да действа внимателно. Отвори предпазливо вратата, за да не вдига шум, направи дълбок поклон и си изтупа ботушите, преди да влезе. После обиколи рафтовете и си избра няколко религиозни книги. С тях в ръце застана пред бюрото на госпожа Арвидсон. Тя огледа заглавията и започна да им удря печати. Настъпи удобният момент.

— Бих искал да взема и наръчник за писане на тайни писма.

Библиотекарката го изгледа с недоумение.

— За тайни писма ли?

— За любовни писма — уточни Юел. — Тайни любовни писма.

Неочаквано госпожа Арвидсон избухна в смях. Юел си помисли, че вероятно е първият човек на земята, който я чува да се смее. Иззад рафтовете с книги започнаха да надничат крайно изумени лица.

Библиотекарката не просто се смееше. Тя буквално ревеше. Накрая и Юел прихна. Тогава обаче тя се ядоса:

— През целия си живот не съм чувала по-глупаво нещо. Наръчник за писане на тайни писма! Такъв наръчник не съществува, разбира се.

— За писане на любовни писма — уточни плахо Юел. — Книгата не е за мен, а за баща ми.

Понеже татко Самюел не стъпваше в библиотеката, Юел спокойно можеше да го използва като оправдание.

— Ако баща ти иска да пише любовни писма, ще се справи и сам — сопна се госпожа Арвидсон. — Имаме любовни стихотворения, но не и писма.

— И те ще свършат работа.

Библиотекарката го изгледа, отиде до някакъв рафт и се върна с две тънки книжки.

— Тези стихосбирки са чудесни — рече тя и се зае да им удря печати. — Но следващия път нека баща ти дойде лично да вземе каквото иска.

Юел се прибра с книгите и веднага сложи картофите на котлона. После отвори книжките и започна да чете. Общо взето, говореше се предимно за рози и бодли, за сълзи и безнадеждни копнежи. Думата „отчаяние“ се повтаряше много често. Стихотворенията щяха да му свършат чудесна работа.

След като се навечерят, ще се захване с писмата.

Едно за Йертруд от Човека-хайвер и второ за Човека-хайвер от Йертруд.

От стаята на Самюел взе няколко листа за писма и два плика.

Оставаше само да осъществи големия план...

Ала когато след вечеря се сви в леглото, сложи листовите върху географския атлас като подложка и се зае да мисли, нещата се оказаха по-трудни, отколкото си ги бе представял.

Къде да си уговорят тайна среща?

В градчето нямаше сносен парк, а и дума да не става за статуя. Освен това срещата трябваше да се състои на място, където Юел да може да се скрие, за да ги подслушва.

Мислено се отпрати на обиколка из градчето. От време на време спираше, ала нищо не му се струваше достатъчно подходящо.

Вечер гробището изглеждаше много злокобно за любовна среща. На футболното игрище нямаше лампи и възникваше въпросът дали изобщо ще се намерят.

Накрая — вече почти готов да се предаде — му хрумна къде да ги срещне: в градината на търговеца на коне Ундер. Там имаше много растителност, беше просторно, а и Ундер не възразяваше да се разхождат чужди хора. В градината имаше и малък водоскок. Спокойно щеше да замести статуята.

По това време на годината търговецът Ундер не си стоеше вкъщи. През есента винаги отиваше на юг да купува коне.

А Юел щеше да се скрие зад бараката за дърва. Тя се намираще само на няколко метра от водоскока.

Решено! В осем в събота вечерта.

Зае се да съставя писмата. За да се различават по почерка, написа писмото от Йертруд с дясната си ръка, а от Човека-хайвер — с лявата. Последното се оказа много трудно. Буквите се разкривиха, а пръстите му се схванаха. Все пак се справи някак.

Прочете написаното.

Първо писмото от Йертрюд:

Чакай ме до водоскока в градината на търговеца на коне в осем в събота вечер. Бодлите на отчаянието, ако не дойдеш.

Твоя тайна обожателка

Никак не беше сигурен дали правилно употреби „бодлите на отчаянието“. Намери го в едната стихосбирка. Но какво всъщност означаваше този израз? Юел реши да го използва, защото автор на стихотворението беше жена.

Писмото от Човека-хайвер стана по-дълго. Юел мислеше, че мъжете пишат по-дълги писма от жените. Но кой знае? Може и да беше обратното.

Възлюблена на моето сърце! Ела до водоскока в събота вечерта в осем. Чакам те след хилядолетен копнеж. Целувам сълзите ти. Има ли надежда?

Таен обожател

Юел малко се колебаеше дали думата „възлюблена“ наистина се пише с две „л“, както я намери в стихотворението, или с едно: „възлюбена“. Реши, че щом е написана така в книга, значи така е правилно.

Сгъна писмата и залепи пликите.

Точно привършваше и Самюел влезе в стаята.

— Писма ли пишеш? — полюбопитства той.

— Поръчвам каталози — излъга Юел.

— Отдавна не съм писал писма — тъжно сподели Самюел.

— Пиши до мен — предложи момчето. — Обещавам да ти отговоря.

Самюел се усмихна.

— Стана късно. Лягай си, че утре няма да можеш да станеш.

Юел възнамеряваше още тази вечер да пусне писмата в кутиите на Йертрюд и на Човека-хайвер, но се чувстваше изморен. Отложи го за следващата вечер.

А тя се случи студена. Гумите на велосипеда му скърцаха по чакъла. Остави го до моста и изтича пеш до къщата на Йертрюд. Пред портата спря. Сянката ѝ се очертаваше върху пердетата.

„Време е да извърша доброто дело“ — помисли си Юел и пусна писмото в кутията ѝ.

Пред къщата на Ласе Таксиджията цареше тишина. Юел остави велосипеда си на съседната пресечка и се промъкна в мрака. Отново се превърна в пратеник на генерал Къстър. Прокрадваше се по вражеска територия с писмо, което трябваше да предаде на живот и смърт.

На оградата висяха две пощенски кутии. Юел се наведе и благодарение на мъждивата светлина от далечна улична лампа успя да разчете имената.

Пусна писмото.

Беше важно да внимава много да не обърка кутиите, защото нямаше връщане назад: бяха заключени с катинари.

Най-сетне!

В събота вечер доброто му дело щеше да бъде завършено и Юел щеше да се заеме с географската игра, с тренировките по футбол и с опитите да си намери истински приятел.

Пое към къщи. По улиците нямаше хора. Пред Големия хотел засече самотен автомобил.

Остави велосипеда на стойката и изведнъж си припомни какво бе направил. Вцепени се. На плика написа не Давид Лундберг, а „За Човека-хайвер от тайна обожателка“.

Откъде ще знае Давид, че именно той е Човека-хайвер? А навярно изобщо няма да му хареса да го сравняват с хайвер.

„Проклятие — ядоса се Юел. — Какъв съм идиот! Провалих всичко.“

Седна на студените стълби пред входната врата.

Как можа да напише „Човека-хайвер“ на плика?

Извършил бе непоправима глупост.

8

Вечерта Юел осъзна, че човек изпитва най-силен гняв срещу себе си.

Досега не се бе чувствал толкова ядосан. Дори татко Самюел се чудеше какво му става.

— Какво си мърмориш под нос? — попита той.

— Ругая — отвърна Юел.

— Защо? — Самюел не скри изненадата си.

— Защо не?

— Човек не ругае без причина. Аз, например, започвам да сипя проклетия, когато се препъна в гората, когато си навехна крака или си ударя палеца.

— Ударих се по главата.

Татко Самюел се разтревожи:

— С колелото ли падна?

— Не, нараних си главата отвътре — уточни Юел, отиде си в стаята и тресна вратата.

Баща му реши да го остави на спокойствие. Върна се на стола, седна и разтвори вестника.

За да си отмъсти, Юел изяде всички останали 72 дражета. Нека го заболи стомахът! Това ще бъде наказанието му, задето надписа плика с „Човека-хайвер“.

Госпожа Недерщрьом наричаше учениците, направили нещо глупаво, „празноглави“. Ето, Юел се бе проявил като пълен празноглавец. Много точна дума. Означава, че в главата ти няма нищо. Черепът му не е нищо повече от тенекиена кутия с чифт сини очи, нос и уста. И сплъстена коса. Ръждясала, празноглава, тенекиена кутия на име Юел Гюстафсон...

Давид, разбира се, изобщо нямаше да се появи до водоскока в събота вечер. Ще прочете писмото двајсетина пъти и нищо няма да разбере. После ще го скъса и ще го изхвърли в кофата за смет. В най-добрия случай ще го забрави, а в най-лошия ще започне да размишлява

над случилото се. Босия със сигурност вече му е разказал за несъществуващия му малък брат, дошъл на посещение в подземията. Давид, разбрал за измамника, вероятно вече го търси...

Юел осъзна колко наложително е да промени външния си вид. Да се преобрази. Но как да обясни на госпожа Недерщрьом защо изглежда толкова различно? Какво ще каже Самюел? А съучениците му?

Ами Ото! Ото не е глупак, веднага ще навърже нещата. В дебненето нямаше равен. И веднага ще издаде всичко на Човека-хайвер, а после Давид ще залови Юел и ще го хвърли в огнената паст на звяра. Юел ще стане първата човешка жертва, унищожена от Повелителя на огъня...

Отиде в кухнята и се опита да промени вида си пред огледалото. Приглади си косата с вода и се помъчи да я среше на път. Косата му обаче продължаваше да стърчи упорито нагоре, независимо с колко вода я пръскаше. Накрая водата потече под яката на ризата му и върху пода се образуваха локвички. Юел си сложи резервните очила на баща си, оставени върху рафта. Бяха му големи и падаха върху върха на носа му.

Искаше му се един ден да бъде Юел, на следващия — Юела, за да стане неоткриваем.

Застана на вратата към стаята на Самюел.

— Кога ще започне да ми расте брада?

Баща му остави вестника и го изгледа учудено.

— Защо питаш?

— Просто така.

— Ще почакаш още няколко години — отвърна Самюел и отново се задълбочи в четенето. — Радвай се, че не се налага да се бръснеш.

— Кой е казал, че ще се бръсна? Ще си пусна дълга брада.

Прибра се в стаята си. Нямаше какво да прави.

Планът бе пропаднал...

Дори генерал Къстър беше безсилен да му помогне. Юел си представи как се изправя пред строгия военачалник, неспособен да му обясни как е изгубил важното послание. Генералът веднага обявява присъдата: разстрел при изгрев-слънце, когато първите слънчеви лъчи обагрят прерията в алени нюанси...

И всичко това само защото бе забравил да се огледа, преди да пресече улицата пред бирарията. Ако Еклунд бе минал с автобуса

десет секунди по-рано или по-късно, нищо подобно нямаше да се случи.

Преди Юел си мислеше, че неочакваните събития правят живота интересен. Вече не беше сигурен. Искаше му се предварително да е подготвен за някои случки и да може да предотвратява злополуките.

Дали да не се помоли?

Не му се вярваше да помогне, но какво му пречеше да опита? Може пък хората, оцелели като по чудо да притежават повече права от останалите.

Преплете пръсти и смотолени молитвата съвсем набързо:

— Мили Боже, нека Човека-хайвер да дойде на водоскока в събота. Амин.

Веднага съжали.

На Господ едва ли му харесва хора, които не вярват в него, да му се молят. Все едно да не знаеш правилата на игра на карти и въпреки това да играеш.

Юел се чудеше с какво да се заеме. Отиде при татко Самюел. Той си режеше ноктите.

— Още ли ругаеш? — попита баща му.

— Не, но вече знам какво да си пожелаая за дванайсетия ми рожден ден.

— На дванайсет ли ще станеш? — изненада се Самюел. — Боже, колко бързо върви времето!

— Ще получа ли каквото искам?

— Да, стига да не е нещо скъпо.

— Няма да ти струва нищо.

— Добре. Какво искаш?

— Да се преместим другаде. Възможно най-скоро.

Самюел престана да си реже ноктите и го изгледа продължително.

— Някъде до морето — продължи Юел. — Искам пак да станеш моряк и да ме вземеш със себе си. Искам да се махнем още сега.

— Не и преди да завършиш училище — възрази Самюел. — После ще видим. Но първо трябва да завършиш.

— Научих достатъчно. Искам да се преместим още сега.

Самюел го гледаше изпитателно.

— Да не се е случило нещо?

Юел едва не му разказа всичко, но се възпря. Предпочете да не разкрива пред баща си що за празноглава, ръждива кутия е главата му, защото се боеше да не би Самюел да се откаже да вземе такъв глупак на борда.

— Нищо не се е случило — отвърна Юел. — Тук освен да те прегази автобус, друго не се случва.

— Не се шегувай с тези неща — скара му се Самюел със строгия глас на госпожа Недерщрьом.

Юел никак не харесваше този глас. Плашеше го.

— Ще изчакаме да завърши училище, разбира се — съгласи се той.

— Точно така, а после ще му мислим. — Гласът на Самюел си възвърна обичайното дрезгаво звучене.

Юел се съблече и се мушна под завивката.

За да се разсее от мислите за Човека-хайвер и писмото, реши да си съчини история. Опита се да се сети за някоя недовършена.

Например онази за тайното дърво. Юел го търси навътре в гората близо до Езерото на четирите вятъра. До корените на дървото е заровена карта. Намери ли я, ще успее да отплава към Забравения остров в Индийския океан. Само който намери картата, ще знае как да стигне дотам.

Чудесна история. Въображението му винаги се развихряше, когато се сетеше за нея.

Самюел влезе да му пожелае „лека нощ“ и го остави. Юел се сви под завивката и затвори очи. Представи си, че не лежи в леглото. Пренесе се в лятна сутрин след края на учебната година. Седи на предната седалка до Симон Вихрушка и пътуват към Езерото на четирите вятъра. От Симон не се носи неприятна миризма, защото току-що се е изкъпал и блести от чистота.

След малко камионът ще спре, а Юел ще слезе и ще продължи сам, защото е нужно да открие тайното дърво със собствени сили. Симон е само негов шофьор, готов да се подчини на всичките му желания. През отворения прозорец на кабината влиза пеперуда и започва да кръжи около лицето на Юел. Пеперудата е особена. Цветовете на крилата ѝ образуват специфична шарка — шифровано послание в коя посока да поеме, за да стигне до тайнственото дърво. Юел следи внимателно движенията на пеперудата. Съвсем скоро ще

разбере какво му подсказват... Човека-хайвер не може да нахлуе в сънищата му, защото големи ята от пеперуди бдят над спокойния му сън.

Самюел влезе на пръсти в стаята и го зави грижливо. После остави вратата откритата. Светъл лъч пробяга по пода и зашари по лицето на заспалото момче...

Два дни по-късно настъпи събота.

Юел се събуди рано без будилник. Още щом отвори очи, се сети кой ден е, зави се презглава и се опита да си представи, че е неделя, а съботата не съществува. Хората просто са я прескочили и не са усетили липсата ѝ. От кухнята се разнесе тракане — Самюел си приготвяше кафе — и съботната действителност се завърна с пълна сила. Юел се надигна в леглото.

Как да постъпи? Да отиде в градината на Ундер и да се притаи зад бараката за дърва? Или да зареже всичко?

Стана и се облече. Долните му гащета и единият му чорап бяха скъсани. Вдигна щората. Навън пак бе паднал скреж. Върху бялата покривка блестяха червени листа.

Самюел сумтеше, докато се опитваше да закопчае ризата си. Със Сара бяха поканени на четирийсетия рожден ден на негов приятел и щяха да пътуват дотам с колата на охранителя Нюберг. Сара го помоли за тази услуга. Искаха да вземат и Юел, но той предпочете да си остане вкъщи. Още се чудеше дали да се скрие зад бараката, или не. Опита какво ли не, за да вземе решение. Игра на „кой ще изтегли късата клечка“ срещу самия себе си. Ако изтегли късата клечка три пъти подред, ще се скрие зад бараката; в противен случай изобщо няма да ходи в градината на Ундер — такава беше правилото. Стори му се обаче твърде недостатъчно, за да реши, затова взе тесте карти и измисли друго: ако от десет изтеглени карти поне четири са пики, ще се скрие зад бараката. И тази игра не помогна. После се зае да брои камъните по улицата и да прескача сглобки по железопътната линия, докато се прибира от училище. Напразно. Затова настоя да си остане у дома.

— В момента измислям игра и искам да я довърша — обясни той. — В понеделник ще я покажа на госпожа Недерщрьом.

Сара му изпържи палачинки. Оставиха ги в килера. Юел щеше да се утешава с тях, защото нямаше да хапне от тортата.

— Ела да ми завържеш вратовръзката — извика Самюел от кухнята.

Беше си сложил синята вратовръзка. Онази, моряшката, копринената, която бе купил от Глазгоу. Юел застана на колене върху стола и се зае с възела. От Самюел лъхаше аромат на лосион за след бръснене. Той си тананикаше весело, докато стоеше с наклонена назад глава, за да не пречи на Юел. След малко възелът беше готов.

— Благодаря — усмихна се Самюел.

— Ще ми дадеш ли джобните за седмицата?

— Не ти ли ги дадох вече? — смръщи вежди Самюел.

Всяка събота се повтаряше едно и също. Баща му все мислеше, че Юел е получил джобни, а после се усмихваше, вадеше портфейла и му подаваше една крона.

Двамата излязоха навън. Юел искаше да види как Самюел и Сара потеглят с колата на Нюберг. Тя, разбира се, не можеше да се сравнява с понтиака от витрината на Краге. Нюрберговата зелена таратайка с бял покрив пърпореше и бръмчеше като мотоциклет.

— Хубава кола — отбеляза Самюел.

— Хубава кола е понтиакът — възрази Юел.

Самюел избухна в смях.

— Ти наред ли си? Само богатшите карат такива автомобили.

„А ние сме толкова бедни, че не можем да си купим дори такава таратайка“ — горчиво заключи Юел, но веднага съжали. Самюел изглеждаше толкова щастлив, задето ще пътува извън града със Сара, пък било то и с чужда кола.

— И без глупости — предупреди го баща му, седнал зад волана.

„Вече е късно за такива заръки“ — помисли си Юел.

— Не се притеснявай — успокои го на глас.

— Няма да закъснявам, но не ме чакай. Лягай си.

Включи на скорост и потегли. Юел им помахаша за довиждане и влезе вкъщи. Намаза си щедро една палачинка със сладко от боровинки, конфитюр от къпини, сметана и захар и я нави на руло. Ако Самюел можеше да го види, щеше да се ядоса на това разхищение, ала Юел не се чувстваше гузен: баща му щеше да яде цял ден торта.

Преброи палачинките. Осем. Една изяде сега. Ще изяде две за обяд, а останалите — за вечеря.

Съмняваше се обаче дали ще издържи да не излапа още една до обяд.

За търпението реши да се възнагради с две лъжици сладко. Прибра бурканчетата в килера, но преди да излезе, отвори конфитюра от къпини и си гребна още една лъжица.

Денят се нижеше много бавно. Разгъна върху масата морска карта на източното африканско крайбрежие и островите в Индийския океан. Къде да разположи тайнствения остров? Зашари с пръст по картата. Търсеше голяма морска дълбочина далеч от Индия и Африка.

Неочаквано от лампата падна мъртва муха. Озова се точно върху дълбочина от три хиляди метра. Юел си представи как мухата потъва и стига дъното.

Нави картата на руло и я прибра.

Часовете минаваха мъчително бавно, а той още не знаеше какво да прави довечера. Даде си срок от четири часа да вземе решение. Повече не можеше да отлага.

Пред него върху масата лежеше кроната от баща му. Дали да не хвърли ези-тура?

Четирите часа изминаха, без да реши. Натъпка се с палачинки, обилно намазани със сладко и сметана. Размести мебелите в стаята си и обърна леглото с долната табла към прозореца. Повече от половин час се опитва да вдигне щората с крак.

Навън се стъмни.

„Ще зарежа всичко. Ще забравя за писмата.“

В седем обаче излезе. Бе изял и последната палачинка, а от къпиновото сладко не остана нищо.

По улицата мина американска кола с червено осветление в купето и лисича опашка на антената. Юел разпозна марката: „Шевролет“, черен и лъскав. От задното стъкло бумтеше грамофон на батерии. В колата слушаха Елвис.

Пред Големия хотел се тълпяха хора. Юел забеляза Валтин, който някога беше ходил на истинско сафари в Африка. Сега работеше като главен редактор на местния седмичник и пишеше статии за скучни срещи и за купчини дървесни стволоче, заседнали в реката, но

някога е кръстосвал Африка и е стоял под същото знойно небе като татко Самюел...

Недалеч от кооперативния магазин се издигаше зелен жилищен блок. През отворения прозорец се чуваха крясъци. Явно хората вътре се караха. Гласовете им ту се извисяваха, ту се понижаваша, докато крякаха като маймуни на дърво.

Юел погледна светещия циферблат на църковния часовник: приближаваше седем и половина.

Пое по пътеката между реката и дома на свещеника към къщата на търговеца Ундер. Там спря и се послуша. Зад него нещо изшумоля. Котка? Едва ли, сигурно горска мишка. Всичко отново утихна. По ясното небе блестяха звезди. Юел се покатери по оградата и се промъкна през гъстите храсти френско грозде. До водоскока, осветен от мъждива лампа, не се виждаше никой. В мътната вода на коритото плуваха червени листа. Юел бързо се отправи към бараката за дърва и се притаи в сенките. Спъна се в счупена стара шейна и се стресна. В краката му нещо пак изшумоля. Мишките сигурно се прибираха по домовете си. Случваше се всяка есен. По студения въздух, който влизаше в дробовете му, Юел усещаше настъпването на хладния сезон.

Камбаната удари три пъти бавно един след друг. До осем оставаше четвърт час.

„Никой няма да дойде — отчая се Юел. — Нито Човека-хайвер, нито Йертрюд.“

Неочаквано го обзе силен страх. Ами ако са разбрали, че именно той е съчинил писмата? Йертрюд няма да го пусне повече в дома си!

Дали добрите намерения понякога се превръщат в злодеяния?

От главния път се чу хрущене на чакъл. Приближаваше човек.

Покрай водоскока се плъзна тъмна сянка.

Юел не повярва на очите си. Госпожа Недерщрьом! Какво търси тя тук?

В изплашената му душа пропълзя ужасно опасение: Човека-хайвер и Йертрюд са го издали на учителката му! Нима са толкова зли, та да изпратят госпожа Недерщрьом?

Пригответи се да си плюе на петите, но учителката изобщо не спря до водоскока. Продължи напред и изчезна в мрака. Стъпките ѝ заглъхнаха. Чак сега Юел си спомни, че сестра ѝ живее наблизо. Сигурно отиваше да я види и бе решила да мине направо през

градината на Ундер. Напуши го смях. Госпожа Недерщрьом минава напъряко! Дали няма и да прескочи някоя ограда?

Камбаната заби. Юел преброи ударите, за да е сигурен. Седем, осем.

Червените листа плаваха във водата в коритото.

Освен Юел в градината нямаше никого.

Докато стоеше притаен зад бараката, му стана студено. Мишките продължаваха да шумолят из нападалите листа. От другата страна на бараката една шумолеше особено упорито.

Изведнъж се изкашля.

Юел се вцепени.

Каква ти мишка! До бараката стоеше човек. Явно се бе скрил като Юел.

Момчето затвори очи с надеждата така да стане невидимо. Искаше веднага да се махне отгук, но страхът го вцепени и не му позволи да помръдне.

По чакъла пак се чу хрущене. Стъпките идваха откъм брега на реката.

Изведнъж заглъгнаха. Човекът до бараката също не издаде повече звук. Юел не смееше да диша. Кой ли се бе спотаил до него?

Стъпките отново се чува, вече по-ясно. Беше Йертрюд. Стъпваше колебливо, сякаш не знаеше иска ли въобще да е там. На Юел му идеше да се втурне към нея, да я предупреди, че някой дебне зад бараката, двамата да хукнат към моста и да се спрат чак пред дома ѝ. А после да влязат в топлата светла кухня, Йертрюд да извади тромбона си и да му посвири.

Юел видя, че тя си е облякла най-хубавите дрехи, а дупката на лицето си е закрила с копринена кърпичка, която вадеше само при специални случаи.

Камбаната удари веднъж. Осем и четвърт. Йертрюд се огледа.

„Човека-хайвер няма да се появи“ — помисли си Юел. После изведнъж съобрази: кой друг, ако не Човека-хайвер се спотайва зад бараката и дебне Йертрюд? Обзе го силен гняв. Макар всичко това да бе негова идея, Юел изпита съжаление към безносата си приятелка. Никой няма право да шпионира Йертрюд...

Шумоленето се чу по-близо. Усили се. Юел се притисна към шейната и затаи дъх.

Покрай него се плъзна сянка.

Как изобщо видя сянката в този мрак?

— Проклетата безноса вещица — просъска някой.

После сянката изчезна безшумно зад храстите френско грозде.

Йертрюд изчака неподвижно до осем и половина и си тръгна с наведена глава. Дори стъпките ѝ звучаха тъжно. Постепенно затихнаха.

Юел хукна като луд през градината. Не издържаше повече тук. Бяга по целия път до вкъщи. Докато вадеше задъхан ключа от старите обувки на баща си в антрето на входа, едва се държеше на разтрепераните си крака.

Запали всички лампи в апартамента, за да прогони мрака.

„Нараних Йертрюд.“

Защо се случи така?

Влезе в килера да похапне още сладко. Лапаше лакомо лъжица след лъжица.

Върна се в кухнята и се огледа в пукнатото огледало за бръснене на баща си.

Юел Гюстафсон, оцелял като по чудо.

— Какво да правя сега? — попита той отражението си.

В огледалото сякаш изплува образът на Йертрюд.

Седи сама и тъжна в кухнята си отвъд реката...

9

Юел вече бе разбрал, че в някои дни не всички неща вървят по най-добрия начин, но за пръв път му се случваше абсолютно всичко да се обърка.

Още сутринта тръгна на зло. Не успя да си намери единия гумен ботуш. Къде ли не го търси. Никъде го нямаше. „Не може цял ботуш да изчезне току-така — разсъждаваше Юел. — И защо само единият?“ Провери навсякъде, дори в килера. Напразно. Ако не тръгне след минута, ще закъснее за училище.

Но как да тръгне без ботуш?

Реши да си обуе обувките. С лявата не възникнаха затруднения, но затова пък връзката на дясната се беше разлишила. Сигурно някоя мишка се е опитала да я прегризе. Юел започна да ругае, докато се мъчеше да промуши върха на връзката в дупката. Отрязва разлишената част, но пак не успя. Стрелките на часовника в кухнята сякаш започнаха да се движат по-бързо. Направо препускаха по циферблата.

И, разбира се, закъсня за час. Ото го огледа подигравателно, а госпожа Недерщрьом го повика до катедрата да обясни защо пак е закъснял.

— Разнищи ми се връзката на обувката — оправда се Юел.

Класът избухна в дружен смях. Юел си даде сметка колко нелепо прозвуча обяснението му и също се засмя. Само учителката остана сериозна. Най-много я ядосваше смехът на учениците. На последната страница от дневника си, където Юел записваше какви странности е забелязал у възрастните, беше отбелязал и склонността на госпожа Недерщрьом да се гневи на смеещи се хора...

Помъчи се да спаси положението, като допълни, че не е успял да си намери единия ботуш, ала това само засили гнева на учителката.

— Седни си, Юел Гюстафсон — сопна се тя. — Ако продължаваш в същия дух, ще се наложи да говоря с баща ти.

„Забравила е какво чудо ми се случи. Ако се бях оправдал с него, сигурно нямаше да се ядоса така...“

Денят започна зле, но най-лошото предстоеше. Беше забравил да се подготви за часа по география — любимия му предмет. По география нямаше равен. Никой не знаеше повече от него за далечни страни и морета. За съжаление домашната им задача беше свързана не с далечни страни, а с Швеция — неговата родина — и трябваше да си прочете урока и да разгледа внимателно атласа. Но забрави. Помъчи се да не издава притеснението си и да изглежда невъзмутим, все едно въпросите на госпожа Недерщрьом изобщо не го затрудняват. Дори кимаше в знак на съгласие с отговорите на съучениците си. Надяваше се учителката да си помисли, че той е най-подготвен както винаги, и да не го изпита. Неочаквано обаче тя се нахвърли върху него с въпрос като ястреб върху гълъб.

— Не чух въпроса — излъга Юел. Чу много добре: „С какво е известен градът Йоревру?“. Нямаше представа и му трябваше време да помисли.

Госпожа Недерщрьом повтори въпроса. Съучениците му го гледаха любопитно. Юел усещаше злорадия поглед на Ото в тила си.

Мислеше напрегнато. Йоревру? Дори не си спомняше къде се намира този град. Йоревру, Йоревру...

Сети се, че на една от картинките в кутийките с дражета му се падна борец, роден в Йоревру.

— Е? — подкани го госпожа Недерщрьом. — Ще отговориш ли, или не?

— В Йоревру се намира един от най-добрите бойни клубове в света.

Класът избухна в смях. Учителката се разгневи ужасно.

— Проявяваш нечувана наглост, Юел Гюстафсон. Отлично знаеш, че Йоревру е известен с производството на обувки. Сигурно дори сутринта си прочел името на града върху обувките си, докато си се мъчил да ги вържеш. Нарочно се правиш на глупак, Юел. Искаш да ме ядосаш.

— Ни най-малко — промърмори момчето.

Госпожа Недерщрьом се приближи до чина му и го дръпна силно за ухото. Пръстите ѝ стискаха като нокти на хищник. От болка в очите му избиха сълзи.

— Това ще ти е за урок — заяви тя и се върна зад катедрата.

Юел заби поглед в чина. Няма нищо по-ужасно от това, да ти дръпнат ухото. Предпочиташе да сънува, че гори. Ядоса се на учителката, но изпитваше и срам. Заболя го.

Ото сигурно продължаваше да злорадства отзад. Юел не искаше изобщо да отлепи поглед от чина. Ще се вира в него, докато остарее, ще се строполи на пода и ще издъхне...

Вътрешно знаеше, че и това ще мине, че ще забрави за случилото се. С времето всичко се забравя. И все пак се чувстваше обиден и седеше като принца от онази приказка, дето го превърнали в камък и той не помръднал хиляда години...

Звънецът извести края на часа. Юел излезе от класната стая последен. Съучениците му го чакаха пред вратата. Всички се хилеха, а най-доволен изглеждаше Ото. Юел се насили да гледа през всички тях. Вече не беше Юел. Представи си, че върви към собствената си екзекуция. Генерал Къстър не може да го спаси. Юел е застрелял пияния лейтенант Хикок при самоотбрана, но без свидетели, които да го потвърдят. Затова ще го екзекутират. Бесилката вече е издигната върху насипа пред колоната. Отекват удари на барабани. Юел обаче запазва спокойствие. Гледа през телата на хората, вторачени в него. Ще умре достойно. Не се страхува. Боят се онези, които го гледат. С решителни крачки се качва на бесилката. Палачът иска да му завърже кърпа пред очите. Юел поклаща отрицателно глава. Усмива се съвсем спокойно. Ще запази достойнството си пред смъртта. За хладнокръвието и смелостта му ще пишат песни. Някой ден всички ще разберат, че е бил невинен. Генерал Къстър ще събере целия полк и ще разкрие истината. А после ще преименуват укреплението „Джеймсън“ в „Юел“ в чест на загиналия. Палачът надява въжето на врата му и Юел плъзва спокойно поглед над събралата се тълпа. После пада мъртъв. Ала продължава да вижда крещящите хора под тялото си, което се люлее безжизнено на примката...

Звънецът сложи край на междучасието. Юел продължаваше да гледа през съучениците си. Нямаше никакво намерение да спира...

Учебният ден най-сетне свърши. Юел мина по заобиколен път, за да си спести разговорите с децата, с които обикновено се прибираше към къщи. Докато вървеше по протежение на църковния зид, забеляза, че една от високите врати на храма стои открената. Без да знае какво го прихваща, отиде до вратата и надникна през процепа. Вътре цареше

мрак. Предпазливо прекрачи прага и се послуша. Не се чуваше никакъв звук. Пое на пръсти по пътеката между редиците с пейки и застана пред високия иконостас. Разглеждал го бе неведнъж по време на коледното тържество. Главната икона никак не му се нравеше. Като помалък Юел дори се боеше от нея. Изобразяваше Исус тъкмо преди да се възнесе на небето. Нозете му висяха на метър от земята. Пред него бе коленичил римски войник с шлем на главата, но изпуснал меч си. За разлика от светлия Исус римският войник беше мургав. Зад двете фигури се носеха черни облаци, предвестници на буря.

Юел се приближи до олтара. Досега не се бе осмелявал да застане толкова близо до иконостаса. Фигурите на двамата мъже се уголемиха, а черните облаци надвиснаха още по-заплашително над главите им.

Бурята се разрази със страховит бумтеж. Юел се сепна, сякаш поразен от гръм. Грохотът отекна в тъмния кораб на църквата.

После разбра, че всъщност някой е засвирил на органа на балкона в западната част на храма. Музикантът явно репетираше, защото често-често спираше, повтаряше същото или започваше отначало. Най-вероятно свиреше Нисе — гърбавият органист с тройно удебелени стъкла на очилата.

Юел седна на крайчеца на една пейка и се заслуша в музиката. Нисе спираше и подхващаше отначало. Органът звучеше мощно, красиво и плашещо. Забил поглед в пода, Юел си припомняше пътешествието си из подземията на градчето. Бе носил цялата тази църква на плещите си, бе слязъл толкова надълбоко, че дори грохотът на органа не бе проникнал до него...

Мислите му скачаха от едно на друго: проклинаше Йоревру и Човека-хайвер, който огорчи Йертрюд, като не се показа.

„Трябва да измисля още нещо. Не мога да се откажа точно сега.“

Искаше да накара Човека-хайвер да осъзнае, че за него не съществува по-подходяща жена от Йертрюд. Кой казва, че всички хора непременно трябва да имат носове? И без нос можеш да дишаш. Нисе, например, също има недостатък: гърбицата. Това обаче не му пречи да свири виртуозно на орган. Нужно е Човека-хайвер да се убеди, че именно липсата на нос прави Йертрюд толкова специална...

Юел се заслуша в музиката. Нисе изпълни цяла пиеса, без да спира.

„Ами да! — сети се Юел. — Музика! Оркестърът на Крингстрьом свири всяка вечер в читалището, където хората ходят на танци. Човека-хайвер и Йертрюд ще се запознаят точно там. Ще напиша нови писма. Този път Йертрюд ще му «изпрати» подарък. Не биваше изобщо да им уреждам среща до водоскока в градината на Ундер...“ Докато мислеше как да уреди запознанството между Йертрюд и Човека-хайвер, забрави как госпожа Недерщрьом му издърпа ухото.

Сети се обаче, че си забрави колелото в училище, и се върна да си го вземе.

Да си забравиш колелото, му се струваше също толкова странно, колкото и да си изгубиш единия ботуш вкъщи.

Прибра се и веднага го намери под наръч клонки, които Самюел бе донесъл предната вечер. Юел вдигна ботуша и го запрати в стената, като си представяше, че стената е дупето на госпожа Недерщрьом.

Зарече се следващия път, когато го хване за ухото, той да не й остава дължен.

„Ще основа тайно общество за ликвидиране на всички, които дърпат уши, под надслов «Долу Ушедърпащите!».“

Взе хартия за писма от стаята на Самюел. Мушна се в леглото и се приготви да пише, но се оказа, че е забравил чие писмо бе написал с лявата ръка. От Йертрюд или от Човека-хайвер? След дълго и упорито мислене най-после си спомни.

Този път реши да не си помага със стихосбирките от библиотеката. Съчини следното писмо от Човека-хайвер до Йертрюд:

Ела да танцуваме в събота в читалището.

След известно колебание добави:

Миналия път бях възпрепятстван и затова не дойдох.

А как да подпише писмото? Спря се на „Твой любим“.

Запечатата плика и го надписа: „За Йертрюд“. Сметна, че малкото й име е достатъчно.

Преди да пристъпи към писмото от Йертрюд за Човека-хайвер, изпита нужда да се подкрепи с нещо. Изпи чаша мляко и си намаза две големи филии с масло. Понеже сладкото в килера бе намаляло значително през последните дни, изяде филиите със салам.

После влезе в стаята на баща си и се зае да търси в гардероба подарък от Йертрюд за Човека-хайвер. Все щеше да открие нещо, което Самюел не използва и чиято липса няма да забележи. Докато ровеше, пак попадна на роклята на мама Йени. „Върни се — примоли й се наум Юел. — Върни се да си вземеш роклята и да ни кажеш защо двамата със Самюел сме те разочаровали...“

Остави роклята. Днес допирът до нея го разстрои и събуди тъга.

Продължи да рови из гардероба. Накрая намери зелена вратовръзка, която Самюел не беше слагал от години. Стори му се подходящ подарък за Човека-хайвер. А и беше сигурен, че баща му няма да забележи изчезването й. Седна до кухненската маса и се зае да прави плик, достатъчно голям да побере писмото и вратовръзката. Разлепи един малък плик, за да разбере как точно да прегъне листа. После ряза, лепи и накрая наистина се получи голям плик от кафява опаковъчна хартия. Е, понамачка се по ръбовете заради силното лепило, но все пак стана сносен плик, а и Юел не разполагаше с повече хартия.

Ето какво писмо измисли от името на Йертрюд:

В събота ще дойда в читалището. Дано вратовръзката ти хареса. Купих я от Хъл.

Твоя...

Юел реши да провери на картата как точно се изписва името на град Хъл. Знаеше със сигурност, че веднъж Самюел си бе купил шапка оттам. Значи би могло да се намери и вратовръзка. Едва ли има градове, където се продават само шапки, и такива само за вратовръзки. А и Човека-хайвер няма откъде да знае дали Йертрюд наистина е ходила в Хъл. Ако пък това им донесе неприятности след сватбата, ще се наложи да се оправят сами.

— Не мога да свърша всичко! — извика Юел в пустата кухня. — Все нещо ще остане да направят и те!

Пъхна вратовръзката и писмото в плика. Докато го надписваше, замалко да допусне грешката от миналия път и да напише Човека-хайвер вместо Давид.

„Господин Давид Лундберг“ — написа Юел в крайна сметка.

Готово. Остана само да пусне двете писма в пощенските им кутии...

Обели картофи, наля вода в тенджерата и седна до кухненската маса да гледа да не би водата да заври и да изкипи. Намираще се пред сериозно затруднение: за да разбере дали Йертруд и Човека-хайвер ще се срещнат, трябваше да влезе в читалището и да се скрие вътре. Но как да стане?

На следващия ден всичко в училище си беше постарому. Госпожа Недерщрьом се намираще в добро настроение и май всички бяха забравили как дръпна ухото на Юел. Освен това липсваше ухилената физиономия на Ото, защото бил болен.

След края на часовете Юел пое с велосипеда към читалището. Обиколи сградата пет пъти, мъчейки се да намери разрешение на затруднението си.

„Как би постъпил Джеронимо? Какво би направил, за да проникне в крепостта?“ В случая Юел се мъчеше да се вмъкне в главата на Джеронимо. Ако обаче му се наложеше да защитава крепостта, щеше да се постави на мястото на генерал Къстър. Индианците умеят да превземат укрепления, а белите войници — да ги бранят.

Как би постъпил Джеронимо?

Юел се смъкна от колелото и огледа укреплението Читалище. На стъклената витрина имаше киноафиши. Тази седмица прожектираха любовен филм с Вивиан Лий и Гари Купър. Ако Вивиан Лий нямаше нос, а Гари Купър беше рус, героите от филма щяха да приличат досущ на Йертруд и Човека-хайвер. На витрината висеше и съобщение, че оркестърът на Крингстрьом свири танцова музика всяка събота. В главата на Юел тутакси се появи идея. Именно Крингстрьом ще му помогне да се вмъкне в читалището!

Юел знаеше, че музикантът живее в къщата на Хрътката — Ева-Лиса. По думите ѝ ако Крингстрьом не бил на участие с оркестъра си, непрекъснато слушал грамофонни плочи. Всички съседни се оплаквали от шума и той се принудил да направи малка стая с изолирани стени, та звукът да не прониква извън нея.

По принцип Крингстрьом свиреше на кларинет и на саксофон, но разболееше ли се някой от оркестъра, той веднага го заместваше, независимо за какъв инструмент става дума.

Изведнъж Юел почувства прилив на идеи. Дори Джеронимо не би измисли по-добър план!

Юел пое с велосипеда към дома на Крингстрьом. Понеже се опасяваше да не го види Хрътката и да започне да разпитва, мина от задната страна на къщата и се шмугна бързо през входната врата. Крингстрьом обитаваше долния етаж. Юел позвъни на вратата. Притесни се да не би да е в звукоизолираната си стаичка. Щом оттам не излиза звук, значи и не влиза. Надали тогава ще чуе звънеца. Юел пак натисна копчето. Чудеше се да почука ли на вратата. Тогава обаче рискуваше да привлече вниманието на съседите от етажа. Позвъни за трети път. Вратата най-сетне се отвори и Крингстрьом се появи на прага по халат и пантофи въпреки късния следобед.

— Добър ден — поздрави Юел. — Може ли да говоря с господин Крингстрьом?

Мъжът свали очилата от челото си и го погледна през тях.

— Нищо няма да купувам — отсече.

— Аз не съм дошъл да продавам — увери го Юел. — Искам да ме научите да свиря на саксофон.

— Сериозно? На саксофон? Не на китара като повечето ти връстници?

— Точно така. На саксофон.

— Виж ти! Влез да те погледам!

Отстъпи настрани и пропусна Юел. Момчето знаеше, че Крингстрьом живее сам. Беше се женил и развеждал няколко пъти. Макар прехвърлил петдесетте и плешив, се славеше като голям женкар. Дори се носеше слух, че е имал връзка със страшилището Еулалия Мьоркер.

Така или иначе Крингстрьом си живееше сам. Юел изпита чувството, че е влязъл в музикален магазин. Рафтовете по стените

преливаха от грамофонни плочи: повечето на 78 оборота, в кафяви обложки; но имаше и на 33 оборота, и на 45 оборота. В малкото празно пространство по рафтовете Крингстрьом бе натъпкал инструменти в калъфи. Заведе Юел до звукоизолираната стаичка. Намираше се насред всекидневната и приличаше на будка за билети. Нямаше прозорци, само врата. Крингстрьом отмести купчина плочи от един стол и покани Юел да седне. Юел се представи, като се опитваше да се държи много възпитано.

— Саксофон значи. — Крингстрьом се почеса по носа. — Защо не искаш да се научиш да свириш на китара като всички други?

— Саксофонът звучи по-хубаво, почти като органа в църквата.

— И искаш аз да те науча?

— Да.

— В момента нямам време — въздъхна Крингстрьом. — Но в това забутано градче единствен аз мога да свиря на саксофон.

— Не е нужно да започваме веднага — успокои го Юел. — И без това още не съм събрал пари за саксофон.

— Ще ти дам моя — размаха нетърпеливо ръце Крингстрьом. — Мога да свиря, но не съм сигурен, че ще успея да те науча.

Крингстрьом се наведе и вдигна от пода златист саксофон. Подаде го на Юел.

— Духай — рече. — Да видим дали ще изкараш звук от това нещо!

Юел лапна мундщука и започна да духа. Чу се само слабо съскане. Пак си пое въздух и духна с всички сили. Този път саксофонът изписука като настъпена котка.

Крингстрьом поклати глава.

— Дай ми го.

И засвири. В стаята се разнесе оглушителен звук. Прозорците се раздрънчаха. Тоновите ту се вдигаха, ту се понижаваха, все едно мелодията се качваше и слизаше бясно по стълби.

Неочаквано някой от съседния апартамент почука силно по стената. Крингстрьом веднага остави саксофона.

— Нищо не разбират от музика — мрачно констатира той.

— Може да репетираме вкъщи — предложи Юел. — Под нас живее една глуха старица.

— Ще си помисля, но засега не обещавам нищо.

Дойде удобният момент Юел да зададе тъй живо интересувания го въпрос:

— А ще ми разрешите ли да слушам, докато оркестърът ви свири?

— Да, разбира се, но ще свирим чак в събота.

— В читалището, нали? Може ли да седна отзад и да слушам?

— Да, ако ни помогнеш при пренасянето на инструментите — усмихна се Крингстрьом.

— Кога да дойда? — попита Юел и лицето му пламна от нетърпение. Планът му беше на път да успее!

— В седем и половина ела зад читалището. Сега обаче си върви. Време е пак да се пренесе в Рая.

В Рая ли? Крингстрьом посочи звукоизолираната стаичка и Юел чак тогава разбра.

— Това е моят рай — уточни мъжът. — Там оставам насаме с музиката.

Юел се прибра с велосипеда. Джеронимо Гюстафсон осъществи първата стъпка от големия си план. Оставаше да превземе укреплението в събота. Докато мислеше за Крингстрьом и неговия Рай, си представи как той, Юел, лепи афиши пред читалището: „Оркестърът на Юел Гюстафсон ще свири танцова музика“.

Вече не носи раздърпаното си яке, а е облечен в сребристо сако. На краката му блестят бели обувки. Задава темпо на оркестъра с крак. На големия барабан с красиво изписани букви стоят инициалите „ОЮГ“ — Оркестърът на Юел Гюстафсон...

Цяла вечер не престана да мисли за предстоящото събитие в събота. По едно време влезе при баща си. Самюел четеше вестник, а радиото шумеше, за да му напомня за морето.

— Можеш ли да танцуваш? — попита Юел.

— Мога, разбира се — изненада се от въпроса баща му. — Че кой не може да танцува?

— Аз, например.

— След няколко години ще си се научил. Онази твоя съученичка... как й беше името... Ева-Лиса не може ли да ти покаже някои стъпки?

— Ти никога не танцуваш.

— И къде да танцувам? В кухнята ли? — разсмя се татко Самюел.

Следващият въпрос се изплъзна от устата на Юел, без да го е обмислил:

— А с мама Йени танцувахте ли?

— Да — кимна Самюел.

По лицето му премина безпокойство. Юел съжали, задето го попита. Откъде му хрумна? Въпросът сам изскочи, сякаш се бе спотайвал дълго и само бе чакал Юел да си отвори устата.

Самюел се успокои. Тревогата отмина.

— А може би трябва да отида на танци някой път, да взема Сара и заедно да се повеселим. Много хвалят оркестъра на Крингстрьом.

Юел се вцепени. Така и не се научи да не дрънка толкова много! Ами ако на Самюел му хрумне да заведе Сара в читалището точно в събота?

— Никак не ги бива — отсече Юел.

— Чувал ли си как свирят? — изненада се баща му.

— Не, но са известни като най-лошият оркестър в Швеция.

— Аз пък съм чувал точно обратното. Май трябва да отида и да се уверя със собствените си уши.

— Ще съжеляваш — предупреди го Юел.

Самюел остави вестника и го изгледа изпитателно.

— Направо не е за вярване колко си осведомен за оркестъра на Крингстрьом! Не ти ли е още рано да мислиш за танци?

После разроши косата му и продължи да си чете вестника.

Юел се прибра в стаята си и си отдъхна.

„Размина се на косъм. Още малко и планът на Джеронимо Гюстафсон щеше да се провали заради внезапното хрумване на Самюел да заведе Сара в читалището.“

Отдъхна си. Вече нищо не можеше да му попречи.

Оказа се обаче, че Юел Гюстафсон греши. В събота Самюел свари каша и двамата закусиха заедно. Неочаквано баща му остави лъжицата, погледна го и заяви:

— Като поразмислих, предложението ти ми се стори доста добро.

Юел не разбра за какво става дума. Нищо не беше предлагал.

— Довечера със Сара ще се отбием в читалището — продължи Самюел.

Юел не повярва на ушите си. Вярваше или не, всичко си беше истина. Самият той бе подхвърлил идеята.

Заби поглед в кашата както преди няколко дни в чина.

Какво ще прави сега?

Никога ли няма да довърши доброто си дело? Нима цял живот ще мъкне този товар на плещите си?

Изяде си кашата и се прибра в стаята си. В кухнята Самюел си тананикаше, докато миеше чиниите.

Как да преодолее тази трудност?

Как да постъпи?

Джеронимо Гюстафсон нямаше никакви идеи.

10

„Дори умовете на генерал Къстър и Джеронимо заедно не могат да се справят“ — заключи Юел. Самюел му съобщи, че двамата със Сара ще отидат да потанцуват в читалището под звуците на Крингстрьомовия оркестър и Юел сметна всичко за загубено. Доброто дело, подготвено с толкова усилия, просто щеше да пропадне.

Юел се върна отново в изходна позиция. Така се чувстваше и когато объркаше сложно преплетените пътеки към дома на Симон Вихрушка. Сякаш намерението да направи добро го повлече в лабиринт, от който няма измъкване. Юел се опасяваше, че цял живот ще се опитва да го осъществи, докато един ден, остарял, няма да може да се държи на краката си.

Седнал в стаята си, ругаеше ожесточено. Мърмореше под нос всички ругатни, които му дойдат на ум. Дори си измисли нови. През това време Самюел си тананикаше весело в кухнята. Напълни голямото корито с топла вода и повика Юел да му изтърка гърба. На момчето му идеше да го удари с четката по гърба или по-добре по главата, та дано се откаже да заведе Сара на танци точно тази вечер. Защо не отидат примерно следващата събота? Юел би ги пушал на драго сърце на танци, само не тази събота!

Защо възрастните никога не разбират кога не бива да ходят на танци, защото ще осуетят плана на децата си?

Юел търкаше ли, търкаше, а Самюел сумтеше доволно. Ако четката беше намазана със сънотворно, Самюел щеше да заспи и да се събуди чак на следващия ден, но уви. Юел беше готов да наеме цялото читалище само за Сара и Самюел и да плати на Крингстрьомовия оркестър да свири само за тях, стига да се откажеха да ходят точно тази вечер. За жалост четката не приспа Самюел и той продължи да си тананика. Излезе от коритото и започна да се бръсне. В краката му се образува локва от стеклата се вода.

— Довечера ще вечеряме у Сара, а после с нея ще отидем на танци, а ти, ако искаш, остани у тях и слушай радио.

— Няма да дойда.

— Защо? Сара готви много вкусно. Ще ни приготви вечеря, за каквато само сме си мечтали.

— Не искам да идвам — упорито повтори Юел.

Самюел се ядоса или се изнерви. Юел още не бе разбрал разликата.

— Този път ще стане както аз кажа.

— Няма — възрази Юел и се зае да изгребва водата от коритото: пълнеше кофата, изливаше мръсната вода в мивката и после пак същото.

— А какво ще ядеш за вечеря?

„Нищо. Ще умра от глад“ — помисли си Юел, но не го каза на глас, разбира се.

— Сам ще си сготвя. Нали все повтаряш колко ме бива да се справям сам?

— Така е. Просто не мога да повярвам, че си станал такъв чешит. Двамата се умълчаха. Въдвори се нов вид тишина — различна от тишината в гората или в Подземния свят.

В шест Юел помогна на Самюел да си завърже вратовръзката.

— Сигурен ли си, че не искаш да дойдеш? — попита пак баща му.

— Предпочитам да си остана вкъщи.

— Добре тогава.

Самюел излезе. Юел дори не му махна през прозореца. Направо отиде в стаята си. Легна и се зави през глава. С Крингстрьом имаха уговорка да отиде зад читалището след час и половина, но всичко щеше да пропадне.

Изведнъж се надигна рязко в леглото.

— Проклятие! — изкреця и пак се зави през глава.

„Защо всичко се обърква? Уж правя всичко както трябва, а намеренията ми непрекъснато се провалят. Защо животът е толкова сложен?“

Стана от леглото. И да лежи, завит през глава, нищо няма да се оправи. Часовникът показваше шест и седемнайсет. По циферблата не вървеше секундарна стрелка и Юел се опита да отброи 60 секунди, но минутната стрелка се премести, когато бе стигнал едва до 49. Явно броеше прекалено бавно.

„Ще зарежа всичко — реши той. — Нека Човека-хайвер и Йертруд се оправят сами. А ако има Господ, ще му се наложи да се лиши от моята благодарност. Пък нека изпрати полиция подир мен. Аз, Юел Гюстафсон, спирам да се занимавам с доброто дело...“

Въпреки това започна да мисли как да се облече, та да не го познаят в читалището. Дали да не се скрие зад дебелия барабанист Холмстрьом? В градчето нямаше по-дебел от него.

Пак погледна часовника. Шест и двайсет и четири. Ядоса се, задето от по-рано не успя да измисли какво да направи.

„Ще се маскирам като момиче — Юела. Ще излъжа Крингстрьом, че брат ми Юел се е разболял и аз идвам вместо него, защото също имам желание да се науча да свиря на саксофон.“

Сети се обаче, че вкъщи няма никакви женски дрехи освен роклята на мама Йени. Нея не можеше да облече.

Пак погледна часовника. Наближаваше шест и половина.

В седем и десет още не бе решил как да се маскира, а наближаваше време да тръгва. Легна и отново се зави презглава. Никъде няма да ходи. После скочи от леглото, грабна шапката на Самюел, купена от Хъл, нахлупи я над очите, сложи си резервните му очила и се спусна по стълбите. Навън се бе спуснала мразовита вечер. Зимата наближаваше. Скоро щеше да завали сняг.

Тичаше с всички сили и му прилоша. Спря да си поеме дъх. И пак хукна. Точно когато камбаната удари за седем и половина, Юел пристигна на уговореното място зад читалището. Фордът на Крингстрьом вече стоеше паркиран. Кипеше усилена работа: музикантите от оркестъра разтоварваха инструментите. Дебелият барабанист носеше барабана пред себе си като второ шкембе. Върху покрива на форда басистът — Руст — се мъчеше да отвърже контрабаса. Юел се питаше дали Руст е малкото му име, или фамилиното. Крингстрьом се появи от задната врата заедно с уредника Енгман. Юел, тъкмо засилил се към музиканта, рязко спря, защото чу, че двамата мъже се карат.

— Недопустимо е в съблекалнята ни да няма крушка! — възмущаваше се гръмогласно Крингстрьом. — Как ще се преобличаме на тъмно? А по време на почивката ще пием кафе без осветление, така ли?

— Вие не пиете кафе — гневно процеди Енгман. — Наливате се с алкохол, а после едва се крепите на краката си, да не говорим, че изпускате инструментите си.

— Вземи си думите назад! — изрева Крингстрьом. — Иначе си търси друг оркестър!

Кавгата утихна бързо, както впрочем бе и започнала. Мърморейки недоволено, Енгман се прибра в сградата. Тогава Юел се приближи до Крингстрьом. Онзи го изгледа изненадан.

— Кой си ти? Джудже с шапка?

— Момчето, дето иска да се научи да свири на саксофон — поясни Юел и повдигна шапката, та диригентът да види лицето му.

Крингстрьом избухна в смях. После представи Юел на музикантите от оркестъра. Те се изредиха да се ръкуват с него като с равнопоставен. Показа се, че малкото име на Руст е Айнар. Ръката на Юел се изгуби в огромната лапа на дебелия барабанист.

— Да побързаме — подкани Крингстрьом. — След малко глутницата вълци ще се нахвърли отгоре ни.

Юел се включи в пренасянето на инструментите.

— Каква е тази глутница? — попита той.

— Публиката — поясни Руст. — Като вълци са. Ако не се представим добре, ще ни изядат от критики.

Разопаковаха инструментите, подредиха стойките за ноти и започнаха да настройват инструментите. От време на време отпиваха от бутилка, която обикаляше от ръка на ръка. Уредникът Енгман излезе на сцената да съобщи, че е сложил нова крушка в съблекалнята.

Крингстрьом се обърна към Юел:

— Сега ще се преоблечем. Ти стой тук да наглеждаш инструментите.

И така, Юел остана сам на сцената. Представи си как празната зала започва да се пълни със зрители, нетърпеливи да чуят оркестъра на Юел Гюстафсон. Подражавайки на музикантите, момчето отмери четири такта с крак и вдигна въображаемия си саксофон.

Крингстрьом, който тъкмо си завързваше папийонката зад кулисите, забеляза „изпълнението“ на Юел и направи знак на останалите музиканти да се включат. Те се втурнаха на сцената и също започнаха да свирят на въображаеми инструменти. Юел се сепна и престана да свири. Ала Крингстрьом го подкани да продължи играта.

Настъпи нов вид тишина: тишината на беззвучните инструменти...

Изведнъж гласът на Крингстрьом се извиси:

— Стига толкова! Да се преоблечем, преди да е дошла глутницата.

— Получи се чудесно — дебелият барабанист потупа Юел по рамото с огромната си лапа.

Юел се изчерви. Тази игра май не подходдаше на близо дванайсетгодишен младеж...

В душата му отново пропълзя безпокойство. Нито една игра не би променила неумолимата действителност: Сара и Самюел щяха да влязат всеки момент. Същото се отнасяше и за Йертруд и Човека-хайвер, и изобщо за цялата „глутница“.

Завесата зад оркестъра приличаше на огромна картина, по-голяма дори от иконата пред олтара в църквата. На картината бе изобразено лято: синьо езеро с искряща вода, цъфнали брези, навсякъде синева и зеленина. На небето се виждаше буревестник. Юел мина зад завесата. Там беше прашно и тъмно. Интересно, с помощта на завесата се почувства сякаш идва лято, а не зима. Размечта се. Защо не е възможно човек да живее в къща, където във всяка стая сезонът да е различен? Така ще има избор. Например, в кухнята ще цари лято, в спалнята — пролет, в килера — зима, а в антрето — есен...

Забеляза дупка в завесата, точно между две бели брези. Оттам се виждаше цялата зала. Зрителите вече бяха започнали да идват: жени с вдигнати на кок коси и с високи токчета и мъже с островърхи обувки и зализани назад перчери. В дъното на залата, до входа, настана голяма бльсканица. Уредникът Енгман размахваше нервно ръце. Неочаквано пред окото на Юел се спусна мрак, защото Руст мина по сцената, за да си настрои контрабаса. В залата прииждаха все повече хора. Светлината още беше приглушена, но настъпи голяма суматоха. Жените се скупчиха до едната стена, мъжете — до другата. Едни удряха пети в пода като коне, други се тупаха приятелски по гърба. В тълпата Юел не виждаше нито Самюел и Сара, нито Йертруд и Човека-хайвер.

Музикантите заеха местата си. Проекторите в долния край на сцената светнаха в червено и жълто. Юел остана почти заслепен зад

завесата. Всички от оркестъра носеха червени сака, а по лицето на Крингстрьом вече лъщеше пот.

Започнаха да свирят. В началото малцина се осмелиха да излязат на дансинга. Няколко момчета се претрашиха да пообиколят момичетата, но само толкова. Юел наблюдаваше зорко входа, където Енгман се опитваше да озапти „глутницата“. Все още не бе влязъл никой от четиримата, които Юел очакваше. В залата стана тясно. Хората до вратата се блъскаха. Енгман продължаваше да размахва нервно ръце. Оркестърът подхвана ново парче, доста по-динамично. Желаещите да танцуват се увеличиха. До естрадата се събраха неколцина младежи да гледат оркестъра отблизо.

Най-сетне! Юел видя как Сара и Самюел си пробиват път в тълпата.

„Оттам не могат да ме видят — опита се да се успокои той. — Скрит съм зад брезата.“

Понесоха се в ритъма на музиката. Обгърнал талията на Сара, Самюел танцуваше с издадено назад дупе. Юел се разсмя зад завесата. Досега не беше виждал баща си в такава светлина. Докато гледаше Сара и Самюел, съвсем забрави да държи под око вратата. Чак когато танцът свърши и Сара избърса потното си чело, Юел се сети, че трябваше да следи кой влиза в залата. Блъсканицата продължаваше, но от Йертрюд и от Човека-хайвер нямаше и следа.

„За всичко е виновен Самюел — ядоса се Юел. — Ако не беше домъкнал Сара тук, никога нямаше да забравя за какво всъщност дойдох.“

Оркестърът засвири. Сара и Самюел продължиха да танцуват. Юел напрягаше очи, за да не пропусне нищо. Неочаквано зърна в гръб Човека-хайвер в тълпата. Не, не беше той. А къде се губеше Йертрюд?

„Няма да дойдат — отчая се Юел. — И този път всичко ще се провали...“

За да гледа през дупката, се налагаше да стои наведен и го заболя гръбът. Музиката спря и той се изправи. Отиде до края на завесата и надникна в залата. Дебелият барабанист избърса потното си чело. Крингстрьом остави саксофона и взе кларинета.

— „Сиам Блус“ — обяви високо той. — Ще танцуваме ли?

Зададе темпо с крак, Юел направи същото. Крингстрьом изсвири първия тон и Юел забеляза Човека-хайвер.

Стоеше в групата пред естрадата и гледаше оркестъра.

Юел бързо се скри зад завесата. Дали пак не се припозна? Не, този път наистина видя Човека-хайвер. Беше дошъл!

Мъжът гледаше почти с копнеж към оркестъра. От време на време устните му се раздвижваха, все едно свиреше на въображаем саксофон. Точно като Юел преди малко. Изведнъж Човека-хайвер се обърна рязко. „Сигурно търси Йертрюд“ — обнадежди се Юел. Всъщност се бе обърнал, защото някой го блъсна в гърба. Човека-хайвер ядосано раздвижи едното си рамо, за да си осигури повече място сред навалищата.

Неочаквано гледката пред очите на Юел се изгуби. Най-дебелият барабанист на света се бе понаместил върху столчето си и така беше закрил дупката в завесата. Понеже не виждаше нищо, Юел пак се прокрадна към края на сцената и леко повдигна завесата. Рискуваше Човека-хайвер да го забележи, но какво да се прави. Впрочем имаше голяма опасност и останалите зрители да го видят, че наднича. Затова трябваше да внимава много и да се оглежда на всички страни. „Добре би било да имам няколко чифта очи. Поне още пет...“

Музикантите си дадоха кратка почивка. Отново го заля вълна на безпокойство. Къде се бавеше Йертрюд? Все пак бе получила ново писмо от Човека-хайвер. Не може да не се е зарадвала!

— Ти какво правиш тук? — попита някой зад гърба на Юел.

От уплаха момчето едва не изхвърча на сцената. Обърна се. Уредникът Енгман го гледаше гневно.

— Тук деца нямат работа — троснато рече той. — Влизат само възрастни. Как се промъкна?

Нищо не беше в състояние да ядоса Енгман повече от зрители, вмъкнали се на танци или на кино, без да си платят. За яростта му се носеха легенди.

— Част от оркестъра съм — отвърна Юел с разтреперан глас.

— Да не си син на Крингстриъм? — изгледа го изпитателно Енгман.

— Да. Той ми е баща.

— Аха. Е, тогава можеш да останеш.

И си тръгна. Юел се притесни да не би уредникът да попита Крингстриъм дали наистина е довел сина си, но се успокои с мисълта,

че двамата мъже не са първи приятели и разговарят само в краен случай.

Човека-хайвер вече не стоеше до естрадата. Юел се наведе внимателно и надникна в залата. Всички зрители се насочиха към бюфета. Пак настана блъсканица. Човека-хайвер не се виждаше никъде. Самюел и Сара също бяха изчезнали. Юел тръгна към първия си наблюдателен пост: дупката в завесата. Ако премести столчето на най-дебелия барабанист на света, отново ще си осигури видимост. Малцината останали в залата хора не гледаха към сцената. С лъвски скок Юел се озова до столчето, но за жалост се спъна в близката нотна стойка и докато търсеше за какво да се хване, удари с ръка единия чинел. В залата отекна дрънчене. Юел си изпусна шапката и очилата. Бързо вдигна шапката, но очилата се търколиха под големия барабан и се наложи да ги търси опипом. После мигом се скри зад завесата. В другия край на сцената барабанистът, чул шума, заоглежда мнително инструментите си. Вдигна рамене и се изгуби някъде. Чак тогава Юел се престаши да повдигне края на завесата. И какво да види! Застанала долу, на дансинга, Сара се взираше право в него.

Беше разкрит! Вече нямаше смисъл да се спотайва. Сара го бе видяла. Сигурно беше чула шума от чинела и го е забелязала.

Но къде е Самюел? И той ли го бе видял? Сара продължаваше да го гледа втренчено, сякаш не вярваше на очите си. Неочаквано се усмихна и поклати глава. В този миг Самюел се зададе от бюфета. Юел сложи показалец пред устните си. Дали го разбра? Да, разбра го. Кимна и също сложи показалец пред устните си. Юел отстъпи назад, за да се скрие. Чу гласа на Самюел:

— Какво става? Защо гледаш към завесата?

— Видях котка.

— Котка ли? На сцената?

— Сигурно ми се е привидяла. Все едно.

Притаен зад завесата, Юел не смееше да мръдне. Да обикнеш някого не става просто така. Сега Юел обикна Сара, задето не го издаде. Тя го превърна в котка. Разбра, че очаква от нея да запази присъствието му в тайна.

Сигурно се чуди какво търси той там. Юел реши да ѝ разкаже защо е бил в читалището, но не сега. Друг път...

Оркестърът излезе на сцената и сред тълпата се разнесе глъчка. Сара и Самюел отново се изгубиха из навалищата. Юел наблюдаваше групата жени до стената. Нито следа от Йертрюд. Затова пък Човека-хайвер се върна и застана до младежите пред естрадата. Скупчиха глави в кръг. Явно разглеждаха нещо. Колкото и да си протягаше врата обаче, Юел не видя какво ги занимава.

Крингстрьом отново започна да тактува с крак. Червените прожектори светнаха и той долепи саксофона до устните си. Групичката момчета пред него продължиха да стоят с гръб към музикантите. Смееха се. Изобщо не слушаха саксофона. Най-силно се смееше Човека-хайвер.

Юел най-сетне разбра кое ги е развеселило толкова. Човека-хайвер държеше в ръка лист хартия, добре познат на Юел: писмото от Йертрюд, всъщност написано от него.

Юел се вцепени. Човека-хайвер показваше на приятелите си тайното писмо! А с гръмогласния си смях те заглушаваха музиката на оркестъра.

Току-що обикнал Сара, Юел изпита ненавист към Човека-хайвер. А когато видя как мъжът къса писмото и пуска парченцата върху мръсния под, където хиляди крака щяха да ги стъпчат, Юел намрази този мъж, както не бе мразил никого досега. Все едно Човека-хайвер стъпка самата Йертрюд...

Юел не можеше да остане повече там. Втурна се по стълбите към задната врата, отключи и излезе. Навън беше ясна, мразовита есенна нощ. На небето блестяха звезди. Саксофонът вече не се чуваше, но затова пък смехът на Човека-хайвер още кънтеше в ушите му.

Пред читалището се мотаеха хората, които Енгман отказваше да пусне, и вдигаха врява. Един повръщаше, опрял се на водосточна тръба, друг наду грамофон на батерии в колата си.

Изведнъж Юел забеляза Йертрюд, застанала отсреща. Гледаше осветения вход на читалището.

„Не идвай тук — помоли й се наум момчето. — Прибирай се. Човека-хайвер не те заслужава. Сгрехих...“

Йертрюд пристъпи напред и застана под светлината от улична лампа. Беше си облякла хубавата наметка, ушита от пердета и рокли и поръбена с лисича кожа. В дупката на лицето си бе напъхала най-красивата си кърпичка от китайска коприна.

Тя тръгна към входа. Юел се втурна към нея. Срегнаха се по средата на улицата.

— Юел! — изненада се Йертрюд. — Каква е тази шапка?

— Не влизай вътре. Моля те, недей.

— Защо? Дошла съм да потанцувам.

— Не влизай — повтори Юел.

— Какво ти става? Имам среща с мой приятел.

— Знам. Затова те умолявам да не влизаш.

Йертрюд го изгледа с недоумение. Не разбираше нито защо Юел настоява да не влиза, нито защо се е маскирал с шапка и очила. Изведнъж лицето ѝ стана сериозно и тя заговори с режеш като нож глас, който сякаш пронизваше Юел до болка:

— Какво точно знаеш?

Понеже Йертрюд почти извика въпроса си, неколцина младежи започнаха да се оглеждат любопитно.

— Какво знаеш? — изрева тя. — *Какво знаеш?*

— Аз написах писмото — изкрещя Юел. — Но не исках да става така!

Йертрюд прикова върху него неподвижен поглед.

— Не исках да става така — повтори момчето. — Идеята ми беше двамата с Човека-хайвер да се ожените.

— Човека-хайвер? Какви ги дрънкаш?

Хвана го за рамото и го разтърси. Около тях се струпаха зяпачи и постепенно образуваха кръг. Шофьорът на автомобил, който не можеше да мине заради тълпата, натисна ядосано клаксона.

— Какви ги дрънкаш? — изкрещя отново Йертрюд.

— Аз написах писмото — повтори Юел.

Тя се досети какво е станало. Зашлеви му шамар. Шапката и очилата отхвъркнаха върху паважа. От удара на Юел му се зави свят, той залитна и аха да падне, но се задържа. Като през мъгла видя как Йертрюд побягна. Наметката ѝ се развяваше като крила на ранена птица. Събралите се зяпачи я изпратиха със смехове.

— Какво стана? — поинтересува се някой.

— Йертрюд, онази, дете няма нос, налетя на бой — отвърна друг.

На Юел му се искаше под краката му да има шахта, да отвори капака и да се спусне в Подземието. Дали долу няма коридор към морето или тунел към дома на мама Йени?

Вдигна шапката и очилата и побягна. Зад гърба му отекна смях.
Йертрюд бе изчезнала.

Бузата му още пареше. „Сега вече наистина се запалих. Сънят се превърна в действителност. Този път ще пламна, а от бузата ми ще хвърчат огнени искри...“

Тича чак до вкъщи. Чувстваше се страшно изморен. Чак му се повръщаше.

Животът му се струваше непоносим.

Струпаху му се прекалено много въпроси.

Сигурно разликата между децата и възрастните се крие именно в способността на възрастните да приемат, че много въпроси си остават без отговор.

Бавно се качи по стълбите.

Пред очите му и в мислите му витаеше единствено Йертрюд. Още виждаше как наметката ѝ се развява като крила на ранена птица.

„Човек може да се изгуби дори в собствената си душа — заключи Юел. — Не само в гората. Във всеки човек има Ден и Нощ. Престане ли слънцето да огрява душата ти, над нея падат сенките на здрача...“

11

Юел не смогваше да прикрива колко е нещастен и татко Самюел веднага разбра, че нещо не е наред.

И за всичко бяха виновни автобусът за Юсдал и шофьорът Еклунд. Преди злополуката не представляваше никаква трудност да излъжеш Самюел, лековерен като повечето възрастни. Юел премълчаваше успешно кога му е зле и кога е избягал от училище, а баща му не забелязваше каквото и да било и изобщо не го разпитваше. Но така беше преди злополуката с камиона. След това баща му стана по-наблюдателен и не минаваше ден, без да го попита как се чувства. Ставаше все по-трудно да го излъжеш.

В полунощ, когато Самюел се прибра, Юел още беше буден.

— Защо не си заспал? — изненада се баща му.

— Не знам. Ей сега ще изгася лампата.

— Идеята ти за танците се оказа чудесна. Забавлявахме се много.

Самюел изгаси осветлението и излезе. Юел усети болка в стомаха. Плесницата, която му удари Йертрюд, вече не изгаряше лицето му, а бе слязла в корема. Сякаш нечии хищни пръсти дращеха безмилостно вътрешностите му.

И преди му се бе случвало да изпитва такава болка: когато помисли, че Самюел го е изоставил и е изчезнал като мама Йени. Тогава в отчаянието си Юел дори запрати камък по прозореца на Сара.

Да можеше да разкаже всичко на баща си: цялата дълга история, която започна с миг невнимание, преди да пресече улицата, и завърши под автобуса за Юсдал; да можеше да му сподели колко се старее да стори добро дело, но всичките му опити завършват с неуспех.

Но нямаше как. Самюел не би разбрал нищо. А и рискуваше да го ядоса.

На следващия ден Юел се събуди рано. Беше сънувал кошмар. Изведнъж облещи очи в мрака. Не си спомняше какво точно сънува. Че

пак гори в пламъци? Погледна будилника върху табуретката: шест и петнайсет. Беше неделя и можеше да остане цял ден в затопленото легло. През стената се чуваше как Самюел хърка.

От стената до ухото му се чу пукане. Сигурно мишка гризе нещо. Юел се опита да заспи. Затвори очи и пак се пренесе в гората. Още не е намерил тайнственото дърво, но знае, че го приближава. От един клон го гледа катеричка. В нея има нещо странно. Не, не е катеричка, а маймуна...

Пак отвори очи. Не може да се съсредоточи върху търсенето на тайнственото дърво. Неочаквано пред очите му се явява Йертрюд и му зашлепява шумна плесница.

Юел стана и се облече. Замъкна се в кухнята и изпи чаша мляко. Скоро щеше да се развидели. Накани се да излезе. Обичаше да обикаля с колелото в неделните сутрини. Навън нямаше хора. Юел си представяше, че е единственият останал жив човек на земята, и се чувстваше господар на цялата тази пустош...

Навън беше мразовито. Яхна влажното седло на велосипеда. В далечината се чуваше как камионът на Симон ръмжи. Явно безсънието на Стария зидар се бе възобновило. В момента обаче Юел нямаше желание да го вижда. Искаше всички да го оставят на мира.

Питаше се защо мисленето му се удава с такава лекота, докато върти педалите. Все едно колелата играеха ролята на динамо, което задвижва мисловната му дейност.

Изсумтя презрително в отговор на хрумналите му глупости. Дали е наследил тази склонност от мама Йени? Толкова по-добре значи, че си е тръгнала.

Спря пред бирарията и слезе от велосипеда. Пред вратата бе спуснатата щора с надпис „затворено“. В неделя заведението отваряше чак в един на обяд, но пиячите се събираха отпред още към дванайсет. Понякога носеха бутилки във вътрешните си джобове и си ги подаваха от ръка на ръка, докато съдържателят Луде вдигне щората и отключи вратата.

„По-добре автобусът да ме беше прегазил и чудото да не се беше намесвало — горчиво си помисли Юел. — Така поне нямаше да преживея Йертрюд да ми удари шамар.“

Продължи нататък. Въртеше педалите с всички сила, сякаш го преследваше безпощадната ръка на страшен убиец, чийто дъх усеща в

тила си. По-бързо! Иначе ще го настигне. Давай, давай...

Пред пощата спуска гума. Чу се леко съскане и предната гума издиша. Юел се наведе и видя, че в нея се е забил голям, ръждив пирон.

„Ще изхвърля това колело — побесня той. — Ще го избутам до моста и ще го запратя в реката...“

Неочаквано чу, че някой вика. Огледа се. Не се виждаше жива душа. Последва нов вик и нечия ръка от горния етаж на пощата го подкани да се приближи. Оказа се телефонистката Аста Баге. Него ли викаше? Юел пресече улицата, като тикаше колелото пред себе си. Аста имаше огненочервена коса и беше болезнено слаба, направо да я заподозреш, че всяка сутрин, след като стане от леглото, минава през менгеме. Юел не беше виждал по-плоска жена от Аста.

— Ще ми направиш ли услуга? — извика тя.

— Разбира се.

— Влез през задната врата и се качи по стълбите. Отворено е.

Юел опря колелото на стената и заобиколи ъгъла. Досега не беше влизал в телеграфския отдел. Вътре Аста седеше пред голяма ръчна телефонна централа и свързваше хора от различни градове.

— Готово, Карлскруна — рече тя в микрофона пред лицето ѝ, натисна малък черен прекъсвач и стана от стола. — Добре че те видях, момче. Как се казваш?

— Юел Гюстафсон.

— Сега ще те помоля нещо и ще ти платя за труда. Знаеш ли къде живея?

— Не.

— В червената къща зад хлебарницата.

Юел се сети.

— Оставих печката включена. Вземи ключовете и бързо отиди да я изключиш. И не забравяй да заключиш, като излезеш.

Юел хукна. Пожарът, избухнал в прерията, заплашваше да изпепели лагера на новите заселници и само Юел можеше да го предотврати. Ако не стигне навреме, всичко ще бъде загубено...

Отключи жилището на Аста и влезе. Лъхна го аромат на парфюм и мед. Избърса си старателно ботушите в изтривалката и се огледа къде е кухнята. През открената врата зърна ъгъл на мивка. Бутна вратата. Печката наистина работеше. Единият котлон се бе нажежил до

червено. Юел го изключи. После обиколи малкото жилище. Навсякъде ухаеше на парфюм. Юел си представи, че е крадец, вмъкнал се да търси скрити пари и скъпоценности. Внимаваше да не пипа нищо, за да не остави отпечатащи. Върху един скрин видя снимки в кафяви рамки: деца с широко отворени срещу обектива очи, възрастна жена, седнала на пейка пред къща, пудел, размахващ опашка. Юел отвори вратата към спалнята на Аста. Леглото не беше оправено, а ароматът на парфюм стана още по-силен.

Жилището излъчваше странна атмосфера, само че Юел не можеше да разбере причината. Огледа се. Влезе в ролята на детектив, който търси следи от нахлулия крадец. Подозренията му се насочват към небезизвестния престъпник Юел Гюстафсон, когото полицията открива време се опитва да залови, ала без успех...

Огледът на жилището му помогна да се сети кое му се вижда толкова странно: нямаше телефон. Телефонистката Аста нямаше телефон в дома си! Това се казва мистерия! Юел обиколи стаята за втори път. Котлонът беше произстинал. Наистина нямаше телефон.

Още веднъж разгледа снимката на пудела. Излезе и внимателно заключи вратата. Три пъти натисна дръжката за проверка.

Върна се в пощата. Завари Аста на същото място. Плетеше, а диадемата със слушалките висеше на врата ѝ.

— Печката наистина беше включена — докладва Юел.

— Ужас! Досега не ми се беше случвало да я забравя. Можеше да стане пожар.

Извади от портмонето си две монети от по една крона и му ги подаде. Цели две крони, задето бе изключил печката ѝ? Юел прие парите с учтив поклон. Дали и като порасне, ще може да работи същото? Да стане печкоизключвач? Ако при всяка такава услуга получава по две крони, ще забогатее и ще си купи понтиака от витрината на Краге.

Юел огледа с любопитство голямата телефонна централа. Апаратът извъня и Аста се зае да свързва абонати. Юел я попита как функционира централата и тя му обясни подробно. „Лесна работа — помисли си той. — И аз ще мога да го върша.“

След поредния обади се абонат настъпи кратко затишие и Аста отново свали слушалките от ушите си.

— И през нощта ли работите? — поинтересува се Юел.

— Да, разбира се. Следващата седмица ще бъде нощна смяна. Три колежки се редуваме. В задната стая има легло, ако ни се доспи и няма работа. Но е задължително на централата някой да дежури, защото се случва нощем да позвънят за такси, което да вземе болен или бременна.

Централата пак звънна. Аста се обади и се зае да свързва. Едновременно постъпиха три молби за разговори. Единият — за Стокхолм. Аста свързваше ли, свързваше кабели.

Погледът на Юел падна върху телефонния указател на масата. Придърпа го и го разлисти. Случайно отвори на буквата „Л“ и прочете „Давид Лундберг, телефонен номер 135“.

Човека-хайвер си има телефон!

Юел пусна указателя като опарен.

Аста не забеляза нищо.

— Готово. Говорите със Стокхолм — съобщи тя в микрофона.

— Много хора ли звънят нощем? — попита Юел, след като тя за пореден път свали диадемата със слушалките от главата си.

— След полунощ много рядко — отвърна тя и пак се зае с плетивото си — син детски пуловер.

— Май е време да си ходя.

— Благодаря ти за помощта.

Централата звънна отново.

Юел забута велосипеда към къщи. В мазето имаше крпки и лепило, с които да поправи спуканата гума. Изобщо не мислеше за велосипеда, а за Човека-хайвер. Проклетият тъпак, който се скри от Йертруд зад бараката, а когато я видя, я наруга и се омете. Измъкна се като страхливо псе.

Юел смяташе, че той е виновен за всичко.

Спря се посред улицата. Ще отмъсти на Човека-хайвер. Ето това ще бъде доброто му дело. Стори ли го, повече няма да мисли за чудото. Човека-хайвер ще си плати, задето дебна скришом Йертруд и я наруга. Никой няма да разбере за доброто му дело. И какво от това? Нали важното е, че ще го е извършил? Не следва ли добрите дела да са невидими като Бог? Всички говорят за Него, но никой не Го е виждал.

Юел продължи напред.

Мислеше за Аста и за телефонната централа.

Влизайки през портата към къщи, вече бе решил как да отмъсти на Човека-хайвер. Така Йертруд щеше да разбере, че Юел е изпратил писмата само от благородни подбуди, и всичко щеше да си бъде както преди...

Във вторник Самюел заминаваше на лов за лосове. Щеше да отсъства две денонощия. Предложи на Юел да остане при Сара, но момчето се възпротиви. Настоя, че ще се справи сам, и накрая Самюел склони. Юел все пак обеща да вечеря у Сара, докато баща му го няма.

— Какво ще правиш, ако сънуваш кошмари? — притесняваше се Самюел.

— Ще отида при Сара.

— Никога не съм се съмнявал, че си оправно момче. Ала сега си станал самостоятелен като истински мъж.

Думите на Самюел му вдъхнаха гордост.

Истински мъж, бе казал Самюел. Сигурно е станал такъв, защото цял живот се бе грижил за себе си сам, без майка.

Вторник следобед Самюел се прибра по-рано от гората. Още сутринта си бе приготвил багажа. Голямата пушка, пъхната в калъф, лежеше на дивана в кухнята. Юел го наблюдаваше как се суети из жилището като дете в очакване на коледните подаръци. Какво толкова вълнуващо намираще Самюел в това, да мръзне из гората и да се надява отнякъде да се появи лос? Всяка година ходеше на лов и всеки път се прибираше с празни ръце. Досега дори не бе виждал лос. Късметът да отстреля лос все се падаше на някого от другите ловци.

От улицата се разнесе пищене на клаксон.

— Сигурен ли си, че ще се справиш сам? — попита Самюел.

— Да. Върви да стреляш по лосове!

Долу на улицата Самюел се обърна и му махна. После се качи в колата и потеглиха.

Юел вече бе обмислил внимателно плана си. Под леглото бе скрил раница, пълна с нужните вещи. Дойде време за вечеря. Обу си ботушите, облече си якето и тръгна към дома на Сара. Времето се бе постоплило. Ръмеше ситен дъждец. Сара беше изпържила кюфтета.

Юел се пазеше да не преяде, защото щеше да му се доспи. Кюфтетата му се усладиха много, но се въздържа да си сипе допълнително.

— Не ти ли харесват? — притесни се Сара.

— Напротив, вкусни са. Просто не мога повече.

За десерт му сипа сладолед. Налегна го още по-голямо изкушение да хапне повечко.

Сара изглеждаше угрижена.

— Да не ти е лошо, Юел?

— Не, малко съм изморен. Ще се прибирам. Тази вечер ще си легна рано.

— И не искаш да останеш да спиш тук?

— Най-добре спя в моето легло.

— Колко си малък, а вече се държиш като възрастен — поклати глава Сара.

В осем Юел си беше вкъщи. Взе си одеяло от стаята на баща си, легна си, без да маха кувертурата от леглото, и се зави. Нави будилника за полунощ. Нарочно премести табуретката по-далеч от леглото, за да се наложи да стане, когато будилникът звънне. Така със сигурност няма да заспи отново.

Дълго се въртя неспокойно в леглото, преди сънят да го победи.

Будилникът звънна и той се събуди веднага. Беше замаян и не знаеше защо трябва да става. Постепенно си спомни и съзнанието му се проясни. Излапа няколко лъжици сладко в килера, та да има сили за нощната си експедиция, слезе тихо по стълбите и се озова на улицата.

От небето висяха тежки облаци. Валеше дъжд. Юел пое към пощата с бързи крачки. Чу камиона на Симон Вихрушка и тутакси се шмугна в сянката на едно дърво. Стария зидар мина покрай него, без да го забележи. Само да приключи веднъж завинаги с доброто дело, и ще намине да види Симон. Юел изгаряше от нетърпение да осъществи плана си и да забрави, че някога е оцелял като по чудо...

Прозорците на телефонистите светеха. Прокрадна се зад сградата и стигна опипом до вратата. Беше отключена. Внимателно тръгна по стълбите. Броеше ги. На деветото стъпало спря, хвана се за парапета и стъпи чак на дванайсетото, защото от предния път беше запомнил, че десетото и единайсетото скърцат. Пред вратата се послуша. През процепа над прага се процеждаше светла ивица. Надникна през ключалката. Никой не седеше на стола пред ръчната

телефонна централа. Предпазливо завъртя топката на вратата и я отвори. От стаичката отзад се чуваше хъркане. Влезе, затвори вратата и свали раницата от гърба си. Приблужи до стаичката на пръсти: Аста спеше в леглото, а плетивото ѝ се бе свлякло върху пода. Юел се спусна към централата. Силна настолна лампа осветяваше кабелите и копчетата.

На работа! Какво точно правеше Аста? Постъпеше ли повикване, натискаше червеното копче и копчето за микрофона, отговаряше и пъхаше един от кабелите в точния отвор в апарата. Да, Юел бе запомнил всичко. Само че той нямаше да приема обаждания, а да се обажда.

Преговори си всичко наум: включва кабела към желанния номер, завърта копчето, за да задейства звъненето, натиска копчето за микрофона и започва да говори, когато човекът от другата страна на линията вдигне слушалката.

Но преди да осъществи първото си свързване с централата, предстоеше да свърши доста работа. От джоба си извади дневника и парче молив. Придърпа телефонния указател и започна да преглежда имената по азбучен ред, като приписваше някои от тях върху вътрешната страна на корицата — само там имаше свободно място.

По едно време апаратът избръмча. Юел бе подготвен за евентуална възможност това да се случи, но пак не реагира достатъчно бързо. Затвори указателя, взе дневника и молива и се скри зад един шкаф. Едва успя да се наведе и Аста Баге се домъкна от „спалнята“ си.

Изведнъж Юел забеляза раницата. Беше я забравил до вратата!

„Глупак! Глупак, глупак...“

Аста Баге се настани на стола и си сложи слушалките. Налагаше се Юел незабавно да премести раницата оттам, защото жената непременно щеше да я види на връщане към стаичката.

Докато тя работеше, Юел се прокрадна, грабна раницата и се шмугна пак зад шкафа.

— Какви са тези глупости? — извика Аста Баге.

Юел помисли, че е разкрит. Всичко свърши! Но се оказа друго: Аста всъщност се ядосваше на човека, който се обаждаше.

— Телефонът не е играчка, а вие сте пиян. Легнете да се наспите, вместо да се обаждате и да дрънкате врели-некипели! Лека ви нощ!

Аста прекрати разговора и отиде да спи.

Юел изчака да чуе хъркане и чак тогава излезе от скривалището си. Продължи да прелиства указателя. Събра дванайсет номера. Преди да продължи, се наложи да си почине малко зад шкафа и да се подкрепи. Беше си взел две филии със сладко. Изяде ги и двете. После се почувства готов.

Аста хъркаше непробудно. Чуваше се пуфтене и съскане. Юел пак седна пред апарата. Отвори дневника с телефонните номера и започна да включва кабелите към телефоните на свещеника Нюблум, шерифа Малм, старши лейтенант Седер, училищния директор Готфрид, редактор Валтин... Дванайсет телефонни номера. Кабелите се кръстосваха над масата. Сърцето му биеше учестено. Изпоти се. Бавно и някак мимо волята си посегна с дясната си ръка към копчето, което щеше да го свърже с всичките тези номера едновременно.

„Победителя на нощта — помисли си Юел. — Сега ще ги събудя до един.“

После натисна звънеца и се вторачи напрегнато в апарата. Когато някой вдигнеше, щеше да светне лампичка. Сети се и да заглуши сигналите, за да не събуди Аста.

Защо никой не отговаря? Дали не бе сбъркал нещо? Хайде де, нека поне един вдигне...

Първата лампичка светна: старши лейтенант Седер. После и редактор Валтин. След малко светлилки осеяха цялата маса. Юел включи микрофона и започна да говори с преправен шепнещ глас, за да не го познаят и за да не събуди Аста:

— Човека-хайвер е подлец — просъска той. — Шпионира невинни хора. Крие се в сенките, а на здрачаване сенките се удължават. Повтарям. Човека-хайвер е подлец. Сянката му става дълга на смрачаване.

Юел повтори посланието си още няколко пъти. Разтревожени сънливи гласове питаха кой се обажда и за какво става дума. Юел прекрати разговора, издърпа кабелите, взе си раницата и се измъкна. Точно затвори вратата след себе си и цялата централа започна да свети и да звъни. Все едно щеше да избухне.

— Какво, по дяволите... — промърмори Аста от спалнята си.

Юел се спусна безшумно по стълбите и измина тичешком целия път към къщи. Неудържим смях напираше от вътрешността на тялото му. Но той изчака да влезе в кухнята и чак тогава прихна.

Анонимното му отмъщение бе сполетяло съвсем заслужено Човека-хайвер. Така Йертрюд получи своето възмездие.

Юел седна до кухненската маса, изтри всички телефонни номера, написани от задната страна на корицата, и прибра дневника във витрината, където стоеше и „Селестине“.

Чувстваше се изморен или просто му бе олекнало от облекчение. Така се чувства човек, когато болките в стомаха отминат.

Изпълнил беше дълга си.

Най-сетне всичко бе приключило.

Сега възнамеряваше да се отдаде на останалите си не по-малко важни занимания: да довърши географската игра, да си намери най-добър приятел, да отиде със Симон Вихрушка до Езерото на четирите вятъра.

А Йертрюд... тя пак щеше да го приеме в дома си и всичко щеше да тръгне постарому. Чудото вече не пречеше на Юел.

След дванайсетия си рожден ден едва ли щеше да си спомня за всичко това. Щеше да пропъди автобуса за Юсдал от главата си...

Възнагради се с няколко лъжици сладко. Бурканчетата бяха на привършване.

Стана му малко жал за Аста Баге, но като се позамисли, прецени, че тя изобщо не беше за съжаление: удаля й се бе възможност да присъства, докато той извършва добро дело.

Дали тя ще сметне случилото се за чудо?

А нима не е истинско чудо, че Победителя на нощта е позвънил на дванайсет души, а после е изчезнал, без никой да го види?

12

На следващата вечер Юел тръгна по следите на Черната пантера — тя съществуваше само в неговото съзнание.

Черната пантера обитаваше хралупа под железопътния мост. Когато по моста защракаше влак, тя надаваше страховит рев...

В деня след отмъщението Юел се превърна в най-внимателно слушащия ученик в целия клас. Само веднъж едва не прихна, защото си спомни как видя госпожа Недерщрьом да тича през градината на Ундер, и пак си я представи да прескача оградата с вълнения си клин и дълга рокля. В гърлото му се надигна буря от смях, но учителката го изгледа строго и той успя да потуши бурята, преди да се е разразила.

Стараяше се всячески да не се отличава от другите си съученици. Не искаше да бие на очи, нито да го възприемат като момчето, преживяло чудо. Предпочиташе да бъде един от многото.

Вечерта отиде да вечеря у Сара. Уж случайно я попита за какво са си говорили днес пияниците в бирарията.

— Ако ги слушам какви ги дрънкат, всеки ден щяха да ме болят ушите — махна с ръка тя. — Стига ми, че от тичане напред-назад ме болят краката.

— Все нещо са обсъждали — запъна се Юел. Гризеше го силно любопитство да разбере.

— Снощи някакъв откачен звънил по домовете на хората. Не е ясно как е успял. Според мен Аста от пощата е прекалила с портвайна и не помни нищо...

Юел се сгорещи. Значи всичко това наистина се беше случило и той се бе вмъкнал незабелязано в телефонната служба!

— Звучи странно — отбеляза предпазливо той, докато дъвчеше телешката пържола.

— Какво му е странното? Нали ти казвам, Аста не знае какви ги върши...

Юел се прибра в приповдигнато настроение. Най-сетне ще се върне към обичайното си ежедневие. Седна до кухненската маса,

отвори дневника и написа от вътрешната част на корицата:

Тайното общество „Подземния повелител“ изпълни задачата си. Човека-хайвер е победен.

Нямаше повече място за писане.

Трябваше да си купи нов дневник. Там ще записва всичко, което още не се е случило!

„Съвсем скоро ще навърша дванайсет — помисли си и застана пред пукнатото огледало. — До петнайсетия ми рожден ден ще останат само три години.“

Струваше му се, че изглежда по-голям от предния ден. Очите му не гледаха широко разтворени. Косата му се бе укротила.

— Слязох в подземния свят — оповести той пред огледалото. — И победих Човека-хайвер.

После излезе и се втурна към дома на Йертрюд. Докато топуркаше с крака по моста като локомотив, Черната пантера не се осмели да изреве. Кой би се осмелил да изреве срещу героя, сразил мерзавец с прозвището Човека-хайвер?

Юел спря да си поеме дъх чак пред портата на безносата си приятелка. Готвеше се да ѝ разкаже цялата история — от началото до края. Не се страхуваше от реакцията ѝ. Беше убеден, че тя ще го изслуша и после двамата ще се смеят. А онова, което Юел бе направил в телефонната централа, щеше със сигурност да я впечатли силно.

Юел изобщо не се съмняваше как ще го посрещне Йертрюд.

Вдигна очи към звездите. От небето проблясваха милиони котешки очи. Зави му се свят, като си представи колко ли са звездите във Вселената. Дали е истина, че са повече от мравките в един мравуняк?

През тази септемврийска вечер цареше почти тържествена атмосфера: скоро идваше края на месеца и той никога повече нямаше да се върне. А през октомври се очакваше първият сняг.

Преди да се е стопил, Юел щеше да навърши дванайсет. Дванайсет години. Като дванайсетте часа на циферблата.

Обзе го странно чувство на тържественост. Все едно бе достигнал бъдещето...

В далечината пърпореше камионът на Симон Вихрушка.
Юел отвори портата, влезе в дома на Йертрюд и ѝ разказа цялата история...

Издание:

Автор: Хенинг Манкел

Заглавие: Сенките растат със здрача

Преводач: Ева Кънева

Година на превод: 2013

Език, от който е преведено: шведски

Издание: първо

Издател: ИК „Емас“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2013

Тип: роман (не е указано)

Националност: шведска

Излязла от печат: 06.12.2013

ISBN: 978-954-357-244-2

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/19505>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.